

พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF PERFORMING ARTS AT PHRA NAKORN KHIRI FAIR

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Dance
Department of Dance
FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2022
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี
โดย	น.ส.ธีรรา วิโนทกะ
สาขาวิชา	นาฏศิลป์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี บุญเพ็ญ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ศักดิ์ดา ปั่นแห่งเพ็ชร)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี บุญเพ็ญ)	
.....	กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุกุล โจรนสุขสมบูรณ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต วิงวอน)	

ธีรรา วิโนทกะ : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี. (THE DEVELOPMENT OF PERFORMING ARTS AT PHRA NAKORN KHIRI FAIR) อ.ที่ปรึกษาหลัก :

ผศ. ดร.สุพรรณณี บุญเพ็ง

วิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี โดยมีขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้คือ พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 34 (ปี พ.ศ. 2529-2563) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล ผลการวิจัยพบว่า การแสดงในงานพระนครคีรีมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยยังยึดการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีเป็นหลัก รูปแบบของการแสดงที่พบในงานพระนครคีรี คือ 1) โขน 2) ละคร 3) รำ 4) ระบำ 5) การแสดงพื้นบ้าน 6) การแสดงสร้างสรรค์ 7) การแสดงดนตรี 8) มหรสพต่าง ๆ โดยการแสดงจะปรากฏอยู่ในจุดต่าง ๆ ภายในงานพระนครคีรี ซึ่งผู้วิจัยจำแนกพัฒนาการของศิลปะการแสดงออกเป็น 3 ช่วง โดยแบ่งจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการแสดงและรูปแบบการแสดงที่ถูกปรับเปลี่ยนไปในแต่ละปี คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2529-2548 ยุคทดลอง ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2549-2557 ยุคพัฒนา ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2558-2563 ยุคปัจจุบัน ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้ถือเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย

ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6280017035 : MAJOR THAI DANCE

KEYWORD: Development, Performance arts, Phra Nakhon Khiri

Theewara Winothaka : THE DEVELOPMENT OF PERFORMING ARTS AT PHRA NAKORN KHIRI FAIR. Advisor: Asst. Prof. SUPHANNEE BOONPENG, Ph.D.

This thesis is a qualitative research. The objectives of this study was to study the development of performing arts at the Phra Nakhon Khiri - Muang Petch Fair. The scope of the study is from 1986 to 2020. The methodology of this study is learning, searching, and collecting data from the documents, interviews, and participant and non-participant observations to analyze and summarize the data. The result found that performances of Phra Nakorn Khiri fair have been continuously adjusted and developed. But adhering to performance of local arts and culture. The performance styles in Phra Nakorn Khiri fair are 1) Khon 2) Drama 3) Dance 4) Dance (Another Type) 5) Folk performance 6) Creative performance 7) Musical performance 8) Entertainment. Where performances appear at various locations within the Phra Nakhon Khiri fair. The development of performances are divided into 3 periods, divided from the agencies working on the performance management and the situation of the social in each year. During the first period of 1986-2005, experimental era. The second period, 2006-2014, development period, during the 3rd period, 2015-2020, current range. This research is considered to disseminate local arts and culture and promote tourism to Phetchaburi Province. Including also being useful to those who are interested in studying further.

Field of Study: Thai Dance

Student's Signature .....

Academic Year: 2022

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตา ความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ บุญเพ็ง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้การสนับสนุน ให้การชี้แนะแนวทางในการเขียนงานวิจัยและให้คำแนะนำ ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ได้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อนุกุล โจรานสุขสมบูรณ์ อาจารย์ผู้ให้ความรู้ทางวิชาการและความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ตลอดจน ให้ความคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยตลอดการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ อีกทั้ง ขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ศักดา ปั่นแห่งเพ็ชร์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต วิงวอน ขอขอบพระคุณคณาจารย์ศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณาจารย์ทุกท่าน รวมไปถึง เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในการสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ที่กรุณาให้การสัมภาษณ์และให้แนวทาง ในการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและไปใช้ในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา มอบกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถดำรงประโยชน์ให้แก่บุคคลทุกท่านที่มี ความสนใจ จะศึกษาได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และขออุทิศคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้แก่ ผู้มีอุปการคุณทุกท่านดังที่กล่าวข้างต้นและที่มีอาจกล่าวทั้งหมดได้ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณของท่าน อย่างที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ธีวรา วิโนทกะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	ง
กิตติกรรมประกาศ.....จ	จ
สารบัญ.....ฉ	ฉ
สารบัญตาราง.....ฅ	ฅ
สารบัญรูป.....ญ	ญ
บทที่ 1 บทนำ..... 1	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 4	4
1.4 วิธีการดำเนินงานวิจัย..... 4	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 7	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 7	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง..... 8	8
2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยว..... 8	8
2.1.1 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว..... 8	8
2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม..... 10	10
2.1.3 กิจกรรมการท่องเที่ยว..... 12	12
2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา..... 16	16
2.2.1 ประวัติและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา..... 16	16
2.2.2 สถาปัตยกรรมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา..... 19	19

2.2.3 บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.....	26
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	30
2.3.1 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์.....	30
2.3.2 การแสดง แสง เสียง.....	31
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย.....	43
3.1 แผนการดำเนินการวิจัย	44
3.2 แหล่งข้อมูล	45
3.2.1 สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร.....	45
3.2.2 สืบค้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	45
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
3.3.2 การสัมภาษณ์.....	47
3.3.3 การสังเกตการณ์.....	48
3.3.4 สื่อออนไลน์.....	48
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4.1 ความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครศรีอยุธยา.....	52
4.1.1 จังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครศรีอยุธยา	52
4.1.2 พัฒนาการของงานพระนครศรีอยุธยา.....	76
4.1.3 การประชาสัมพันธ์.....	85
4.2 พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครศรีอยุธยา.....	90
4.2.1 ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 (ยุคทดลอง).....	98
4.2.2 ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 (ยุคพัฒนา).....	115
4.2.3 ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 (ยุคปัจจุบัน).....	127

บทที่ 5 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	136
บรรณานุกรม	140
ภาคผนวก	143
ภาคผนวก ก เอกสารรายละเอียดการจัดการจัดงานพระนครคีรี	144
ภาคผนวก ข การลงพื้นที่และสังเกตการณ์	152
ประวัติผู้เขียน	156

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการดำเนินการวิจัย	44
ตารางที่ 2 ตารางวันที่จัดงานพระนครคีรี.....	56
ตารางที่ 3 ตารางชุดการแสดงในงานพระนครคีรีช่วงยุคที่ 1	101
ตารางที่ 4 ชุดการแสดงในงานพระนครคีรีช่วงยุคที่ 2.....	116
ตารางที่ 5 ชุดการแสดงในงานพระนครคีรีในช่วงยุคที่ 3	127

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูป

หน้า

ภาพที่ 1 การแสดงในพิธีเปิดงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด จังหวัดมหาสารคาม.....	14
ภาพที่ 2 การแสดงแสง-เสียงในงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควและงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี15	15
ภาพที่ 3 ขบวนแห่ประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมในราชสำนักสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	15
ภาพที่ 4 พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์	20
ภาพที่ 5 พระที่นั่งสันถาคารสถานและโรงมหรสพ	21
ภาพที่ 6 ศาลาด่านหลัง	21
ภาพที่ 7 ราชวัลลภาคาร.....	22
ภาพที่ 8 ศาลาลูกขุน	22
ภาพที่ 9 พระอุโบสถวัดพระแก้ว	23
ภาพที่ 10 ภาพรวมของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี.....	24
ภาพที่ 11 แผนผังอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี.....	25
ภาพที่ 12 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณลานหิน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541...29	29
ภาพที่ 13 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ ร.4	30
ภาพที่ 14 การแสดงแสง เสียง ที่พระมดแห่งกษัตริย์ ประเทศอียิปต์.....	32
ภาพที่ 15 การแสดงแสง-เสียงในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2537	35
ภาพที่ 16 ฉากการแสดงแสง-เสียงในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2537.....	35
ภาพที่ 17 แผนที่จังหวัดเพชรบุรี.....	54
ภาพที่ 18 การประดับไฟป้ายงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	57
ภาพที่ 19 บรรยากาศการขึ้นไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	58
ภาพที่ 20 กิจกรรมการสาธิตดอกไม้สด ด้านบนพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	59
ภาพที่ 21 กิจกรรมการสาธิตปูนปั้นในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563.....	60

ภาพที่ 22	บรรยากาศกิจกรรมการสาธิตต่าง ๆ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563.....	60
ภาพที่ 23	บรรยากาศการออกร้าน ณ ถนนคีรีรัฐยา ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	61
ภาพที่ 24	บรรยากาศกิจกรรมมอเตอร์โชว์	62
ภาพที่ 25	บริเวณสถานที่จัดงานพระนครคีรี.....	62
ภาพที่ 26	นิทรรศการ เริ่มต้นที่ล้นเกล้าฯ พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช.....	64
ภาพที่ 27	นิทรรศการ ลาวหามเจ้า ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	65
ภาพที่ 28	นิทรรศการภาพถ่าย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ. 2561	65
ภาพที่ 29	นิทรรศการ รุกขมรดกของแผ่นดินได้ร่วมพระบารมี จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	66
ภาพที่ 30	การสาธิตปิดทองประดับกระจก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 11 ปี พ.ศ.2540	67
ภาพที่ 31	การสาธิตการแกะสลักลวดลายปูนปั้น ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538.....	67
ภาพที่ 32	การสาธิตแกะสลักลวดลายปูนปั้น ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557	68
ภาพที่ 33	การสาธิตเขียนภาพลายไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557	68
ภาพที่ 34	การประกวดร้องเพลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ณ เวทีกลาง	71
ภาพที่ 35	การประกวดธิดากาชาด ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538.....	71
ภาพที่ 36	การประกวดนางสาวเพชรบุรี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 30 ปี พ.ศ.2559.....	72
ภาพที่ 37	การแข่งขันวู้ทึมเกวียน	72
ภาพที่ 38	โปสเตอร์กิจกรรมการประกวดถ่ายภาพ	73
ภาพที่ 39	กิจกรรมการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี	74
ภาพที่ 40	บูธของเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบุรี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563	75
ภาพที่ 41	บูธของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563.....	75
ภาพที่ 42	การแสดงในขบวนแห่งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528.....	82
ภาพที่ 43	การแสดงในขบวนแห่งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528.....	83
ภาพที่ 44	ขบวนแห่งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528	83
ภาพที่ 45	ขบวนแห่ของอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528.....	84

ภาพที่ 46 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 7 ปี พ.ศ.2535.....	86
ภาพที่ 47 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 5 ปี พ.ศ.2544.....	86
ภาพที่ 48 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 17 ปี พ.ศ.2546	87
ภาพที่ 49 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 19 ปี พ.ศ.2548	88
ภาพที่ 50 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีทางโทรทัศน์ รายการบ่ายนี้มีคำตอบ.....	89
ภาพที่ 51 การแถลงข่าวประชาสัมพันธ์การจัดงานพระนครคีรี ณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ...	89
ภาพที่ 52 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563 ผ่านช่องทางออนไลน์	90
ภาพที่ 53 การแสดงของวงดุริยางค์จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี	91
ภาพที่ 54 การแสดงในขบวนแห่ของอำเภอบ้านแหลม ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563.....	92
ภาพที่ 55 การแสดงพิธีเปิดงานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563.....	93
ภาพที่ 56 การแสดงระบำชุมนุมเผ่าไทย ณ เวทีโรงโขน.....	93
ภาพที่ 57 การแสดงระบำปรัตัน ณ เวทีโรงโขน	94
ภาพที่ 58 การแสดงระบำฉิ่ง ณ เวทีกลาง.....	95
ภาพที่ 59การแสดงระบำกีปสรานัง ณ เวทีกลาง.....	95
ภาพที่ 60 การแสดงรำเชิญพระขวัญ ณ ลานหินบนพระนครคีรี.....	96
ภาพที่ 61 ขบวนพิธีเปิดงานพระนครคีรีครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2530.....	99
ภาพที่ 62 การแสดงหุ่นละครเล็ก คณะสาครนาฏศิลป์ ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2530.....	99
ภาพที่ 63 การแสดง แสง เสียง ชุด “เพชรพระนครคีรี”	101
ภาพที่ 64 การแสดงวงโปงลาง จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532	108
ภาพที่ 65 การแสดงชุด ฟ้อนแพน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532.....	109
ภาพที่ 66 การแสดงกลองยาว ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532.....	109
ภาพที่ 67 การแสดงละครนอก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532.....	110
ภาพที่ 68 การแสดงลำตัด คณะแม่อ่อนเรือน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532	110

ภาพที่ 69 การแสดงของชาวไทยทรงดำ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533.....	111
ภาพที่ 70 การแสดงชุด ตารีกีปัส ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533	111
ภาพที่ 71 การแสดงชุด ระบำสุโขทัย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533.....	112
ภาพที่ 72 การแสดงของชาวกะเหรี่ยง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533.....	112
ภาพที่ 73 การแสดงกู่เจิง จากศิลปินประเทศจีน งานพระนครคีรีครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538.....	113
ภาพที่ 74 การแสดงรำโทน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541	113
ภาพที่ 75 การแสดงกระบี่กระบอง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541	114
ภาพที่ 76 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณลานหิน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541	114
ภาพที่ 77 การแสดงชุด ระบำกรับ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556.....	124
ภาพที่ 78 การแสดงชุด ระบำเปี้ยว ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556.....	124
ภาพที่ 79 การแสดงโซนตอน จับนางสุพรรณมัจฉา ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556.....	125
ภาพที่ 80 การแสดงชุด เดินกำรำเคียว บริเวณเวทีกลาง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556	125
ภาพที่ 81 การแสดงโซนตอน นารายณ์ปราบหนทก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2557.....	126
ภาพที่ 82 การแสดงชุด แว่วพั้งนี้ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2557.....	126
ภาพที่ 83 การแสดงชุด ระบำขนมหวาน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 32 พ.ศ. 2561	131
ภาพที่ 84 การแสดงชุด ระบำศรีชัยสิงห์ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 33 พ.ศ. 2562.....	132
ภาพที่ 85 การแสดงชุด ระบำฉิ่ง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563.....	132
ภาพที่ 86 การแสดงกาลเล่นเด็กไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563.....	133
ภาพที่ 87 การแสดงหุ่นกระบอก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563.....	133
ภาพที่ 88 รายละเอียดการหารือการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมบนโรงโขน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 24	145
ภาพที่ 89 รายละเอียดการหารือการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมบนโรงโขน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 24 หน้า 2	146
ภาพที่ 90 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 1	147

ภาพที่ 91 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 1 หน้า 2.....	147
ภาพที่ 92 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 2.....	148
ภาพที่ 93 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 3.....	149
ภาพที่ 94 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 4.....	150
ภาพที่ 95 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 4 หน้า 2.....	151
ภาพที่ 96 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 5.....	151
ภาพที่ 97 ผู้วิจัยและอาจารย์ณิชา ชันแสง อาจารย์นาฏยศิลป์โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี	153
ภาพที่ 98 ผู้วิจัยและคุณกิตติเศกกร มีศิลป์ นักแสดงงานพระนครคีรี.....	153
ภาพที่ 99 ผู้วิจัยและอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	154
ภาพที่ 100 ผู้วิจัยแสดงชุดระบำอ่องหวิด ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557.....	155

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแสดงนาฏศิลป์เป็นศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีบทบาทในสังคมไทยในหลายบริบท และที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดอย่างชัดเจนคือการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยในงานมหรสพ งานเทศกาลหรืองานแสดง สี เสียง ประเภทต่าง ๆ ในทุกงานมักมีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ขึ้นเพื่อความบันเทิง เพื่อเป็นสิริมงคลในพิธีเปิดงาน เพื่อความตระการตาแก่ผู้รับชมหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละจุดประสงค์ของงาน ซึ่งรวมไปถึงความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อถ่ายทอด ฟื้นฟู อนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไปในภายภาคหน้า และยังคงแสดงให้เห็นถึงสมบัติทางวัฒนธรรมที่ถูกสืบทอดกันมาอย่างทรงคุณค่าซึ่งสมควรแก่การรักษาเป็นอย่างดี

พระนครคีรี หรือ เขาวัง (อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี) เป็นพระราชวังที่ตั้งอยู่บนยอดเขา 3 ยอด ในตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมียอดเขาที่สูงที่สุด 75 เมตร และมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 600 ไร่ สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 สำหรับเสด็จแปรพระราชฐาน โดยโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นแม่กองในการก่อสร้าง และพระเพชรพิสัยศรีสวสติ (ท้วม บุนนาค) ปลัดเมืองเพชรบุรี ทำหน้าที่นายงานการก่อสร้าง เมื่อปี พ.ศ. 2402 จนสำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2403 และได้พระราชทานนามว่า “พระราชวังพระนครคีรี” แต่เดิมเขาทั้ง 3 ยอด มีชื่อเรียกว่า “เขามหาสมณะ” แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “เขาสมน” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานนามใหม่ว่า “เขามหาสวรรค์” และปัจจุบันเรียกว่า “เขามไหสวรรย์” ด้านบนเขาทั้ง 3 ยอด มีพระที่นั่ง พระตำหนัก วัด และอาคารต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมสถาปัตยกรรมจีน บริเวณไหล่เขาเป็นที่ตั้งของวัดมหาสมณาราม ส่วนบนยอดเขาเป็นที่ตั้งของวัดพระแก้ว เป็นวัดประจำพระราชวังพระนครคีรี ซึ่งในปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี¹ เนื่องจากพระนครคีรีเป็นพระราชวังสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี ทางจังหวัดเพชรบุรีจึงได้ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ จัดงานประจำปีพระนครคีรีขึ้น เพื่อเป็นการรำลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรีและพระมหากษัตริย์ของพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 4-6 ผู้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังขึ้นในจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด 3 พระราชวัง

---

¹นงคณูช ไพโรพิบูลยกิจ, พระราชวังโบราณ (กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.ที.พี. เวิลด์ มีเดีย จำกัด, 2541), หน้า

คือ พระราชวังพระนครคีรี พระราชวังพระรามราชนิเวศน์ และพระราชวังมฤคทายวัน ซึ่งถือเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด โดยมีการจัดแสดงและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นิทรรศการประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองเพชรบุรี การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรมสกุลช่างเมืองเพชร การแข่งขันกีฬาพื้นบ้านวัวเทียมเกวียน สาธิตการปรุงอาหารคาวหวาน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเพชรบุรี มีการแสดงแสง เสียง ที่บริเวณพระนครคีรี มีการประดับประดาคบไฟ โคมไฟ และดวงไฟตามจุดต่าง ๆ มีการแสดงนาฏศิลป์ไทย การแสดงดนตรี การละเล่นพื้นบ้านวิถีชีวิตไทย การแสดงโขน การประกวดหนุ่มหัว-สาวหวาน การสาธิตและการทำสิ่งประดิษฐ์ ศิลปะพื้นบ้าน การประกวดต่าง ๆ ตลอดจนมรดกและของดีประจำจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และในพิธีเปิดงานพระนครคีรีมีการจัดขบวนแห่ของดีของแต่ละอำเภอในจังหวัดเพชรบุรีขึ้น ซึ่งจะเป็นการจัดขบวนที่มีแนวคิดที่จะเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละอำเภอ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงเป็นการจัดขบวนเพื่อเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย ถือเป็นจุดสำคัญของงานพระนครคีรีซึ่งผู้คนต่างรอคอยที่จะเข้าชม

งานพระนครคีรีจัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นประจำมาอย่างยาวนาน โดยเริ่มจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2529 และเป็นที่ได้รับความสนใจของชาวเพชรบุรีและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ยังคงมีการจัดงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการประสบผลสำเร็จของการจัดงานพระนครคีรีขึ้น จึงได้มีการพัฒนาและจัดงานให้มีความยิ่งใหญ่มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ที่มีการจัดการแสดงต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งเยาวชนจากโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีและจากกรมศิลปากร ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนชุดการแสดงในทุก ๆ ปี ให้เกิดความน่าสนใจและเป็นที่ตื่นตาตื่นใจสำหรับนักท่องเที่ยวและบุคคลที่สนใจในการแสดงนาฏศิลป์

การแสดงนาฏศิลป์ในงานพระนครคีรี เป็นส่วนหนึ่งในงานพระนครคีรีที่จัดแสดงขึ้นเป็นประจำ ณ บริเวณโรงมหรสพหรือโรงโขน อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นโรงมหรสพที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้มีการมหรสพสมโภชเนื่องในการพระราชพิธีโสกันต์ พระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าหญิงพัชรพิมลพรรณ และพระองค์เจ้าหญิงมัญญาภาธร เมื่อปี พ.ศ. 2407 โรงมหรสพมีลักษณะเป็นอาคารโถง มีเวทีรูปอัฒจันทร์ กว้าง 8 เมตร ยาว 27 เมตร มีกำแพงทึบเป็นฉากกั้นกลาง มีประตู 2 ข้าง ด้านหลังขนาดเท่าเวทีใช้เป็นห้องแต่งตัวและที่พักของนักแสดง ด้านหน้าเป็นลานดินกว้างสำหรับให้ประชาชนสามารถเข้ามานั่งชมได้ด้วย ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญอันทรงคุณค่าและมีบทบาทต่อการแสดงนาฏศิลป์ในงานพระนครคีรีเป็นอย่างมาก รวมไปถึงเวทีการแสดงในส่วนอื่นภายในงานพระนครคีรี เช่น การแสดงในขบวนพิธีเปิดงานพระนครคีรี การแสดง ณ เวทีกลาง และการแสดงตามอาคารหรือลานต่าง ๆ ภายในอุทยาน

ประวัติศาสตร์พระนครคีรี ซึ่งในแต่ละที่มีความสำคัญและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงการแสดงนาฏศิลป์ทั้งแบบพื้นบ้านที่มีเฉพาะในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีและการแสดงทั่วไปอย่างหลากหลาย

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในส่วนของการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในงานพระนครคีรีทั้งหมด ทั้งในบริเวณโรงแรมหรูและเวที้อย่ออื่น ๆ ซึ่งทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีได้ให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย จึงได้มีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ขึ้นทุกปี โดยร่วมกับโรงเรียนและมหาวิทยาลัยประจำจังหวัดเป็นหลัก รวมไปถึงกลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและภาคเอกชนต่าง ๆ อีกมากมาย และยังมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพิ่มพื้นที่หรือปรับเปลี่ยนพื้นที่สำหรับจัดการแสดงนาฏศิลป์ให้มากขึ้นเพื่อความเหมาะสมและเพื่อเผยแพร่การแสดง โดยมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ให้สอดคล้องต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและความเหมาะสมของการจัดงานโดยรวม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์และศิลปวัฒนธรรมของไทย

เนื่องจากการแสดงนาฏศิลป์เป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทต่องานพระนครคีรีมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการแสดงในส่วนต่าง ๆ ของงานอยู่เสมอ และยังคงเป็นที่น่าสนใจและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังส่งผลให้เกิดความสามัคคีและการมีส่วนร่วมกันระหว่างเยาวชนและผู้ปกครองในจังหวัดเพชรบุรี องค์กรต่าง ๆ ที่ร่วมกันสร้างสรรค์ให้มีการแสดงในงานพระนครคีรีทั้ง 10 วัน ด้วยความร่วมมือกันของคนจำนวนมากในจังหวัดเพชรบุรีซึ่งมีจุดประสงค์เดียวกันคือการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงตระหนักได้ถึงความสำคัญของการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในงานพระนครคีรี และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ซึ่งมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานและทรงคุณค่า จึงเห็นสมควรที่จะศึกษาถึงพัฒนาการการแสดงในงานพระนครคีรี ว่ามีความเป็นมาอย่างไรถึงได้มีการจัดได้อย่างต่อเนื่องมาถึง 34 ปี โดยผู้วิจัยจะศึกษาจากการจัดการแสดงในงานพระนครคีรี ในครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 ถึงครั้งที่ 34 ปี พ.ศ. 2563 เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการการแสดงในงานพระนครคีรี องค์ความรู้ใหม่ แนวทางในการจัดการแสดง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงประวัติศาสตร์สืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ตั้งแต่เริ่มต้น พ.ศ. 2529 จนถึง พ.ศ. 2563

1.3.2. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย 1 ปีการศึกษา เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 จนถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

1.4 วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิจัยฉบับนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ตั้งแต่เริ่มต้น พ.ศ. 2529 จนถึง พ.ศ. 2563 รวมเป็นเวลาทั้งหมด 34 ปี ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลประวัติศาสตร์ บุคคล การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และจากประสบการณ์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.4.1 การรวบรวมเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี โดยค้นหาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1.4.1.1 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4.1.2 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4.1.3 ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4.1.4 ห้องสมุดวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

1.4.1.5 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.4.1.6 สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.4.2 การสัมภาษณ์บุคคล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นคณะดำเนินงานในการจัดการแสดงในงานพระนครคีรี ดังนี้

1.4.2.1 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์ณิชา ชั้นแสง อาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี

1.4.2.2 สัมภาษณ์ผู้ประสานงานและปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์อุมาทองแถม อดีตอาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จังหวัดเพชรบุรี

1.4.2.3 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์ธีรา วิโนทกะ อาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี

1.4.2.4 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์พจนารถ ระยะเวลาคุณ อาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี

1.4.2.5 สัมภาษณ์ผู้มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของงานพระนครคีรี คือ อาจารย์
แสนประเสริฐ ปานเนียม อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.4.2.6 สัมภาษณ์สื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี คือ นายอุดมเดช เกตุแก้ว
เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

1.4.2.7 สัมภาษณ์นักแสดงและผู้จัดการแสดงในงานพระนครคีรี คือ นายสรวิชัย
แสนสุด

1.4.2.8 สัมภาษณ์นักแสดงที่เคยร่วมแสดงในงานพระนครคีรีในปี พ.ศ. 2552-2561
คือ นางสาวศุภิสรา เพชรลูก

1.4.2.8 สัมภาษณ์นักแสดงชาวไทยทรงดำที่ร่วมแสดงในงานพระนครคีรี คือ
นายรัชพล มาบั้ง

1.4.2.9 สัมภาษณ์นักแสดงที่เคยร่วมแสดงในงานพระนครคีรี คือ นางสาวกิตติเกศกร
มีศีล

1.4.3 การสังเกตการณ์

1.4.3.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์แบบปฏิบัติจริง โดยเป็น
ผู้แสดงในงานพระนครคีรีตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2562

1.4.3.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์จากการรับชม
วีดิทัศน์ของการแสดงงานพระนครคีรี

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจากการค้นคว้า สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ มารวบรวม เรียบเรียงและ
ตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการแสดงของงานพระนครคีรี ด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

1.4.5 การนำเสนอผลงานวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอผลงานวิจัยทั้งหมด 5 บท ดังนี้
บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.1.1 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

- 2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 2.1.3 กิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
  - 2.2.1 ประวัติและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
  - 2.2.2 สถาปัตยกรรมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
  - 2.2.3 บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - 2.3.1 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์
  - 2.3.2 การแสดง แสง เสียง
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย
  - 3.1 แผนการดำเนินการวิจัย
  - 3.2 แหล่งข้อมูล
    - 3.2.1 สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร
    - 3.2.2 สืบค้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์
  - 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
    - 3.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 3.3.2 การสัมภาษณ์
    - 3.3.3 การสังเกตการณ์
    - 3.3.4 สื่อดิจิทัล
- บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล
  - 4.1 ความเป็นมาของงานพระนครศรีอยุธยา
    - 4.1.1 งานพระนครศรีอยุธยา
    - 4.1.2 พัฒนาการของงานพระนครศรีอยุธยา
    - 4.1.3 การประชาสัมพันธ์
  - 4.2 พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครศรีอยุธยา
    - 4.2.1 ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548
    - 4.2.2 ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557
    - 4.2.3 ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563
- บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 พระนครคีรี หมายถึง พระราชวังบนยอดเขา 3 ลูก ในตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นสำหรับเสด็จแปรพระราชฐาน และชาวจังหวัดเพชรบุรีนิยมเรียกพระนครคีรีว่า “เขาวัง”

1.5.2 งานพระนครคีรี คือ งานประจำปีของจังหวัดเพชรบุรีที่จัดขึ้น ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เพื่อเป็นการรำลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรี เพื่อเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ผู้มีพระมหากรุณาธิคุณต่อจังหวัดเพชรบุรี และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

1.5.3 ไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง หรือ ไทดำ คือ คำที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอพยพมาจากดินแดนสิบสองจุไท ประเทศเวียดนาม มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย

1.5.4 พัฒนาการ คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านใดด้านหนึ่งของการแสดงในทางที่ดีขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้แนวทางในการพัฒนาการแสดงในงานเทศกาล

1.6.2 ได้องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากการเผยแพร่ผ่านนาฏกรรม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีและการจัดการแสดงในงานพระนครคีรี ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการวิเคราะห์พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.1.1 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1.3 กิจกรรมการท่องเที่ยว

2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

2.2.1 ประวัติและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

2.2.2 สถาปัตยกรรมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

2.2.3 บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

2.3 ที่มาของงานพระนครคีรี

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

2.4.2 การแสดง แสง เสียง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

งานพระนครคีรีเป็นงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้จังหวัดได้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายถึงสถานที่ท่องเที่ยว ของดีประจำจังหวัด รวมไปถึงวิถีชีวิตท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเบื้องต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนับสนุนการวิเคราะห์ต่อไป ดังนี้

2.1.1 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะมาเยี่ยมเยือนทรัพยากรการท่องเที่ยวตามประเภทที่ตนชื่นชอบ เราอาจแบ่งประเภทของทรัพยากร

ท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้คือ ทรัพยากรท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ และทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม

จากข้อความดังกล่าวถือได้ว่างานพระนครคีรี ที่จัดขึ้น ณ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ และประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมอีกด้วย ดังนี้

2.1.1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าในสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดบ้าง และเหลือมาเป็นมรดกตกทอดมาอย่างชนรุ่นหลังอย่างไรบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนพื้นที่นั้น เราอาจแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุออกเป็น 2 ประเภทย่อยดังต่อไปนี้

1) ประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี

2) ประเภทโบราณวัตถุ เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของวัตถุนั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละประเทศอาจเก็บสะสมไว้ในพิพิธภัณฑ์หรือสถานที่เก็บแบบอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าชม อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศ และเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้พบโบราณวัตถุล้ำค่าเหล่านั้น เช่น ภาพเขียนโบราณ วัตถุโบราณ สมบัติโบราณ พระพุทธรูปโบราณ รูปปั้นโบราณ เป็นต้น

2.1.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม

เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน เราอาจแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมออกเป็นประเภทย่อยได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาด ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง ไร่สวน เหมือง วิถีชีวิต อัญมณีไม้ตรีของประชาชน เป็นต้น

2) ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เทศกาลกินเจ ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ งานพิธีโยนบัว ประเพณีอินทขิล เป็นต้น

3) ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะเฉพาะทาง สนามกอล์ฟ สนามแข่งรถ เชื้อเพลิงไฟฟ้า เป็นต้น สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กันไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่หลายกิจกรรม เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การเลี้ยงสัตว์ การดูนก การพายเรือ การดำน้ำ การตั้งแคมป์ การล่องแพ การขี่ช้าง การถ่ายรูป การขี่จักรยาน การไต่เขา การตกปลา การแสวงบุญ การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น²

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน ซึ่งเป็นสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นในอดีตและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงสามารถดึงดูดให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งงานพระนครศรีอยุธยาที่จัดขึ้น ณ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ยังเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม ที่มีการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น รวมไปถึงกิจกรรมบันเทิง การสาธิตที่ให้ความรู้และสาระแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มุ่งเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและได้รับความรู้จากการศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว อันเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลแห่งกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก่อประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างยั่งยืน เนื่องจากประเทศไทยเป็นชาติที่มีความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาแต่บรรพกาล สิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติล้ำค่าที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยซึ่งแตกต่างจากชาติอื่น จึงเป็นสิ่งที่คนไทยควรเห็นแจ้งถึงคุณค่าและพยายามรักษาไว้ด้วยความรู้ ความฉลาดรอบคอบมิให้สูญหายหรือเสื่อมโทรมไป ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีผู้รู้ได้ให้ความหมายอย่างหลากหลายพอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรหมายถึงการเดินทางของผู้คนหรือกลุ่มคนจากสถานที่ที่อยู่ประจำไปยังท้องถิ่น เพื่อชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่น ทั้งนี้จะต้อง

²บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (นนทบุรี: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด, 2548), หน้า 26

เคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งที่จริงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นให้น้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านการสร้างรายได้ และการจ้างงาน อันนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์พอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ อันประกอบด้วยการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชม กับเอกลักษณ์ความงดงามของวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณี ล้วนแต่เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องรับผิดชอบต่อปัจจัยพื้นฐานทางวัฒนธรรม อยู่ 4 ประการคือ

- 1) เพื่อมุ่งเน้นคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดูแลรักษาให้คงไว้ถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณค่าของวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุด แต่ในขณะเดียวกันก็ต่อเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย
- 4) เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างเพียงพอ พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น³

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า งานพระนครศรีอยุธยาที่จัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและจากจังหวัดอื่น ๆ รวมไปถึงชาวต่างชาติมาท่องเที่ยว เพื่อชื่นชมความสวยงามของโบราณสถานและได้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี เป็นการเปิดให้ผู้คนที่ไม่เคยพบเห็นได้มาสัมผัสถึงความเป็นอยู่ของชาวเพชรบุรีจากทุก ๆ อำเภอ ทั้งด้านความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม การแต่งกาย ภาษา และจารีตประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกันกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นอย่างมาก

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 283.

2.1.3 กิจกรรมการท่องเที่ยว

เหตุการณ์ (Events) และกิจกรรม (Activities) นับเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งของจุดหมายการท่องเที่ยว (Tourist destination) ซึ่งอาจมีบทบาทได้ทั้งในฐานะที่เป็นทรัพยากรหลักหรือทรัพยากรสนับสนุน ในบางครั้งเมื่อรวมทรัพยากรสนับสนุนหลายอย่างเข้าด้วยกันก็สามารถมีแรงดึงดูดและศักยภาพทำให้กลายเป็นทรัพยากรหลักไปได้ เหตุการณ์ (Events) มีขอบเขตครอบคลุมตั้งแต่ เทศกาล ประเพณี การแข่งขันประเภทต่าง ๆ และกิจกรรมทางธุรกิจ เทศกาลและประเพณี (Festivals) นั้นมีรากฐานมาจากวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จัดขึ้นโดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะ แต่ก็อาจมีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวจนกลายเป็นทรัพยากรหลักได้ นอกจากเทศกาลและประเพณีแล้วยังรวมถึงขบวนแห่ตามท้องถนน (Carnival) งานชุมนุมเฉลิมฉลองของชุมชน เป็นต้น แม้ว่าเหตุการณ์ (Events) จะเป็นสิ่งที่จัดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ แต่สามารถช่วยส่งเสริมความสำคัญของจุดหมายทางการท่องเที่ยวได้ และเมื่อพ้นช่วงระยะเวลาการจัดก็สามารถพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ เพื่อดึงดูดผู้เยี่ยมชมเยือนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จะต้องมีแผนการจัดการในด้าน Event-Festival-Activities ที่มีความต่อเนื่องหลากหลาย น่าสนใจ และมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการที่เป็นระบบ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาแบ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทเทศกาลและงานประเพณี ประเภทการจัดแสดงแสง-เสียง ประเภทกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว และประเภทกิจกรรมพิเศษ

ในปฏิทินท่องเที่ยวของแต่ละปี จะรวมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดในประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมเทศกาลงานประเพณี โดยเฉพาะประเพณีที่มีการจัดเหมือนกันในทุกพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เข้าพรรษา ลอยกระทง เป็นต้น นอกจากนั้น มักเป็นเทศกาลประเพณีในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา สถานที่สำคัญในท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิตทางการเกษตรหรือการประมง เป็นต้น ซึ่งจะมีเอกลักษณ์ ความน่าสนใจ ความเชื่อและศรัทธาของคนท้องถิ่นเป็นแรงสำคัญที่ทำให้มีการสืบทอดกิจกรรมนั้นมาโดยตลอด กิจกรรมอื่น ๆ ในปฏิทินท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ กิจกรรมกีฬา การแข่งขัน การแสดงแสงเสียง การจัดเทศกาล นิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตร อุตสาหกรรม อาหาร รวมถึงเทศกาลเที่ยวเมืองไทย ความริเริ่มของท้องถิ่นหรือหน่วยงาน องค์กรเอกชนและชุมชน ในทรัพยากร สิ่งมีชีวิต สภาพแวดล้อม หรือสิ่งน่าสนใจที่มีอยู่ มีส่วนทำให้เกิดกิจกรรมใหม่ขึ้นมาและเป็นที่น่าสนใจ และเป็นการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว อาทิเช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมของเยาวชน กิจกรรมของกลุ่มผู้รักช่าง วันที่ระลึกถึง สืบ นาคะเสถียร กิจกรรมสองล้อสองขาไขปริศนาเมืองเพชร เป็นต้น

กิจกรรมท่องเที่ยวด้านเทศกาลประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีการจัดในประเทศไทย นอกจากการจัดการจัดการแสดง-เสียง ซึ่งส่วนมากจะจัดในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือเกี่ยวกับวัฒนธรรม ยังได้แก่กิจกรรมท่องเที่ยวด้านเทศกาล ประเพณี ซึ่งส่วนมากเป็นการจัดที่สืบทอดตามความเชื่อและศรัทธาของท้องถิ่น หรือเกี่ยวข้องกับศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งมีระดับการจัดและความหลากหลายที่น่าสนใจ เทศกาลประเพณี นับเป็นกิจกรรมหลักที่มีการจัดขึ้นในทุกพื้นที่ของประเทศ และสามารถดำเนินการได้ภายใต้ขีดความสามารถของท้องถิ่นตามความเหมาะสม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยโดยกองกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้จำแนกงานเทศกาลประเพณีของจังหวัดต่าง ๆ แบ่งกลุ่มตามลักษณะของงานเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 งานรื่นเริง กลุ่มที่ 2 งานแสดงผลผลิตทางการเกษตรและศิลปหัตถกรรม กลุ่มที่ 3 งานประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และศาสนา กลุ่มที่ 4 งานอื่น ๆ

1) งานรื่นเริง เป็นงานเทศกาลและประเพณีที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้ทุกจังหวัดจัดงานเฉลิมฉลองเพื่อความครึกครื้นเป็นหลัก หรือจัดขึ้นเพื่อเพิ่มชีวิตชีวาให้กับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานกาชาด งานเที่ยวเฟื่องเมืองชาละวัน (จังหวัดพิจิตร) เป็นต้น ซึ่งบางครั้งก็นำงานรื่นเริงมาจัดร่วมกับงานอื่น ๆ ในคราวเดียวกัน เช่น งานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด (จังหวัดมหาสารคาม) เป็นต้น

2) งานแสดงผลผลิตทางการเกษตรและศิลปหัตถกรรม เป็นงานเทศกาลและประเพณีที่มีเป้าหมายทางการเศรษฐกิจ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ของชาติไทยโดยเฉพาะการเกษตร เพื่อช่วยแก้ปัญหาความยากจนและภาวะการว่างงาน ตลอดจนช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และแสดงภูมิปัญญาของท้องถิ่น เช่น งานเทศกาลอนุสรณ์ดอนเจดีย์และกาชาดจังหวัดสุพรรณบุรี

3) งานประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และศาสนา เป็นงานเทศกาลและประเพณีที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและคุณธรรม อันเนื่องมาจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การทำมาหากินซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นสำคัญ รวมถึงงานเทศกาลและประเพณีที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ประชากรในชาติ เช่น งานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

4) งานรำลึกวีรชนและเหตุการณ์สำคัญ เป็นงานที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แสดงความเชื่อมโยงของคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและความสามัคคีแก่คนในชาติ เช่น งานวันประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยาฉลองมรดกโลกในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5) งานอื่น ๆ เป็นงานพิเศษที่จัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าสาระทางจิตใจและสังคมให้เกิดความดีงามและมีคุณค่า เช่น งานวันอนุรักษ์มรดกไทย งานสัปดาห์รักษัพะຍุณงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ลุ่มน้ำโขง งานด้านกีฬา อาทิ งานแข่งเรือนานาชาติ งานมหกรรมกีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น⁴

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า งานพระนครคีรี เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวด้านเทศกาลประเพณีและศิลปวัฒนธรรม ในลักษณะของงานรื่นเริง ซึ่งจัดขึ้นเพื่อสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังมี การจัดร่วมกับงานกาชาดอีกด้วย เช่นเดียวกับงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด จังหวัดมหาสารคาม งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควและงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี และงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

ภาพที่ 1 การแสดงในพิธีเปิดงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, จังหวัดมหาสารคาม เปิดงานประเพณีบุญเบิกฟ้าและงาน
กาชาดจังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2566[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา
<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230121230205379>

⁴การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนปฏิบัติการกิจกรรมการท่องเที่ยวรายงานฉบับสมบูรณ์ (กรุงเทพฯ: บริษัท คอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด, 2546), หน้า 3-1.

ภาพที่ 2 การแสดงแสง-เสียงในงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควและงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี
ที่มา : Kapook Travel, ชวนเที่ยวงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว และงานกาชาดจังหวัด
กาญจนบุรี ปี 2564[ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา :
<https://travel.kapook.com/view249305.html>

ภาพที่ 3 ขบวนแห่ประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมในราชสำนักสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
ที่มา : สยามรัฐ, ลพบุรีจัดงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประจำปี 66[ออนไลน์],
20 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา : <https://siamrath.co.th/n/418589>

2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีเป็นโบราณสถานที่เป็นจุดกำเนิดซึ่งทำให้เกิดงานพระนครคีรีขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาประวัติและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เพื่อเข้าใจถึงความหมายและที่มาของการเกิดงานพระนครคีรีขึ้น รวมไปถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแสดงนาฏยศิลป์ ดังนี้

2.2.1 ประวัติและความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

พระนครคีรี หรือที่เรียกกันว่า “เขาวัง” เดิมเป็นพระราชฐานที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2502 เป็นพระราชวังแห่งแรกที่สร้างบนภูเขาสูง ซึ่งมียอดเขาใหญ่สามยอดติดต่อกัน ยอดเขาที่สูงที่สุดสูง 75 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 600 ไร่ เขาลูกนี้เดิมเรียกว่า “เขาศิรี” ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน มีความตอนหนึ่งว่า “เมื่อคราวขุนแผนออกเดินทางไปเที่ยวหาซื้อม้าสีหมอก ได้มาพักที่ศาลาข้าหลวงเขาศิรีนี้” ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีผู้สร้างวัดขึ้นที่ไหล่เขาด้านตะวันออก และตั้งชื่อว่าวัดสมณะ ในหมายรับสั่งของรัชกาลที่ 4 พ.ศ.2501 เรียกเขาลูกนี้ว่า “เขามหาสมณะ” แต่ชาวบ้านมักเรียกว่า “เขาสมน” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานใหม่ว่า “เขามหาสวรรค์” และปัจจุบันเรียกว่า “เขามไหสวรรย์” ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ห่างจากศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี ระยะทางประมาณ 700 เมตร และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังพระนครคีรีขึ้นในปี พ.ศ.2402

การที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงศึกษาวิชาความรู้ต่าง ๆ ของฝรั่ง จึงทรงนำแบบอย่างสถาปัตยกรรมตะวันตกมาก่อสร้างพระราชวังและพระที่นั่งต่าง ๆ ในรัชสมัยของพระองค์ เช่น พระที่นั่งอนันตสมาคมองค์เก่า และพระนครคีรี เป็นต้น ในการสร้างพระนครคีรีนี้ได้นำสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกมาเป็นแบบอย่างในการก่อสร้าง เนื่องจากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะเวลาที่ไทยเปิด ประเทศทำการค้าขายติดต่อกับตะวันตกอย่างกว้างขวาง

พระนครคีรีรุ่งเรืองมากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเสด็จไปประทับที่นี้เป็นประจำ ตามประวัติกล่าวว่า หลังจากสร้างพระนครคีรีเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาประทับพักแรมอยู่ครั้งละนาน ๆ หลายครั้ง

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในตอนต้นรัชกาล พระนครคีรี ก็ยังรุ่งเรืองอยู่ ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระองค์ เจ้าเมืองเพชรบุรีพร้อมด้วยกรมการเมืองได้ช่วยกันประดับตกแต่งพระนครคีรีเป็นประจำทุกปี โดยประดับธงทิว ตั้งโต๊ะหมู่บูชา ณ พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ วางพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 ไว้เหนือโต๊ะหมู่บูชา ตอนเย็นได้นิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระพุทธมนต์คลาถา ณ พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ และพระที่นั่ง

ปราโมทย์มหेश্বরย์ เวลาากลางคืนมีการตามประทีปโคมไฟตามเสาและต่อสายแขวนโคมไว้สว่างไสวสวยงาม จุดคบเพลิงไว้รอบพระนครคีรี มีการจุดพลุและดอกไม้เพลิง มีการละเล่นต่าง ๆ ส่วนตามวัดวาอารามและบ้านเรือนราษฎรในตลาดมีการจุดประทีปโคมไฟสวยงามเป็นเวลา 3 วันเป็นประจำทุกปี

ต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมพระนครคีรีใหม่ทั้งหมด เพื่อทรงใช้เป็นที่พักประทับแรมพักผ่อนพระราชอิริยาบถและเพื่อรับรองแขกเมืองด้วย เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิรูปการปกครองหัวเมืองเป็นระบบเทศาภิบาลนั้น เมืองเพชรบุรีได้ขึ้นกับมณฑลราชบุรี พระองค์ได้เสด็จฯ ทรงตรวจราชการและเสด็จฯ มาประทับที่เมืองเพชรบุรีหลายครั้ง เพื่อรักษาพระพลานามัย กล่าวกันว่าอากาศเหมาะกับการรักษาพระโรคที่ทรงพระประชวรในฤดูฝน

บรรดาหมู่พระที่นั่งและอาคารสถานที่ต่าง ๆ บนพระนครคีรีนั้น ชำรุดทุดโทรมตามกาลเวลา และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ให้คงสภาพเดิมเป็นระยะ ๆ ตามประวัติกล่าวว่าได้มีการบูรณะครั้งสำคัญ 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ.2426 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ทำการซ่อมแซมบูรณะพระนครคีรีทั่วทั้งบริเวณ โดยทรงมีพระราชประสงค์จะใช้เป็นที่ประทับแรมพักผ่อนพระราชอิริยาบถและเพื่อใช้รับรองแขกเมือง

ครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ.2496 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินขึ้นบนยอดเขา ทอดพระเนตรเห็นความชำรุดทรุดโทรมของอาคาร จึงมีพระราชดำริให้ซ่อมแซมรักษาให้ทรงสภาพที่งดงาม

เนื่องจากพระนครคีรีเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง กรมศิลปากรจึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2478 และในปีพ.ศ.2524 กรมศิลปากรได้จัดทำโครงการบูรณะเสนอเข้าแผนทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) มีชื่อว่า “โครงการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี”⁵

พระนครคีรี นอกจากจะเป็นพระราชวังที่เสด็จแปรพระราชฐานประทับแรมของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์หลายพระองค์ ใช้เป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีและต้อนรับพระราชอาคันตุกะสำคัญ รับรองแขกบ้านแขกเมืองแล้ว สถานที่นี้ยังเป็นโบราณสถานที่เปรียบพร้อมด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม ที่เชิดหน้าชูตาเมืองเพชรบุรีอีกด้วย

⁵นงคณูช ไพโรพิบูลยกิจ, พระราชวังโบราณ (กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.ที.พี. เวิลด์ มีเดีย จำกัด, 2541), หน้า

สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ บนพระนครคีรีดังงามในศิลปะในศิลปะการก่อสร้าง โดยนำเอาสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมผสานกับรูปแบบไทยได้อย่างเหมาะสม และมีศิลปกรรมแบบจีนปะปนช่วยเพิ่มความเด่นสง่าขึ้นอีกด้วย สิ่งที่น่าพิศวงอีกอย่างหนึ่งของพระนครคีรีคือเทคนิคการก่อสร้าง ที่ทำให้ตัวอาคารยึดแน่นอยู่กับขุนเขา แสดงถึงพระอัจฉริยะและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และความสามารถของคณะช่างผู้ทำการออกแบบก่อสร้างที่ดำรงคงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติใน พ.ศ.2394 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังพระนครคีรีขึ้นในปี พ.ศ.2402 ตามประวัติที่เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) ได้ระบุว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ที่สมุหพระกลาโหม พระเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์ ปลัด เป็นนายงาน

“ทำวังขึ้นที่เขามหาสมณะแห่ง 1 เขามหาสมณะนั้นเปลี่ยนชื่อว่า เขามหาสวรรค์ที่เขามหาสวรรค์นั้นมี 3 ยอด ให้ชื่อพระนครคีรี” การสร้างพระนครคีรีนี้ ปรากฏหลักฐานในหนังสือโคลงลิลิตมหามกุฏราชคุณานุสรณ์ พระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ไว้ว่า

นิมิตมณเฑียรบนยอด สิงขร

เมืองเพชรบุรีนาม ก่อนอ้าง

เขามหาสมณะนคร คีรีราชทานแฮ

สามยอดสามเอื้องสร้าง ต่างกันฯ

จากบันทึกในหนังสือความทรงจำของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า

“พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระดำริเห็นว่า ถึงคราวโลกยวิสัย จะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยฝรั่งมาอำนาจขึ้นทางตะวันออกนี้ และประเทศสยามอาจจะมีการเกี่ยวข้องกับฝรั่งยิ่งขึ้นในวันหน้า จึงเริ่มศึกษาภาษาอังกฤษ...วิชาความรู้ต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาจากตำราภาษาอังกฤษ จะมีอย่างใดบ้างข้อนี้มีหลักฐานปรากฏแต่ว่าได้ทรงศึกษาวิชาคณนาอย่างหนึ่ง วิชาโหราศาสตร์อย่างหนึ่ง ประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง กับการเมืองด้วยอีกอย่างหนึ่ง...ถึงตอนพระชันษาระหว่าง 40 กับ 47 ปี ทรงเริ่มศึกษาภาษาอังกฤษกับทั้งวิชาความรู้ต่าง ๆ ของฝรั่ง...”

นอกจากนี้ยังมีบันทึกของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ทรงเล่าถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระนครคีรีไว้ในพระนิพนธ์เรื่องเจ้าชีวิตว่า

“บนเขาใกล้เมืองเพชรบุรีทรงสร้างพระราชวังแบบยุโรปอย่างงดงาม ดูจากยอดเขานี้จะแลเห็นทะเลได้”⁶

ความพิเศษของเขาวังไม่ได้อยู่ที่มีวังอยู่บนเขาเท่านั้น ยังเป็นเขาที่ตั้งอยู่กลางเมืองเพชรบุรีในเขตชุมชนเก่าแก่ใกล้กับแม่น้ำเพชรบุรีไม่ได้อยู่นอกเมืองชานเมือง จึงนับว่ามีความสำคัญตั้งแต่ยังไม่ได้มีการสร้างพระราชวัง โดยแต่เดิมชาวบ้านเรียกเขาแห่งนี้ว่า “เขาสมณ” เนื่องจากมีวัดสมณตั้งอยู่บริเวณไหล่เขาด้านตะวันออก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสหัวเมืองเพชรบุรี

ตั้งแต่ครั้งยังผนวชอยู่และได้ประทับนั่งวิเวกภาวนาบนยอดเขาแห่งนี้ จนเมื่อขึ้นครองราชย์สมบัติแล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังขึ้นบนยอดเขาและเรียกเขาแห่งนี้ว่า “เขามหาสวรรค์” และเมื่อสร้างพระราชวังแล้ว เสร็จโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “พระนครคีรี”

การสร้างพระราชวังขึ้นบริเวณหัวเมืองคงมีความสำคัญหลายอย่าง โดยเฉพาะด้านการเมือง เพราะมีความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์ต้องประทับอยู่ในราชธานีเท่านั้น เพราะเป็นทั้งศูนย์กลางการปกครองและสถานที่ประทับศักดิ์สิทธิ์เว้นแต่มีพระราชกรณียกิจ แม้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองหลวงแห่งที่ 2 ขึ้นที่เมืองลพบุรี ก็ด้วยเหตุขัดแย้งกับฮอลันดาจนต้องหาทางหนีทีไล่ไว้พร้อม และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะและสร้างพระที่นั่งขึ้นที่เมืองลพบุรีอันเป็นพระราชวังเก่าสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชทานนามว่า พระนารายณ์ราชนิเวศน์⁷

จากประวัติและความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ได้เห็นถึงความสำคัญของพระราชวังพระนครคีรีที่มีต่อจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมมาจากต่างประเทศ มาปรับใช้และก่อให้เกิดเป็นพระราชวังพระนครคีรีขึ้นมาได้ เป็นพระราชวังและโบราณสถานที่สำคัญของชาวจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เกิดงานพระนครคีรีประจำปีขึ้น และส่งผลให้มีการจัดการแสดงในงานพระนครคีรีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 สถาปัตยกรรมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

ภายในพระนครคีรีเต็มไปด้วยพระที่นั่งและอาคารต่าง ๆ ที่มีทั้งสถาปัตยกรรมไทย ตะวันตก และจีน มากกว่า 50 หลัง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน เช่นเดียวกับพระราชวังหลวงสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ทั้งหลายได้แก่ เขตพระราชฐานชั้นนอกเป็นที่ตั้งของกรมกองต่าง ๆ ของทางราชการ

⁶ธนาคาร บวรณกิจ, พระราชวังแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ: บริษัทไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006) จำกัด, 2551,) หน้า 123.

⁷โกสินทร์ รตนประเสริฐ, เลาะรั้วชมวัง (กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป จำกัด, 2557,) หน้า 159

เขตพระราชฐานชั้นกลางเป็นที่ตั้งของพระราชมณเฑียรที่ประทับ และเขตพระราชฐานชั้นในเป็นที่ประทับของข้าราชการฝ่ายในพระที่นั่งและอาคารภายในพระนครคีรีที่สำคัญ ได้แก่

พระราชฐานชั้นกลาง พระราชฐานชั้นใน

พระราชฐานชั้นกลางและชั้นในอยู่บริเวณยอดกลางและยอดตะวันออกของเขา ซึ่งเต็มไปด้วยอาคารจำนวนมาก ได้แก่ พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวรรย์ พระที่นั่งเวชยันต์วิเชียรปราสาท พระที่นั่งราชธรรมสภา หอชัชวาลเวียงชัย หอพิमानเพชรมเหศวร์ หมู่พระที่นั่งสันถาคารสถาน โรงมหรสพหรือโรงโขน ศาลาเย็นใจ พระทวาร ป้อมปราการและเกย ศาลาด่านหน้า หอจตุเวทปริตพจน์ ทิมดาบองครักษ์ โรงสูทกรรม ศาลาด่านหลัง ศาลาด่านกลาง

ภาพที่ 4 พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 5 พระที่นั่งสันถาคารสถานและโรงมหรสพ

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 6 ศาลาด่านหลัง

ที่มา : ผู้วิจัย

พระราชฐานชั้นนอก

พระราชฐานชั้นนอกเป็นที่ตั้งของพระที่นั่งหลายองค์ซึ่งมีชื่อคล้องจองกัน ได้แก่ โรงม้าและ
โรงรถ ราชวัลลภาคาร ศาลาลูกขุน ศาลาทิศน่านักชัตฤกษ์

ภาพที่ 7 ราชวัลลภาคาร

ที่มา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, **ราชวัลลภาคาร**[ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562.

แหล่งที่มา http://www.phranakhonkhiri.com/web/exhibition_detail/11

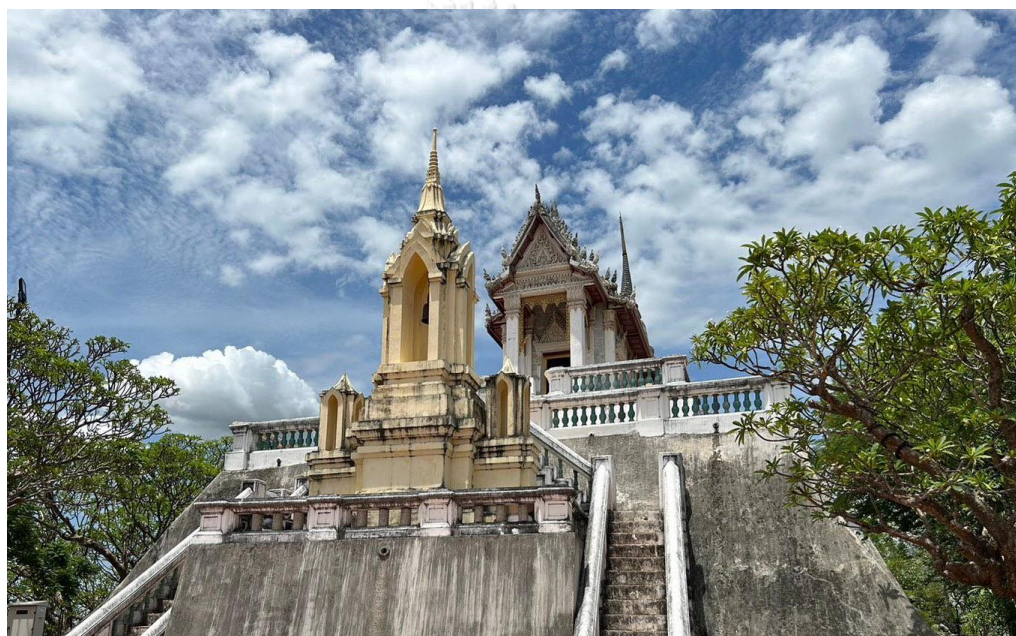
ภาพที่ 8 ศาลาลูกขุน

ที่มา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, **ศาลาลูกขุน**[ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา

http://www.phranakhonkhiri.com/web/exhibition_detail/12

วัดประจำพระนครคีรี วัดพระแก้ว

วัดประจำพระราชวังพระนครคีรี คือ วัดพระแก้ว ตั้งอยู่บนยอดเขาทางทิศตะวันออก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเช่นเดียวกับวัดพระแก้วในพระบรมมหาราชวัง ภายในประกอบศาสนสถานที่สำคัญโดยมีพระสุทธเสลเจดีย์ตั้งอยู่บนเนินสูงสุด จากนั้นเป็นพระอุโบสถที่อยู่บนเนินลดหลั่นกันลงมา จากนั้นจึงเป็นที่ตั้งของหอระฆัง ซึ่งบริเวณวัดมีอาคารต่าง ๆ ได้แก่ พระอุโบสถ พระสุทธิเสลเจดีย์ หอระฆัง ศาลาและพระปรางค์แดง พระธาตุจอมเพชร ศาลาราย และวัดมหาสมณาราม

CHULALAI ภาพที่ 9 พระอุโบสถวัดพระแก้ว

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 10 ภาพรวมของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **เขาวัง (อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี)**[ออนไลน์],
30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา

<https://www.thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/4383>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2.3 บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งมีทั้งหมด 8 อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมือง อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอชะอำ อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม และอำเภอแก่งกระจาน ซึ่งในส่วนของอำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอท่ายาง มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นส่วนมาก ทั้งกลุ่มชาวไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง) ชาวกะเหรี่ยง ชาวลาวพวน และชาวมอญ โดยมี 2 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้มีบทบาทที่สำคัญต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีเป็นอย่างมาก คือ ชาวไทยทรงดำและลาวพวน ดังนี้

เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปอยู่แล้วว่า การก่อสร้างพระนครคีรีนั้นแรงงานหลักที่สำคัญคือ กลุ่มชาวลาวโซ่งหรือไททรงดำ และกลุ่มลาวพวน ซึ่งในครานั้นได้ถูกเกณฑ์มาเป็นแรงงานดำเนินการก่อสร้างพระนครคีรี ซึ่งเป็นพระราชวังที่ตั้งอยู่บน เขาสมณ หรือ เขามหาสวรรค์ (ชื่อที่รัชกาลที่ 4 พระราชทานนามภูเขาลูกนี้ในเวลาต่อมา) โดยได้มีการก่อสร้างทั้งสามยอดเขา แต่ละยอดก็เป็นที่ตั้งอาคารที่มีความสำคัญแตกต่างกันไปและภายหลังแม้การก่อสร้างพระนครคีรีจะแล้วเสร็จ ทั้งกลุ่มชาวลาวโซ่งหรือไททรงดำ และกลุ่มชาวลาวพวน ก็ยังเป็นแรงงานที่สำคัญในการดูแลรักษาตลอดจนรับใช้พระมหากษัตริย์และเจ้านายที่มาประทับ ณ พระนครคีรีแห่งนี้มาโดยตลอด

ประวัติโดยสังเขปสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวโซ่งหรือไททรงดำนั้น แต่เดิมอาศัยอยู่ในบริเวณสิบสองจุไทยหรือสิบสองเจ้าไท โดยถูกกวาดต้อนเข้ามาในไทยช่วงสมัยธนบุรีและต้นกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นว่าในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ได้กล่าวถึงการกวาดต้อนชาวลาวโซ่งว่าเมื่อครั้งกองทัพสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์พิชิตอาณาจักรเมืองทันต์และเมืองม่วย 2 เมืองนี้ซึ่งเป็นลาวทรงดำ ก็ได้ครอบครัพลาวทรงดำมาจำนวนมาก และกวาดต้อนลาวทรงดำมาถึงกรุงเทพฯในเดือนยี่ปักษ์เอกศก โดยครอบครัพลาวทรงดำนั้นโปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เพชรบุรี และปัจจุบันชาวลาวโซ่งได้กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วจังหวัดเพชรบุรี มีอาชีพหลักคือการทำนา

ส่วนกลุ่มชาวลาวพวนนั้นก็ถูกทางสยามกวาดต้อนมาตั้งแต่ช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ถิ่นฐานเดิมอยู่ในแคว้นเชียงขวางหรือบริเวณที่ราบสูง ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆในจังหวัดเพชรบุรี อาทิ บางขุนไทร ดอนผิงแดด บ้านมาบปลาเค้า อำเภอท่ายาง บ้านหนองปลาไหล และมีอาชีพหลักทำนาเช่นกัน

เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะสร้างพระราชวังบนภูเขาสมณสวรรค์ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระพรหมบริรักษ์ เจ้ากรมพระตำรวจออกมาสำรวจและจัดทำแผนผังร่วมกับพระยาเพชรบุรี (บัวใหญ่) ในปี พ.ศ. 2401 และดำเนินการสร้างพระนครคีรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2402-2405 โดยได้มีการก่อสร้างพระฤกษ์เมื่อวันที่พฤหัสบดี ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 8 ปีมะแม เอกศก จ.ศ. 1221 (7 กรกฎาคม พ.ศ. 2402) การก่อสร้างครั้งนี้มีเจ้าพระยา

ศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ดำรงตำแหน่งพระสมุหกลาโหมเป็นแม่กองงานใหญ่ พระเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์ (ท้วม บุนนาค) ปลัดเมืองเพชรบุรีเป็นนายงานควบคุมการก่อสร้าง (ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี) และกรมหมื่นราชสีหวิกรม (พระองค์เจ้าชุมสาย) ทรงควบคุมด้านการออกแบบและงานช่าง โดยมีการเกณฑ์แรงงานชาวลาวโง่งหรือไททรงดำมาเป็นแรงงาน และจากการก่อสร้างดังกล่าวทำให้รัชกาลที่ 4 ทรงยกเว้นค่าที่นาหรือภาษีที่นาแก่ชาวลาวโง่งและลาวพวน ดังข้อความในประกาศร่าง “ตราภูมิคุ้มห้ามค่านาแก่ไพร่หลวงบางเหล่าเป็นพิเศษ” (ปี พ.ศ. 2403) ความตอนหนึ่งว่า

“ครั้นเมื่อปีมะเมียสัมฤทธิ์ศึก เสด็จพระราชดำเนินไปประพาสเมืองเพชรบุรี ได้ทอดพระเนตรเห็นเขามหาสมณ ทรงเห็นว่าเป็นที่สบายชอบกล สมควรจะเป็นที่ประทับได้ จึงมีพระราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์เป็นแม่กองทำการที่เขามหาสมณ เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จึงเกณฑ์พวกลาวพวน ลาวทรงดำ มาทำการ แลการตัดศิลาถมที่ลุ่มแลปราบที่ดอน เป็นราชการหนักแรงมาก ฉะนั้นบัดนี้จึงเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมันตพงศ์พิสุทธ มหาบุรุษรัตโนดม บรมอัศวินมหาเสนาบดี อภัยพิริยปรากรมพาหุ ที่สมุหพระกลาโหม กราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ลาวพวน ลาวทรงดำ ได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณมากกว่าไพร่หลวงหมื่นอื่น ตราภูมิซึ่งพระราชทานไว้ให้คุ้มห้ามอากรสมพักศรตลาดค่าน้ำทั้งปวงนั้น ก็ไม่มีที่จะใช้คุ้มห้ามสิ่งใดให้พิเศษกว่าไพร่หลวงหมื่นอื่นได้ เพราะในเมืองเพชรบุรีการทำไร่ปลูกเพาะพืชผลต่าง ๆ แลการหากุ้งปลา แลค้าขายอย่างอื่นลาวหมื่นนี้ก็ได้ทำเลี้ยงชีวิตของตน (หมายถึงลาวพวนและลาวทรงดำ-ผู้เขียน) ได้อาศัยแต่การทำนาอย่างเดียวเป็นที่เลี้ยงชีวิต จะขอรับพระราชทานยกค่านาให้โดยสมควร เพื่อจะได้เป็นกำลังทำราชการมากกว่าไพร่หลวงหมื่นอื่น”

ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) จึงได้ทรงโปรดให้ทำตราภูมิคุ้มห้ามค่านาแก่ลาวพวน และลาวทรงดำ เพื่อที่จะได้ละเว้นการเก็บค่าที่นาดังข้อความในประกาศข้างต้น ความว่า

“ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำตราภูมิพิเศษเป็นสำคัญให้ยกค่านาพระราชทานให้แก่ไพร่หลวง ลาวพวน ลาวทรงดำ เมืองเพชรบุรี เสมอคนละแปดบาท ตั้งแต่จำนวนปีมะแม เอกศก (พ.ศ. 2402) ไปทุกปี แล้วให้ตีพิมพ์แจกไปเป็นสำคัญ ในมือไพร่หลวงหมื่นนั้นคนละฉบับ มีกำหนดได้เขียนชื่อคน ตำนาน แลตำบลบ้านจำนวนนาถ้วนถี่ แล้วประทับตราภูมิคุ้มห้ามแลตรากรมเกษตราธิบดีว่ากรรมนามาเป็นสำคัญทุกฉบับ”

ซึ่งประกาศฉบับนี้สอดคล้องกับบันทึกของ J.Thomson ซึ่งเป็นช่างภาพชาวอังกฤษเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2408 เรื่อง “Visit to Petchiburee” (แปลจาก The Straits of Malacca, Indo-China and China) กล่าวถึงสภาพวิถีชีวิตของชาวลาวที่ถูกเกณฑ์มาใช้แรงงานไว้ว่า

“ทาสชาวลาวได้รับอนุญาตให้ปลูกข้าวบนที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์โดยไม่เสียภาษี แต่พวกเขาถูกบีบบังคับใช้แรงงานทำงานให้แก่รัฐบาล 6 เดือน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ทาสชาวลาวเหล่านี้เป็นผู้สร้างพระราชวังที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดินสยาม โดยพวกเขาต้องหาเลี้ยงตนเองตลอดระยะเวลาของการทำงาน”

จากประกาศในรัชกาลที่ 4 และบันทึกของชาวต่างชาติข้างต้นเป็นภาพสะท้อนอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่า ชาวลาวพวนและลาวทรงดำถูกเกณฑ์แรงงานมาทำงานอย่างหนัก ซึ่งนอกเหนือจากประกาศในข้างต้นแล้วเรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมาในเมืองเพชรเกี่ยวกับการก่อสร้างพระนครคีรีก็ยังเป็นที่เล่าขานกันมาถึงปัจจุบัน เช่น เรื่องอิฐห้าร้อย ที่กล่าวกันว่า เหล่าบรรดาครอบครัวของผู้ที่ถูกเกณฑ์มาเป็นแรงงานสร้างพระนครคีรีนั้นต้องช่วยกันเผาอิฐครอบครัวละ 200-500 แผ่นเพื่อปูพื้นบนเขาสมณทั้งสามยอด จนทำให้แต่ละครัวเรือนถึงกับเดือดร้อนอันเนื่องมาจากไม่มีค่าตอบแทนในการเผาอิฐและไม่สามารถไปทำงานอื่นๆเลี้ยงชีพเพราะต้องเผาอิฐเสร็จให้ทันตามกำหนด นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2402 ได้มีการจ้างชาวลาวพวนและลาวโห่งส่วนหนึ่งทำหน้าที่ดูแลรักษาถ้าเขาหลวง ปรากฏในสารตรา พระยาศรีเสารราชภักดี มายัง พระยาเพชรบุรี ดังความตอนหนึ่งว่า

“ให้ท่านพระยาเพชรบุรี จ้างลาวพวน ลาวทรงดำ ชายหญิง ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ริมเชิงเขา... ดูแลรักษาเขา ถ้าวันละเฟื้อง”

ภายหลังจากที่การก่อสร้างพระนครคีรีแล้วเสร็จ ชาวลาวยังคงมีบทบาทต่อมาในการเป็นผู้รับใช้และดูแลรักษาพระนครคีรี ที่รู้จักกันในนาม “เด็กชา” ปรากฏใน “พระราชหัตถเลขา ถึง พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าคัคณางค์คุณาล ซึ่งเสด็จไปเมืองเพชรบุรีกับเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ปีระกา พ.ศ. 2404 ดังความว่า

“จดหมายมายังชายคัคณางค์คุณาลของพ่อให้ทราบ บัดนี้ราชทูตเมืองปรัสเซียออกมาดูเมืองเพชรบุรี ถ้าเขามาถึงแล้วจะต้องรับจับมือเขาให้เขายินดี แล้วชวนพาเขาขึ้นไปเที่ยวดูบนพระนครคีรี แล้วจงพาเขาเข้าไปดูในห้องนี้โดยสมควรเถิด แต่จงกราบเรียนคุณศรีสุริยวงศ์ให้ท่านบังคับให้เฝ้าที่แลขามหาเล็กเด็กชาไปกวาดผ้าเสียก่อนอย่าให้กรุงรัง แล้วให้มีผู้รักษาอย่าให้เสียบเหงาไป แลพาเขาไปเที่ยวตามทางบนเขาจนถึงพระเจดีย์พระนอนก็ได้”

ต่อมามหาเด็กเด็กชาค่อย ๆ หมดบทบาทลงไปหลังจากที่รัชกาลที่ 5 เนื่องจากได้มีการก่อสร้างพระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน แต่ยังไม่ทันแล้วเสร็จรัชกาลที่ 5 เสด็จสวรรคตเสียก่อน) เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์คราวเสด็จแปรพระราชฐานแทนการประทับบนพระนครคีรี และนับแต่นั้นพระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อๆมาก็มีสถานที่ประทับของพระองค์แต่ละแห่ง อาทิ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ทรงสร้างพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน และรัชกาลที่ 7 ทรงสร้างวังไกลกังวล เป็นต้น อย่างไรก็ตามในรัชสมัยรัชกาลที่ 9 ภาพของชาวลาวในการทำหน้าที่ดูแลแขกผู้มาเยือนพระนครคีรีก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่ ดังเห็นได้จากพระนิพนธ์ของ หม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิศกุล ซึ่งได้มาร่วมงาน

พระราชพิธีฉลองพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2405 หม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิศกุล ได้มาร่วมงานในครั้งนี้โดยในบันทึกของท่านได้กล่าวชื่นชมชาวเพชรบุรีที่มาในงานว่า มีกริยาเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส และยังคงกล่าวถึงคน ‘หาบ’ หมายถึงกลุ่มลาวโซ่งหรือไททรงดำ ดังความในบันทึกว่า

“สำหรับคนเดินขึ้นไม่ไหว คนหาบเป็นพวกโซ่ง แต่งฟอร์มเด็กชาครั้งสมัยรัชกาลที่ 4 สวยงามคือใส่กางเกงผ้าม่อฮ่อมสีน้ำเงินแก่ และเสื้อผ้าเอวยาวแค่ว่าขลิบสีแดง มีผ้าคาดพุงอย่างผ้าชะมั่ว และดูงาม”⁸

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะชาวไทยทรงดำหรือลาวโซ่ง ซึ่งได้รับหน้าที่เป็นแรงงานหลักในการก่อสร้าง พระนครคีรี ในปัจจุบันทางจังหวัดเพชรบุรีและองค์กรต่าง ๆ ยังคงให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก จึงจัดพื้นที่สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไว้เพื่อจัดการแสดงในงานพระนครคีรีเป็นประจำทุกปี ซึ่งไม่ได้มีเพียงการแสดงเท่านั้น แต่ยังมีในส่วนของ การสาธิตพิธีกรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำที่มาเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ชาวไทยทรงดำยังคงปฏิบัติยึดถือสืบทอดกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 12 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณลานหิน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

⁸อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี, ชาวลาวเพชรบุรี : แรงงานสำคัญกับการก่อสร้างพระนครคีรี[ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา http://www.phranakhonkhiri.com/web/knowledge_detail/26

ภาพที่ 13 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ ร.4

ที่มา : ผู้วิจัย

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

การสร้างสรรค์ ตามการให้คำจำกัดความของราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สร้างให้มีให้เป็นขึ้น (มักใช้เป็นนามธรรม) มีลักษณะริเริ่มในทางที่ดี เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะสร้างสรรค์ นอกจากนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ ยังรวมถึงการประยุกต์ ซึ่งคำนิยาม กล่าวว่า เป็นการนำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับให้เป็นประโยชน์ การสร้างสรรค์และการประยุกต์ในทางนาฏศิลป์แล้วไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด จึงเป็นการสร้างขึ้นใหม่จากความรู้พื้นฐานดั้งเดิม นำความคิดใหม่มาปรับเปลี่ยน แต่งเติมในรูปแบบใหม่ เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้ความหมายของการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ มีผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ หลายคน ได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ราชบัณฑิต ได้ให้ความหมายของ Choreography หรือ นาฏยประดิษฐ์ ที่หมายความรวมถึงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ไว้ว่า “นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง การคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์แนวคิด รูปแบบและ กลวิธีเรื่อนาฏยศิลป์ชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุง ผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลงเครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏยศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้ ผู้ออกแบบ นาฏยศิลป์ เรียกกันโดยทั่วไปว่า ผู้อำนวยการฝึกซ้อมหรือผู้ประดิษฐ์ท่ารำ แต่ในที่นี้ขอเสนอคำใหม่ว่า นักนาฏยประดิษฐ์ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Choreography”

การสร้างสรรค ผลงานนาฏศิลป์หรือเรียกว่านาฏยประดิษฐ์ เกิดจากผู้สร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์กำหนดแนวคิด รูปแบบจากการสังสมประสบการณ์ขึ้นในชุดการแสดงที่ใหม่อย่างเป็นระบบผ่านนักแสดงที่ถ่ายทอดเรื่องราว อาจเป็นผลงานเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้โดยอาศัยองค์ประกอบในงานศิลปะในการสร้างสรรคงานให้ตรงเจตนาของผู้สร้างสรรค การสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ เป็นพลวัตทางสังคมและวัฒนธรรมที่สามารถขับเคลื่อน ได้ตลอดเวลาไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม สามารถก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่มีความสำคัญ ต่อเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งสนับสนุนอันก่อให้เกิดให้เห็นถึงความงดงามในอัตลักษณ์ของชนชาติอย่างเหมาะสม ทั้งยังเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศอย่างทั่วถึง และในขณะเดียวกันยังเป็นสิ่งช่วยผลักดันให้เอกลักษณ์นั้นคงอยู่ การสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบถึงประเภทและลักษณะของนาฏศิลป์ อันเป็นพื้นฐานหนึ่งของความรู้ที่จะนำไปสร้างสรรคได้⁹

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการแสดงต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละยุคสมัย ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงและเข้าใจในความหมายของการแสดงมากขึ้น หรือมีความสวยงามอลังการมากขึ้น เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนใจในการแสดงนาฏศิลป์ รวมไปถึงการแสดงในงานพระนครคีรีอีกด้วย ซึ่งมีทั้งการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่และนำการแสดงนาฏศิลป์ที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ใช้ในการแสดง เพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.3.2 การแสดง แสง เสียง

การจัดการแสดง แสง เสียงของต่างประเทศ ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศส เรียกว่า “Son et lumière” หมายถึง การแสดงแสงและเสียง (Light & Sound Show) เป็นรูปแบบของความ ยามค่ำคืน นิยมนำเสนอในสถานที่กลางแจ้งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ผ่านระบบเทคนิคแสง สี เสียง พลุ และเทคนิคการฉายภาพให้เกิดมิติ โดยจะฉายลงบนหน้าอาคารหรือสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบคำบรรยาย และการบรรเลงดนตรีสดหรือเทปเสียงที่บันทึกไว้ถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น ๆ โดยการแสดงแสง เสียง ในรูปแบบนี้จะไม่มีการแสดงเข้า มามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเพียงแต่การเล่าเรื่องราวที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ของอาคารผ่านรูปแบบการ แสดงแสง เสียง เท่านั้น ผู้ริเริ่มคือ พอล โรเบิร์ต ฮูดิน (Paul Robert - Houdin) ซึ่งเป็นหัวหน้าผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ ได้สร้างการแสดงแสง เสียง ขึ้นครั้งแรกในวันที่ 30 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1952 ที่ปราสาทของเมืองลัวร์ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นแหล่งกำเนิดแห่งแรกในทวีปยุโรป ต่อมาในปี ค.ศ. 1956 การแสดงแสง เสียง ได้แพร่หลายไปยังกรุงโรมและที่วิหารพาร์เธนอน (Paethenon) เมือง

⁹ ปิ่นเกศ วัชรปาดม, การสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์[ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/18348x844X9x6wAG28Gw.pdf>

เอเธนส์ ประเทศกรีซ และเมื่อต้นทศวรรษที่ 1960 การแสดงแสง เสียง ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จึงได้นำมาจัดแสดงที่พีระมิดแห่งกิซา (Giza) กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ เป็นการนำเสนอการใช้เทคนิค แสง สี เสียง ประกอบดนตรีและคำบรรยายเพื่อให้ผู้ชมเกิดจินตภาพถึงเรื่องราวความเป็นมาของ พีระมิด ต่อมาการแสดงแสง เสียง ได้รับความนิยมแพร่หลายมายังทวีปเอเชีย ในปี พ.ศ. 2508 จัดขึ้น โดย บริษัทท่องเที่ยวอินเดีย ในกรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จากนั้นการแสดงแสง เสียง จึงได้รับความนิยมและแพร่หลายไปยังหลายทวีป โดยเฉพาะทวีปเอเชีย ถือเป็น การแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรม รวมทั้งความงดงามของศิลปวัฒนธรรมทางสถาปัตยกรรมและแสดงถึงความเป็นมา ของโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแต่ละสถานที่

ภาพที่ 14 การแสดงแสง เสียง ที่พีระมิดแห่งกิซา ประเทศอียิปต์

ที่มา : วิทยาลัย แก้วเขียวบรีสุทธิ, 10 สุดยอดสถานที่ท่องเที่ยวในอียิปต์ EGYPT[ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา <https://www.yingpook.com/10-best-egypt/>

การแสดง แสง เสียง ที่ถือกำเนิดจากต่างประเทศ มักจัดขึ้นตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั่วโลก รวมไปถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งจุดกำเนิดของการแสดงแสงและเสียงในประเทศไทยนั้น เกิดจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจุดขายให้กับสถานที่ท่องเที่ยวหรืองานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ มีขึ้นครั้งแรกเมื่อราวปี พ.ศ. 2519 โดยกรมศิลปากรร่วมกับกองทัพเรือ จัดขึ้นที่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 กรมศิลปากรได้จัดการแสดงขึ้นในงานแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่าง กว้างขวางนัก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นปีการท่องเที่ยวไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) หรือ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ในขณะนั้น ได้จัดการแสดง ชุด สะพานข้าม

แม่น้ำแคว ขึ้นในสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี และประสบความสำเร็จ จนเป็นที่กล่าวถึงในวงกว้าง แต่ในครั้งนั้นยังเป็นการแสดงแสงและเสียงแบบมาตรฐาน (Standard tight & sound show) ที่ยังไม่มี การแสดงนาฏกรรมเชิงละครประกอบ จนกระทั่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดการแสดงชุดรุ่งอรุณแห่งความสุขขึ้น ที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และได้ให้นักแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยมาร่วมแสดงด้วยในบางตอนที่ต้องการเน้นเนื้อหาให้ชัดเจนและประทับใจยิ่งขึ้น เช่น ขบวนแห่ การลอยกระทงสมัยสุโขทัย จึงเกิดเป็นการแสดงที่เรียกว่า การแสดงแสงเสียงประกอบจินตภาพ (Imaginary light and sound show)¹⁰

จากข้อความดังกล่าวพบว่า การจัดการแสดง แสง เสียง มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดประสงค์เดียวกันกับการจัดงานพระนครคีรี และการแสดงในงานพระนครคีรียังได้รับอิทธิพลจากการแสดง แสง เสียง มาปรับใช้ในบางช่วงของการจัดงาน ถึงแม้ว่าไม่ได้มีการจัดแสดงเป็นเรื่องราว แต่ก็มีการใช้ลักษณะบางอย่างของการแสดง แสง เสียง แบบย่อมน ๆ หรือเรียกได้ว่ามีการผูกเรื่องราวของการแสดงต่าง ๆ ภายในงานให้เป็นไปในเรื่องราวเดียวกัน

รูปแบบของการแสดงแสง เสียง

การจัดแสดงแสง และเสียง นับเป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาก เป็นกิจกรรมหลักชนิดหนึ่งที่สามารถสร้างความน่าสนใจสำหรับการจัดงานได้มาก ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ พยายามบรรจุกิจกรรมนี้ลงไปในงานเทศกาลประเพณีในแต่ละปี การแสดงแสงและเสียงก็เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องมีการวางแผน เตรียมการในการจัดการโดยผู้ที่มีความชำนาญและได้รับความยินยอมจากหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ เนื่องด้วยอาจมีผลต่อสภาพแวดล้อม พื้นที่ และความปลอดภัย อีกทั้งในการจัดต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องบุคลากร งบประมาณ การจัดการ และการวางแผน ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาการจัดงานด้วย การแสดงแสงและเสียงของประเทศไทยในปัจจุบันสามารถสรุปตามลักษณะการแสดงได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1) การแสดงแสงและเสียง (Standard Light & Sound Presentation)

เป็นการแสดงที่สื่อสารเรื่องราวด้วยเสียงบรรยายเสียงประกอบ (Sound effect) และเพลงประกอบเป็นหลัก โดยจะมีแสงที่ส่องวัตถุโบราณสถานช่วยเสริมอารมณ์และบรรยากาศหรืออาจมีเทคนิคพิเศษเสริมการแสดงให้น่าสนใจขึ้นบ้างเล็กน้อย จะสังเกตเห็นว่าการแสดงลักษณะและรูปแบบนี้จะไม่มิดัวละครหรือผู้แสดงมาเกี่ยวข้อง สามารถจัดแสดงได้ทุกวันและแสดงได้วันละหลาย ๆ รอบ

¹⁰วิลาสินี น้อยครบุรี, “การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย”” (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), หน้า 21.

เพราะเป็นลักษณะการติดตั้งแบบถาวรและลงทุนค่อนข้างสูงเพียงครั้งเดียว แต่จะได้รับผลกำไรในระยะเวลายาว

2) การแสดงแสงและเสียงประกอบจินตภาพ (Imaginary Light & Sound Presentation)

เป็นการแสดงที่สื่อสารเรื่องราวด้วยเสียงบรรยาย เสียงประกอบและเพลงประกอบเป็นหลัก มีแสงที่สาดวัตถุโบราณสถานช่วยเสริมอารมณ์และบรรยากาศเช่นเดียวกับการแสดงประเภทที่ 1 แต่จะมีการแสดงสดเพียงบางส่วนมาประกอบเพื่อสื่อความหมายของเนื้อหาให้ชัดเจนและเพิ่มความประทับใจมากขึ้น โดยการแสดงสดจะเน้นการสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์เท่านั้น เช่น การแสดงฟ้อนรำ จินตลีลา เป็นต้น

3) การแสดงประกอบแสงและเสียง (Dramatic Light & Sound Presentation)

เป็นการแสดงละครหรือจินตลีลากลางแจ้ง โดยใช้ผู้แสดงบทการแสดงเป็นหลักในการดำเนินเรื่องราวและสื่อสาร แต่มีระบบแสงและเสียง เทคนิคพิเศษด้านฉากและอื่น ๆ เป็นส่วนเสริมอารมณ์บรรยากาศ การแสดงลักษณะนี้จะสามารถสื่อความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายและสามารถสนองกลุ่มผู้ชมได้อย่างกว้างขวาง แต่การดำเนินงานมีภาระในด้านการจัดการและงบประมาณมากขึ้น เช่น การประสานงาน การให้บริการ ผู้แสดงจำนวนมาก การฝึกซ้อม การก่อสร้างแท่นเวที เป็นต้น

4) การแสดงประกอบแสงและเสียงขนาดเล็ก (Mini Light & Sound Presentation)

เป็นการแสดงที่ย่อหรือจำลองการแสดงประกอบแสงเสียงที่มีขนาดใหญ่ให้มีขนาดเล็กกะทัดรัดลง ทั้งในด้านการแสดงประกอบ เทคนิคระบบแสงและเสียง ระยะเวลาการแสดง การแสดงในลักษณะนี้สามารถรองรับกลุ่มผู้ชมได้ในวงจำกัด แต่สามารถจัดขึ้นได้หลายครั้งหลายโอกาส ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมากนัก มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่ำ สามารถใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้ สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ชมได้ จึงทำให้ง่ายต่อการสร้างความประทับใจ การแสดงประกอบแสงและเสียงขนาดเล็กปัจจุบันที่จัดอยู่ในแผนท่องเที่ยว 2544 ได้แก่ สุโขทัยไนท์ อาซา-คนภูเขา วิมานนาฏการ แสงและเสียงสัญจรพระนครศรีอยุธยา¹¹

จากข้อความดังกล่าวและการศึกษาการจัดงานแสง เสียง ในงานพระนครคีรีพบว่า ในงานพระนครคีรีได้เคยมีการจัดการแสดง แสง เสียง ในรูปแบบที่ 3 คือการแสดงประกอบแสงและเสียง ซึ่งจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ในอดีตเพียง 2 ครั้ง หรือ 2 ปีเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าเป็นเพราะการจัดการแสดงแสง เสียง ต้องใช้งบประมาณและผู้แสดงเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่มีการจัดอีกในปีต่อไป และจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น ชาวจังหวัดเพชรบุรีมักไม่ค่อยทราบว่าในงานพระนครคีรีเคยมีการจัดการแสดงแสง เสียงอย่างยิ่งใหญ่มาก่อน แต่ก็เป็นที่รู้จักกันในหมู่นักจัดงานและสื่อท้องถิ่น

¹¹การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,แผนปฏิบัติการกิจกรรมการท่องเที่ยวรายงานฉบับสมบูรณ์, หน้า 3-5.

ภาพที่ 15 การแสดงแสง-เสียงในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2537
 ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณโอภาส ชาญมงคล

ภาพที่ 16 ฉากการแสดงแสง-เสียงในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2537
 ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณโอภาส ชาญมงคล

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ผู้วิจัยพบว่ามามีวิจัยที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ที่ได้เป็นอย่างดี มีความใกล้เคียงและเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเรื่องพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีได้เป็นอย่างดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

1) การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” ศึกษาเกี่ยวกับ ข้อมูลเรื่อง การแสดง แสง เสียง และศึกษาแนวทางวิธีการดำเนินวิจัย

วิลาสินี น้อยครบุรี ได้ศึกษาการจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” พบว่า วิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการแสดงแสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” ในประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ.2559 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษา ข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการลงภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์

ผลการศึกษาพบว่า การแสดงแสง เสียง ในประเทศไทยเกิดจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 โดยกรมศิลปากรร่วมกับกองทัพเรือที่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร กระทั่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดการแสดงแสง เสียง ชุด “รุ่งอรุณแห่งความสุข” ขึ้นที่จังหวัดสุโขทัย กิจกรรมดังกล่าวจึงได้รับความนิยมและเป็นที่แพร่หลาย รวมถึงจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งในขณะนั้นนายพร อุดมพงษ์ (ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์) มีความคิดริเริ่มให้จัดประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งขึ้นส่งผลให้เกิดการแสดงแสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” ในปี พ.ศ. 2534 จัดแสดง ณ สถานที่จริง เนื้อเรื่องอิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาการสร้างปราสาทพนมรุ้งด้วยวิธีประพันธ์บทละครขึ้นใหม่ผ่านการแสดงของตัวละครโดยใช้กระบวนการท่าที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวอย่างธรรมชาติ (กำแบ) และกระบวนการรำที่นำท่ารำมาตรฐานแบบหลวงผสมผสานกับท่าที่เลียนแบบจากภาพจำหลัก และการใช้ลิปซิง (Lip - Synch) ในการเล่าเรื่องราว รวมถึงดนตรี เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่สื่อถึงเชื้อชาติและวัฒนธรรมอีสานได้ รูปแบบการเข้า-ออก มีทั้งการทำท่าในตำแหน่งของตนและการเคลื่อนที่เข้า-ออกจากเวที นอกจากนี้ยังมีระบำในการแสดงจำนวน 2 ชุด และการรำเดี่ยวอีก 2 ชุด ประกอบการนำนวัตกรรมแสง สี เสียง และเทคนิคพิเศษเข้ามาในการแสดงทุกฉาก เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างจังหวัดบุรีรัมย์ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1) ตลอดจนได้รับความอนุเคราะห์จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ปัจจุบันคุณจร สัตยารักษ์ และคุณธรรณา คชเสนี ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการแสดงโดยจัดตั้งเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายเข้ามาดำเนินงาน จึงถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่สำคัญในประเพณีประจำจังหวัดและดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

2) การแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางและวิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล

อรอุทัย นิลนาม : การแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา. (PERFORMANCE IN HIGHER EDUCATION ART AND CULTURE FESTIVAL) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.มาลินีอาชา ยุทธการ

การแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการแสดง ในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา โดยขอบเขตการศึกษา คือ งานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ครั้งที่ 1-19 ผู้วิจัยได้ใช้ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร 2) การสัมภาษณ์บุคคล กลุ่มที่ 1 ที่ปรึกษางานศิลปวัฒนธรรม อุดมศึกษา กลุ่มที่ 2 สมาชิกเครือข่ายอุดมศึกษาทางด้านนาฏศิลป์กลุ่มที่ 3 นิสิต นักศึกษาที่ได้ร่วมงานศิลปวัฒนธรรม อุดมศึกษา 3) ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง 4) การลงพื้นที่ภาคสนาม

ผลการวิจัยพบว่า การแสดงที่ปรากฏ ในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษาครั้งที่ 1-19 ปรากฏการแสดง 5 ประเภท 23 รูปแบบการแสดง โดยการแสดงที่นำมาแสดงมากที่สุดถึงร้อยละ 62 ของการแสดงทั้งหมด คือการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน (ระบำ) โดยมีปัจจัยในการเลือกชุดการแสดง ดังนี้ 1) ความถนัด เอกลักษณะทางด้านนาฏศิลป์ของแต่ละมหาวิทยาลัย 2) สถานที่จัดงานและสถานที่จัดแสดง 3) งบประมาณ ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลให้โดยการแสดงที่นำมาแสดงคือการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ พื้นบ้าน (ระบำ) สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในความสามารถทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ของแต่ละสถาบันที่เข้าร่วม ที่นำเอาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา หรือการแสดงที่เคยมีอยู่แล้วนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานทางด้านนาฏศิลป์ และจาก การศึกษาการจัดการการแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา พบว่าเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทำให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อจัดงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา โดยผลการประเมินการจัดงานในแต่ละครั้งมีผลการประเมินด้านตัวชี้วัดในทุกด้านอยู่ในระดับ ดี-ดีมาก และงานนี้ถือเป็นงานที่สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์การแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นแบบแผนตามแบบกรมศิลปากร เนื่องด้วยงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษาเป็นงานที่ทำให้ที่บัณฑิตได้ฝึกฝนการสร้างสรรค์ผลงาน การจัดการการแสดง การสร้างเครือข่ายทางด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการสืบทอด อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้คงอยู่โดยคนรุ่นใหม่ และเป็นศูนย์รวมของบุคลากรวงการนาฏศิลป์ไทยได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาผลงานทางด้านนาฏศิลป์รูปแบบต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

3) การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ัญลักษณ์ จันทบ : การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี.
(PERFORMANCE IN BUDDHIST LENT PROCESSION OF UBONRATCHATHANI PROVINCE)
อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.สวภา เวชสุรศักดิ์

วิทยานิพนธ์เรื่องการแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและรูปแบบการแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2944-2562 เป็นระยะเวลา 118 ปี โดยเริ่มจากการรวมตัวของชาวบ้านแห่เทียนพรรษาประกอบการร้องรำทำเพลงไปถวายพระสงฆ์ยังวัดพัฒนามาเป็นการแสดงหมู่เป็นชุด ๆ ในลักษณะขบวนเคลื่อนไปตามเส้นทางบนถนน โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 2 ช่วง คือ 1. การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาภาคกลางวัน จัดแสดงในวันเข้าพรรษา สามารถจำแนกรูปแบบการแสดงออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้านในลักษณะไม่ตายตัว การแสดงพื้นเมืองอีสาน และการแสดงร่วมสมัย 2. การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาประกอบแสงเสียงภาคกลางคืน มีที่มาจากการเล่นหุ่นขบวนแห่เทียนพรรษาภาคกลางวันมาผสมกับการแสดงแสงเสียง จัดแสดงทั้งหมด 2 วัน คือ คืนวันอาสาฬหบูชาและคืนวันเข้าพรรษา เป็นการแสดงรูปแบบพื้นเมืองอีสานประกอบการแสดงเรื่องราว เนื้อหาของการแสดงจะสัมพันธ์กับหัวข้อหลักของการแสดงที่ถูกกำหนดขึ้น การแสดงทั้ง 2 ช่วงนี้จะสะท้อนถึงประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น วิธีการดำรงชีวิต การละเล่นโบราณวัตถุ และการเกิดพระเกียรติ ผ่านองค์ประกอบของการแสดง งานวิจัยฉบับนี้นอกจากจะเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเชิงพุทธศิลป์อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานีแล้ว ยังเป็นประโยชน์ทางด้านการสร้างสรรค์การแสดง และด้านการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาและผู้ที่ศึกษาเชิงวิชาชีพในประเทศไทยต่อไป

4) นาฏกรรมเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

ภูริดา เรื่องจิรายศ : นาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ. (PERFORMANCES IN CHINESE NEW YEAR FESTIVAL'AT PAK NAM PHO) อ.ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษานาฏกรรมของคนจีนโพ้นทะเล และพัฒนาการนาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2960-พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน

ผลการวิจัยพบว่า นาฏกรรมของจีนโพ้นทะเลมีอยู่ทั่วไปในโลก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ นาฏกรรมดั้งเดิม นาฏกรรมปรุงแต่ง และนาฏกรรมสร้างขึ้นใหม่ ดังเช่นเดียวกับที่พบใน

ชุมชนจีนโพ้นทะเลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีนาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2460 มาจนถึงปัจจุบัน เทศกาลนี้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2460 โดยการอัญเชิญเทวรูปศักดิ์สิทธิ์จากศาลเจ้าออกมาแห่ไปตามท้องถนนด้วยการนำของขบวนดนตรี เพื่ออำนวยการให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดของอหิวาตกโรคในครั้งนั้น เหตุการณ์นี้จึงได้กลายมาเป็นการปฏิบัติประจำปี อีกทั้งยังมีศิลปะการแสดงประเภทต่าง ๆ เพิ่มเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเทศกาลนี้จึงแบ่งประเภทของนาฏกรรมที่เข้ามาได้ตามการเพิ่มของคนในชุมชนเป็น 3 ช่วง คือ วัฒนธรรมดั้งเดิม วัฒนธรรมออกภาษา และวัฒนธรรมนำเข้า ปัจจุบันนาฏกรรมในเทศกาลนี้ จัดเป็นรูปแบบขบวนแห่ซึ่งประกอบไปด้วย ขบวนรถที่อัญเชิญวัตถุมงคลสำคัญ เทวรูป สัตว์มงคล องค์สมมติ เจ้าแม่กวนอิม ละครเชิงศาสนา ป้ายอำนวยการ รวมถึงขบวนแห่ของนาฏศิลป์และดนตรีด้วย

นาฏกรรมในเทศกาลนี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนจีนเพื่ออำนวยการไว้ซึ่งความยั่งยืนแห่งวิถีชีวิต ศาสนา ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม จากอดีตผ่านมากกว่า 100 ปี สืบไปในอนาคต

จากการศึกษาข้อมูลวิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” ผู้วิจัยพบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแสดง แสง เสียง และการจัดงานที่มีรูปแบบใกล้เคียงกันกับงานพระนครคีรี จึงเป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลและค้นคว้าต่อไป และจากการศึกษาข้อมูลวิทยานิพนธ์เรื่องการแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา เรื่องการแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี และเรื่องนาฏกรรมเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ พบว่ามีประเด็นการวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เรื่องพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน จึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการตั้งประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษารูปแบบการจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์อีกด้วย

สรุป

จากข้อมูลในบทที่ 2 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสารงานวิจัย หนังสือข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี และได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็น ในประเด็นที่ 1 เป็นเรื่องของ การท่องเที่ยวและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เพื่อแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ บทบาทและ ความสำคัญของที่มาของงานพระนครคีรี และประเด็นที่ 2 เป็นเรื่องของทฤษฎีและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิเคราะห์พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี และ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ ตามที่การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยได้แบ่งไว้จากทั้งหมด 3 ประเภท คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ และทรัพยากร การท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม ซึ่งอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีเป็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองโดยเป็นมรดกในอดีตและได้สร้าง เสริมในปัจจุบัน มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา แสดงถึงอารยธรรมและ ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นว่าสมัยโบราณมีความเจริญในด้านใดบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยว มาเยี่ยมเยือน และยังสามารถแบ่งประเภทอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีได้เป็นอีกประเภทย่อย คือประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดย หลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

เป็นที่กล่าวได้ว่าอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดงานพระนครคีรี ที่จัดขึ้นเป็นประจำของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจากข้อมูลที่ผู้วิจัยค้นพบสามารถเรียกการท่องเที่ยวงาน พระนครคีรีได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มุ่งเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ได้รับความ สนุกสนานเพลิดเพลินและได้รับความรู้จากการศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและ วัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีผู้รู้ได้ให้ ความหมายอย่างหลากหลายพอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรหมายถึงการเดินทางของ ผู้คนหรือกลุ่มคนจากสถานที่ที่อยู่ประจำไปยังท้องถิ่น เพื่อชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่น ทั้งนี้จะต้องเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งต้องคำนึงถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นให้น้อยที่สุด ในขณะเดียวกัน ชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านการสร้างรายได้ และ

การจ้างงาน อันนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยโดยกองกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้จำแนกงานเทศกาลประเพณีของจังหวัดต่าง ๆ แบ่งกลุ่มตามลักษณะของงานเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 งานรื่นเริง กลุ่มที่ 2 งานแสดงผลผลิตทางการเกษตรและศิลปหัตถกรรม กลุ่มที่ 3 งานประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และศาสนา กลุ่มที่ 4 งานอื่น ๆ ซึ่งงานพระนครคีรี ถูกจัดอยู่ในงานประเภทรื่นเริง เป็นงานเทศกาลและประเพณีที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้ทุกจังหวัดจัดงานเฉลิมฉลองเพื่อความครึกครื้นเป็นหลัก หรือจัดขึ้นเพื่อเพิ่มชีวิตชีวาให้กับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

เนื่องจากพระนครคีรีเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง กรมศิลปากรจึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2478 และในปีพ.ศ.2524 กรมศิลปากรได้จัดทำโครงการบูรณะเสนอเข้าแผนทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) มีชื่อว่า “โครงการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี” พระนครคีรี นอกจากจะเป็นพระราชวังที่เสด็จแปรพระราชฐานประทับแรมของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์หลายพระองค์ ใช้เป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีและต้อนรับพระราชอาคันตุกะสำคัญ รับรองแขกบ้านแขกเมืองแล้ว สถานที่นี้ยังเป็นโบราณสถานที่เพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม ที่เชิดหน้าชูตาเมืองเพชรบุรี อีกด้วย สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ บนพระนครคีรีงดงามในศิลปะในศิลปะการก่อสร้าง โดยนำเอาสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมผสานกับรูปแบบไทยได้อย่างเหมาะสม และมีศิลปกรรมแบบจีนปะปนช่วยเพิ่มความเด่นสง่าขึ้นอีกด้วย สิ่งที่น่าพิศวงอีกอย่างหนึ่งของพระนครคีรี คือเทคนิคการก่อสร้าง ที่ทำให้ตัวอาคารยึดแน่นอยู่กับขุนเขา แสดงถึงพระอัจฉริยะและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และความสามารถของคณะช่างผู้ทำการออกแบบก่อสร้างที่ดำรงคงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

นอกเหนือจากข้อมูลพื้นฐานแล้ว การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องยังเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีอีกด้วย ผู้วิจัยจึงค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ คือทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ เพราะเป็นทฤษฎีที่สำคัญและมีผลต่อการพัฒนาผลงานด้านนาฏศิลป์ขึ้น รวมไปถึงจุดกำเนิดของการแสดง แสง เสียง เนื่องจากเป็นการแสดงที่เป็นจุดกำเนิดของงานรื่นเริงในหลาย ๆ งาน จึงมีความสำคัญที่จะค้นคว้าเพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนบทบาทของการแสดงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในงานพระนครคีรี

ในส่วนสุดท้ายเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญและค้นคว้าศึกษาเป็นอันดับแรก ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าข้อมูลอื่น ๆ และเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ได้มาซึ่งแนวทางในการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาโดยละเอียดมีทั้งหมด 4 เรื่อง คือ 1) เรื่องการจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” 2) เรื่องการแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา 3) เรื่องการแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี 4) นาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ โดยเน้นศึกษาแนวทางการวิเคราะห์เป็นหลัก

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่องพัฒนาการการแสดงในงานพระนครคีรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการสืบค้นและรวบรวมข้อมูล รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการการแสดงในงานพระนครคีรี ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 จนถึงครั้งที่ 34 ปี พ.ศ. 2563 โดยใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล การสัมภาษณ์ และลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนวิธีการศึกษาเป็นลำดับขั้นตอน โดยแบ่งได้ดังนี้

3.1 แผนการดำเนินการวิจัย

3.2 แหล่งข้อมูล

3.2.1 สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร

3.2.2 สืบค้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 การสัมภาษณ์

3.3.3 การสังเกตการณ์

3.3.4 สื่อออนไลน์

3.1 แผนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง พัฒนาการการแสดงในงานพระนครคีรี ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 2 ปีการศึกษา โดยเริ่มดำเนินการในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2562 ถึง เดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2566 โดยมีตารางแสดงแผนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย	ปี พ.ศ. 2562	ปี พ.ศ. 2563	ปี พ.ศ. 2564	ปี พ.ศ. 2565	ปี พ.ศ. 2566
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์และจัดทำโครงร่างเพื่อนำเสนอหัวข้อ	→				
2. ค้นหาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ และข้อมูลจากสื่อออนไลน์	→				
3. ดำเนินการจัดทำบทที่ 1 - 2	→				
4. ดำเนินการแก้ไขบทที่ 1 - 2		→			
5. ดำเนินการจัดทำบทที่ 3		→			
6. ดำเนินการแก้ไขบทที่ 3		→			
7. สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์กับกรรมการหลักสูตร			→		
8. สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์กับกรรมการภายนอก			→		
9. ดำเนินการแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์			→		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วิธีดำเนินการวิจัย	ปี พ.ศ. 2562	ปี พ.ศ. 2563	ปี พ.ศ. 2564	ปี พ.ศ. 2565	ปี พ.ศ. 2566
10. นำเสนอวิทยานิพนธ์บทที่ 1-5 กับกรรมการหลักสูตร					
11. ดำเนินการแก้ไขวิทยานิพนธ์บทที่ 1-5					
12. สอบนำเสนอวิทยานิพนธ์กับคณาจารย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก					

3.2 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี โดยค้นหาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร

- 3.2.1.1 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3.2.1.2 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3.2.1.3 ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3.2.1.4 ห้องสมุดวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
- 3.2.1.5 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- 3.2.1.6 สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3.2.2 สืบค้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยมุ่งเน้นการสัมภาษณ์บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานพระนครคีรี และคณะปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

- 3.2.2.1 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์ณิชา ชันแสง อาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
- 3.2.2.2 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์อุมา ทองแถม อดีตอาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จังหวัดเพชรบุรี
- 3.2.2.3 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์ธีรา วิโนทกะ อาจารย์นาฏศิลป์โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี

3.2.2.4 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการแสดง คือ อาจารย์นางพจนารถ ระยะเวลากุลชร อาจารย์นาฏยศิลป์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี

3.2.2.5 สัมภาษณ์ผู้มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของงานพระนครคีรี คือ อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3.2.2.6 สัมภาษณ์สื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี คือ นายอุดมเดช เกตุแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

3.2.2.7 สัมภาษณ์นักแสดงและผู้จัดการแสดงในงานพระนครคีรี คือ นายสรวิษฐ์ แสนสุด

3.2.2.8 สัมภาษณ์นักแสดงที่เคยร่วมแสดงในงานพระนครคีรีในปี พ.ศ. 2552-2561 คือ นางสาวศุภิสรา เพชรลูก

3.2.2.9 สัมภาษณ์นักแสดงชาวไทยทรงดำที่ร่วมแสดงในงานพระนครคีรี คือ นายรัชพล มาบัง

3.2.2.10 สัมภาษณ์นักแสดงที่เคยร่วมแสดงในงานพระนครคีรี คือ นางสาวกิตติเกศกร มีศีล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.1.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนปฏิบัติการกิจกรรมการท่องเที่ยวรายงานฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพฯ: บริษัท คอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด, 2546.

ข้อมูลที่ศึกษา : กิจกรรมการท่องเที่ยว

3.3.1.2 โกสินทร์ รตนประเสริฐ, เลาะรั้วชมวัง. กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป จำกัด, 2557.

ข้อมูลที่ศึกษา : ประวัติความเป็นมาและสถาปัตยกรรมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.1.3 ธนาคม บรรณกิจ, พระราชวังแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: บริษัทไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006) จำกัด, 2551.

ข้อมูลที่ศึกษา : ประวัติความเป็นมาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.1.4 นงนุช ไพโรพิบูลยกิจ, พระราชวังโบราณ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.ที.พี. เวิลด์มีเดีย จำกัด, 2541.

ข้อมูลที่ศึกษา : ประวัติความเป็นมาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.1.5 บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นนทบุรี: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด, 2548.

ข้อมูลที่ศึกษา : ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

3.3.1.4 รัฐศาสตร์ จันเจริญ, “นาฏยศิลป์ไทยเพื่อเพิ่มจินตนาการผ่านการแสดงแสงเสียงประกอบจินตภาพ คนตีศรีอยุธยา” (ศิลปกรรมศาสตร์ ฐิติบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556)

ข้อมูลที่ศึกษา : ทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องและแนวทางการวิเคราะห์

3.3.1.5 วิลาสินี น้อยครบุรี, “การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย” (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

ข้อมูลที่ศึกษา : แนวทางการวิเคราะห์และข้อมูลเรื่องการจัดการแสดง แสง เสียง

3.3.1.6 ภูริตา เรื่องจิรายศ, “นาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ” (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561)

ข้อมูลที่ศึกษา : แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1.7 ธัญลักษณ์ จันทับ, “การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี” (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562)

ข้อมูลที่ศึกษา : แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1.8 อรุทัย นิลนาม, “การแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา” (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562)

ข้อมูลที่ศึกษา : แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.2 การสัมภาษณ์

3.3.2.1 สัมภาษณ์อาจารย์ณิชา ชันแสง ผู้จัดการแสดง

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีและการจัดการแสดง

3.3.2.2 สัมภาษณ์อาจารย์อุมา ทองแถม ผู้ประสานงานและจัดการแสดง

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

3.3.2.3 สัมภาษณ์อาจารย์ธีรา วิโนทกะ ผู้จัดการแสดง

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีและการจัดการแสดง

3.3.2.4 สัมภาษณ์อาจารย์พจนารถ ระยะกุลธร ผู้จัดการแสดง

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีและการจัดการแสดง

3.3.2.5 สัมภาษณ์อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ข้อมูลที่ศึกษา : การจัดงานพระนครคีรีและได้อนุเคราะห์ด้านการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องท่านอื่น

3.3.2.6 สัมภาษณ์นายอุดมเดช เกตุแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ข้อมูลที่ศึกษา : งานพระนครคีรี พัฒนาการของงานพระนครคีรีและได้อุเคราะห์ด้านการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องท่านอื่น

3.3.2.7 สัมภาษณ์นายสรวิชัย แสนสุด นักแสดงและผู้จัดการแสดงในงานพระนครคีรี

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

3.2.2.8 สัมภาษณ์นางสาวศุภิสรา เพชรลูก นักแสดงที่เคยร่วมแสดงงานพระนครคีรี

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

3.2.2.9 สัมภาษณ์นายรัชพล มาบัง นักแสดงชาวทยทรงดำที่เคยร่วมแสดงงานพระนครคีรี

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงของกลุ่มชาวไทยทรงดำ ในงานพระนครคีรี

3.2.2.10 สัมภาษณ์นางสาวกิตติศกร มีศีล นักแสดงที่เคยร่วมแสดงงานพระนครคีรี

ข้อมูลที่ศึกษา : พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

3.3.3 การสังเกตการณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ในงานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี ครั้งที่ 34 ซึ่งจะจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2563

3.3.3.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์แบบปฏิบัติจริง โดยเป็นผู้แสดงในงานพระนครคีรีตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2562

3.3.3.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์จากการรับชมวีดิทัศน์ของการแสดงงานพระนครคีรี และเข้าร่วมงานพระนครคีรี เพื่อจัดเก็บรูปภาพและข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.3.4 สื่อออนไลน์

3.3.4.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, เขาวัง (อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี). [ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา <https://www.thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/4383>

ข้อมูลที่ศึกษา : ภาพบนอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.4.2 ปิ่นเกศ วัชรปาณ, การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์. [ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/18348x844X9x6wAG28Gw.pdf>

ข้อมูลที่ศึกษา : ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.3.4.3 วิลาวลัย แก้วเขียวบริสุทธี, 10 สุดยอดสถานที่ท่องเที่ยวในอียิปต์ EGYPT.

[ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา <https://www.yingpook.com/10-best-egypt/>

ข้อมูลที่ศึกษา : รูปภาพการแสดง แสง เสียง

3.3.4.4 ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี, เกี่ยวกับไทยทรงดำ. [ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา <https://www.khaoyoithaisongdam.com/index.asp?pageid=211&parent=&directory=1731&pagename=gallery>

ข้อมูลที่ศึกษา : รูปภาพชาวไทยทรงดำ

3.3.4.5 หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ เพชรนิวส์, เปิดแล้วมหกรรมมอเตอร์โชว์พระนครคีรี-เมืองเพชร ครั้งที่ 33 วันที่ 8-17 ก.พ.. [ออนไลน์], 9 กุมภาพันธ์ 2562. แหล่งที่มา <http://petchpoom.com/เปิดแล้ว-มหกรรมมอเตอร์/>

ข้อมูลที่ศึกษา : รูปภาพบรรยากาศการจัดงานพระนครคีรีเซนหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ

3.3.4.6 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี, การจัดแสดงพระนครคีรี. [ออนไลน์] 30 พฤศจิกายน 2562 แหล่งที่มา <http://www.phranakhonkhiri.com/web/exhibition/1>

ข้อมูลที่ศึกษา : สถาปัตยกรรมและรูปภาพบนอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.4.7 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี, ชาวลาวเพชรบุรี : แรงงานสำคัญกับการก่อสร้างพระนครคีรี. [ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา http://www.phranakhonkhiri.com/web/knowledge_detail/26

ข้อมูลที่ศึกษา : บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.4.8 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศศิลปวัฒนธรรม, อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี. [ออนไลน์], 17 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา <http://virtualhistoricalpark.finearts.go.th/phranakhonkhiri/index.php/th/>

ข้อมูลที่ศึกษา : รูปภาพแผนผังอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

3.3.4.9 สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, จังหวัดมหาสารคาม เปิดงานประเพณีบุญเบิกฟ้าและงานกาชาดจังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2566. [ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230121230205379>

ข้อมูลที่ศึกษา : งานประเพณีบุญเบิกฟ้าและงานกาชาดจังหวัดมหาสารคาม

3.3.4.10 Kapook Travel, ชวนเที่ยวงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว และงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2564. [ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา : <https://travel.kapook.com/view249305.html>

ข้อมูลที่ศึกษา : งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควและงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี

3.3.4.11 สยามรัฐ, ลพบุรีจัดงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประจำปี 66. [ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา : <https://siamrath.co.th/n/418589>

ข้อมูลที่ศึกษา : งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจังหวัดลพบุรี

3.3.4.12 สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, อำนาจหน้าที่ม.7(2)
[ออนไลน์], 17 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา : http://www.oic.go.th/web2017/main_.html
ข้อมูลที่ศึกษา : แผนที่จังหวัดเพชรบุรี

สรุป

การศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ผู้วิจัยจึงได้วางแผนการดำเนินงานออกเป็นขั้นตอน และได้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้สืบค้นทั้งหมด ทั้งในส่วนของเอกสาร หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และเอกสารออนไลน์ รวมไปถึงบุคคลที่ให้การสัมภาษณ์ทุกท่าน พร้อมทั้งระบุประเด็นที่ได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลนั้น ๆ เพื่อการค้นคว้าต่อไป จากนั้นจึงได้จำแนกข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเสนอซึ่งแบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของงานพระนครคีรี รูปแบบการแสดงในงานพระนครคีรี รวมไปถึงพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี โดยมุ่งเน้น ถึงการแสดงนาฏยศิลป์ภายในงานพระนครคีรีเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสามารถจำแนกข้อมูลได้ ดังนี้

- 4.1 ความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครคีรี
  - 4.1.1 จังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครคีรี
  - 4.1.2 พัฒนาการของงานพระนครคีรี
  - 4.1.3 การประชาสัมพันธ์
- 4.2 พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี
  - 4.2.1 ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 (ยุคทดลอง)
  - 4.2.2 ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 (ยุคพัฒนา)
  - 4.2.3 ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 (ยุคปัจจุบัน)

4.1 ความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครคีรี

ก่อนที่จะศึกษาการแสดงในงานพระนครคีรี ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของงานพระนครคีรี เพื่อรับรู้ถึงภาพรวมและความสำคัญของการจัดงาน โดยจะกล่าวถึงความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรีเบื้องต้นเป็นอันดับแรก เพื่อให้ทราบถึงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดเพชรบุรี จากนั้นจะกล่าวถึงความเป็นมาของงานพระนครคีรีและพัฒนาการของงานพระนครคีรีต่อไป ดังนี้

4.1.1 จังหวัดเพชรบุรีและงานพระนครคีรี

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตก มีภูมิประเทศทั้งเป็นที่สูงติดเทือกเขาและที่ราบชายฝั่งทะเล เดิมมีชื่อเรียกว่า “พริบพรี” เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่และรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยก่อน สันนิษฐานได้จากศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ยังคงหลงเหลือให้ได้เห็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ภูมิประเทศที่หลากหลาย จึงส่งผลให้เกิดวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ ดังคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “เขาวังคู่บ้าน ขนมหวานเมืองพระเลิศล้ำศิลปะแดนธรรมชาติงาม” ซึ่งคำขวัญนี้ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดหรือสิ่งที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรี แต่ยังมีสิ่งขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรีอีกมากมายที่อยู่ภายใน 8 อำเภอของจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

อำเภอเมือง เป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี และยังเป็นที่ตั้งของวัดเก่าแก่และสำคัญอีกหลายวัด ดังคำที่กล่าวในคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองพระ” และ “แดนธรรมชาติ” เช่น วัดใหญ่สุวรรณารามและวัดเกาะแก้วสุทธาราม ที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา อันปรากฏไว้ซึ่งงานจิตรกรรมที่ผนังโบสถ์ ซึ่งได้มีการเรียกขานงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์นี้ว่า “งานสกุลช่างเมืองเพชร” ถือเป็นการสืบทอดฝีมือของศิลปินพื้นบ้านกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่เพียงแต่ศิลปะการวาดเขียนเท่านั้น แต่ยังมีศิลปะอื่น ๆ ที่เรียกกันว่า “ช่างสิบหมู่” ในปัจจุบันก็ยังคงมีการสืบสานต่อกันมา ประกอบด้วย งานปูนปั้น งานลายรดน้ำ งานลงรักปิดทอง ประดับกระจก งานจิตรกรรม งานช่างทอง งานแทงหยวก งานตอกกระดาษ งานจำหลักหนังใหญ่ งานแกะสลักไม้ งานปั้นหัวโขน หัวละคร และงานปั้นหัวสัตว์ โดยงานช่างสิบหมู่ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถพบเห็นได้เป็นจำนวนมากตามสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี และอีกศิลปวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่อยู่คู่กับวัดในจังหวัดเพชรบุรีคือการรำกระบี่ ซึ่งนิยมแสดงละครชาตรี เป็นศิลปะการแสดงที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานของจังหวัดเพชรบุรีและยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

อำเภอเขาย้อย ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 24 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวไทยทรงดำหรือชาวลาวโซ่ง (แรงงานสำคัญที่ก่อสร้างพระราชวังพระนครคีรี) ซึ่งเป็นคนชนชาติไทยกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่ประเทศเวียดนามตอนเหนือ (เมืองเดียนเบียนฟูในปัจจุบัน) ที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมักตั้งรกรากกันที่ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อยและบริเวณใกล้เคียง ชาวไทยทรงดำมีวัฒนธรรมความเชื่อที่เด่นชัด

และยังคงสืบทอดศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์จวบจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมอันโดดเด่นที่สามารถพบเห็นได้ที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดที่มีชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่เท่านั้น

อำเภอหนองหญ้าปล้อง อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 35 กิโลเมตร มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาและมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา จึงเป็นถิ่นฐานที่ตั้งรกรากของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นชนเผ่าที่อพยพมาจากประเทศเมียนมา ชาวกะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมของตัวเองที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งภาษาและความเชื่อ รวมถึงศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างช้านาน คือผ้าทอกะเหรี่ยงและยาม มักใช้สีฉูดฉาดและใช้อุปกรณ์การทอน้อยที่สุด และอีกประเพณีสำคัญที่ชาวกะเหรี่ยงมีการจัดขึ้นทุกปี คือ ประเพณีข้าวห่อ ถือเป็นประเพณีเรียกขวัญที่จัดขึ้นเพื่อเยี่ยมเยียนและแบ่งข้าวห่อกัน ซึ่งเป็นอีกวัฒนธรรมที่พบได้ในจังหวัดเพชรบุรี

อำเภอชะอำ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 42 กิโลเมตร มีภูมิประเทศติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือชายหาดชะอำ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน (พระราชวังที่ใช้ประทับแปรพระราชฐานในฤดูร้อนของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) และวนอุทยานเขานางพันธุรัต เทือกเขาที่มีลักษณะเฉพาะ โดยคล้ายคลึงกับนางยักษ์นอนทอดยาวอยู่ โดยชาวอำเภอชะอำมักมีวิถีชีวิตที่อยู่กับทะเล จึงประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก

อำเภอท่ายาง อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 20 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอำเภอที่มีแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดเพชรบุรีไหลผ่าน คือแม่น้ำเพชรบุรี และเนื่องจากพื้นที่ภูมิประเทศเหมาะกับการทำการเกษตร ชาวบ้านอำเภอท่ายางจึงมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งนอกจากชาวท่ายางที่เป็นคนเพชรบุรีแล้วยังมีชาวกะเหรี่ยงและชาวไทพวนมาตั้งรกรากอยู่ในอำเภอท่ายางด้วยเช่นกัน ชาวไทพวนอพยพมาจากเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว มีวัฒนธรรมและภาษาของตนเองที่ชัดเจน โดยมีศิลปะที่สืบทอดกันมาคือผ้าทอไทพวน มีกรรมวิธีการทอและลวดลายเฉพาะตัวซึ่งแฝงคติความเชื่อไว้กับการนุ่งผ้าด้วยเช่นกัน

อำเภอบ้านลาด อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 9 กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีต้นตาลเป็นจำนวนมาก และชาวบ้านมีวิถีชีวิตในการทำน้ำตาลและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งได้วัตถุดิบมาจากต้นตาลเป็นหลัก รวมทั้งการทำนาข้าวเป็นส่วนมาก อำเภอบ้านลาดเป็นอำเภอที่มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่เด่นชัด และมีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เช่น เพลงปรบไก่ การละเล่นพื้นบ้านที่ชาวบ้านเล่นกันเพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

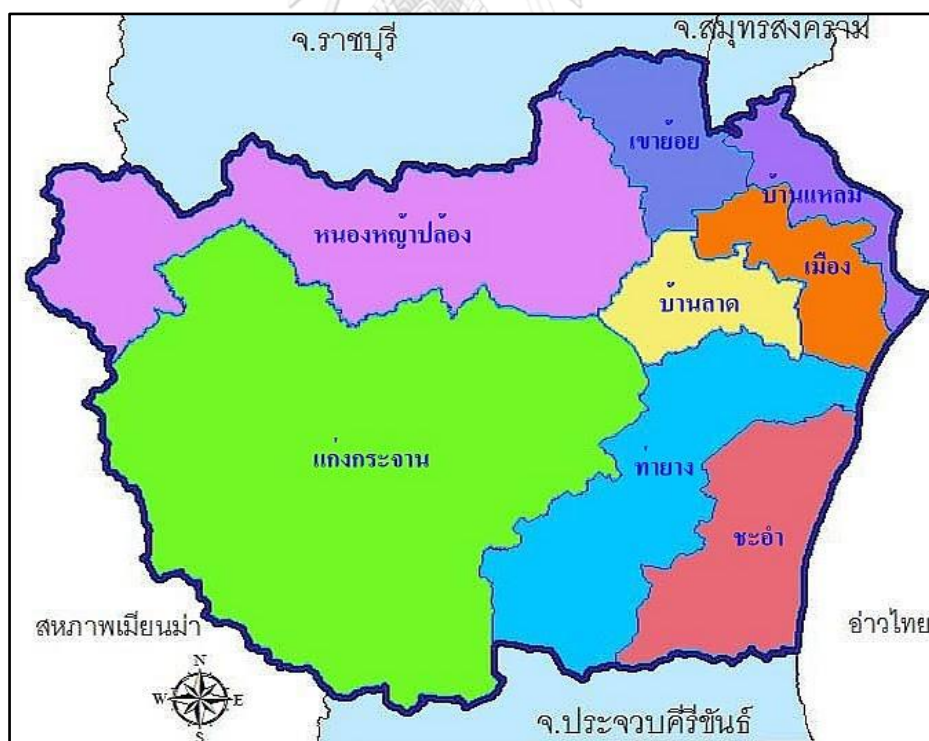
อำเภอบ้านแหลม อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 13 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นที่ตั้งของนาเกลือที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และมีพื้นที่ติดกับทะเลเป็นส่วนมาก ชาวบ้านจึงประกอบอาชีพชาวประมงและทำนาเกลือเป็นหลัก และยังมีการประกอบ

อาชีพเกษตรกร เนื่องจากอำเภอบ้านแหลมมีทั้งน้ำเค็ม น้ำกร่อยและน้ำจืด อีกทั้งตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลมยังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยหลักของชาวมุสลิมในจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย

อำเภอแก่งกระจาน อยู่ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี 47 กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี และเป็นที่ตั้งของอุทยานแก่งกระจาน อุทยานที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นอุทยานที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย อำเภอแก่งกระจานเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี และมีอาณาเขตติดกับประเทศเมียนมา บริเวณนี้จึงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ชาวบ้านมักประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก

เอกลักษณ์ประจำแต่ละอำเภอของจังหวัดเพชรบุรีที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ถือเป็นวัตถุดิบสำคัญในการนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ผู้คนรู้จักกับอัตลักษณ์ของความเป็นจังหวัดเพชรบุรีมากยิ่งขึ้น โดยจังหวัดเพชรบุรีถือเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมและประเพณีอันเก่าแก่ที่ทรงคุณค่า การนำวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ มาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในการแสดงภายในงานพระนครคีรี นับว่าเป็นการสืบทอดให้วัฒนธรรมอันดีคงอยู่สืบต่อไป

ภาพที่ 17 แผนที่จังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, **อำนาจหน้าที่ม.(2)**[ออนไลน์], 17

มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา : http://www.oic.go.th/web2017/main_.html

งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี หรือ งานพระนครคีรีเมืองเพชร หรือที่ชาวเพชรบุรีเรียกว่า “งานหน้าเขา” เป็นงานที่จัดขึ้น ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและรำลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรีและพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4-6 ผู้โปรดเกล้าให้สร้างพระราชวังขึ้นในจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด 3 พระราชวัง คือ พระราชวังพระนครคีรี พระราชวังพระรามราชนิเวศน์ และพระราชวังมฤคทายวัน และเนื่องจากพระนครคีรีเป็นพระราชวังสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี ทางจังหวัดเพชรบุรีจึงได้ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ จัดงานประจำปีพระนครคีรีขึ้นในทุก ๆ ปี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งถือเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด โดยมีการจัดแสดงและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นิทรรศการประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองเพชรบุรี การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน สาธิตการปรุงอาหารคาวหวาน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเพชรบุรี มีการแสดงแสง เสียง ที่บริเวณพระนครคีรี มีการประดับประดาไปด้วยคบไฟ โคมไฟ และดวงไฟตามจุดต่าง ๆ มีการแสดงรำไทย การแสดงดนตรี การละเล่นพื้นบ้านวิถีชีวิตไทย การแสดงโขน การสาธิตและการทำสิ่งประดิษฐ์ และศิลปะของพื้นบ้าน ตลอดจนมรดกและของดีประจำจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และในพิธีเปิดงานพระนครคีรี มีการจัดขบวนแห่ของดีของแต่ละอำเภอในจังหวัดเพชรบุรีขึ้น ถือเป็นจุดสำคัญของการเปิดงานพระนครคีรีซึ่งผู้คนต่างรอคอยที่จะรับชม

สำหรับงานพระนครคีรี เมืองเพชร เริ่มจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2529 ในสมัยที่นายเชาวน์วงศ์ สุตลาภา เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของรัชกาลที่ 4 ที่ทรงสร้างพระนครคีรี รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างพระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) และรัชกาลที่ 6 ทรงสร้างพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เพื่อเป็นที่สำหรับแปรพระราชฐาน ซึ่งปัจจุบันพระราชวังทั้ง 3 แห่งนี้เป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าทางศิลปะและ ประวัติศาสตร์ เป็นมรดกแห่งความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดเพชรบุรีและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญยิ่งของเมืองเพชรบุรี การจัดงานพระนครคีรี เมืองเพชร ได้มีการจัดติดต่อกันเป็นประจำทุกปี (เว้นปี พ.ศ. 2539 ซึ่งตรงกับการจัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี)

ผู้วิจัยได้รวบรวมวันที่และครั้งที่มีการจัดงานพระนครคีรีมาในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางวันที่จัดงานพระนครคีรี

ครั้งที่	วันที่จัดงาน	หมายเหตุ
1	8-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2529	
2	28 มกราคม -1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530	
3	16-21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2531	
4	4-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2532	
5	27 มกราคม -4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2533	
6	15-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534	
7	1-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535	
8	23-31 มกราคม พ.ศ.2536	
9	5-13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2537	
10	4-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538	
11	1-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540	
12	7-15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2541	
13	13-21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2542	
14	12-20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543	
15	9 - 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544	
16	1-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545	
17	7 - 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546	
18	6-15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547	
19	4-13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548	มีการจัดงานที่บริเวณเขาหลวงด้วย
20	3-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549	มีการจัดงานที่บริเวณเขาหลวงด้วย
21	2-11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550	มีการจัดงานที่บริเวณเขาหลวงด้วย
22	12-20 เมษายน พ.ศ. 2551	
23	10-18 เมษายน พ.ศ. 2552	
24	1-10 เมษายน พ.ศ. 2553	
25	1-10 เมษายน พ.ศ. 2554	
26	28 มีนาคม-6 เมษายน พ.ศ. 2555	
27	28 มีนาคม-6 เมษายน พ.ศ. 2556	
28	14-23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ครั้งที่	วันที่จัดงาน	หมายเหตุ
29	14-23 มกราคม พ.ศ. 2558	
30	12-21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	
31	10-19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560	
32	9-18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561	
33	8-17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562	
34	6-15 มีนาคม พ.ศ. 2563	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 18 การประดับไฟป้ายงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563

ที่มา : ผู้วิจัย

กิจกรรมภายในงานพระนครคีรี

งานพระนครคีรีได้มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีมาเป็นเวลานาน จึงมีกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นค่อนข้างมากและหลากหลาย ทั้งในบริเวณงานและนอกบริเวณงาน ซึ่งในบริเวณงานจะถูกจัดขึ้น ณ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีและสถานที่โดยรอบ โดยมีช่วงเวลาในการจัดงานตั้งแต่ประมาณ 10.00-22.00 น. ของทุกวันที่มีการจัดงาน และได้แบ่งพื้นที่การจัดงานออกเป็น 4 โซน ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนและพัฒนามาจากอดีตจนเป็นโซนที่ถูกแบ่งอย่างชัดเจนในปัจจุบัน ดังนี้

โซนที่ 1 บริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครคีรี (بنเขาวัง) กิจกรรมในยามค่ำคืนที่มีขึ้นในทุก ๆ คืนบนพระนครคีรีคือการชมพลุสีที่มีการจุดให้ชมคืนละหลายร้อยนัด ปรับเปลี่ยนกันไปตามสถานการณ์ในแต่ละปี และการขึ้นไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี เช่น พระธาตุจอมเพชร วัดพระแก้วน้อย และพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 เป็นต้น และกิจกรรมอื่น ๆ มีการแสดงมหรสพหลายจุด เช่น โรงโขน ศาลาด่านหลัง และศาลาลูกขุน เป็นต้น รวมไปถึงการจัดแสดงงานและสาธิตศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ การชมวิวเมืองเพชรบุรี กิจกรรมส่องดูดาว และอื่น ๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 19 บรรยากาศการขึ้นไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 20 กิจกรรมการสาธิตดอกไม้สด ด้านบนพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563

ที่มา : ผู้วิจัย

โซนที่ 2 บริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เนื่องจากอุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ ร.4 ได้ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2557 (ในอดีตเรียกว่าสนามหน้าเขาวัง) กิจกรรมบางอย่างจึงถูกปรับเปลี่ยนหรือโยกย้ายสถานที่ เน้นมาจัดที่บริเวณนี้เป็นหลักมากขึ้น แต่เดิมเน้นเป็นพื้นที่ของการออกร้านและจัดแสดงของส่วนราชการและเอกชนต่าง ๆ รวมไปถึงมีเวทีกลางเพื่อจัดการแสดงทุกคืน แต่ปัจจุบันเมื่อเป็นอุทยานเฉลิมพระเกียรติ ก็ได้มีการย้ายกิจกรรมบางส่วนมาจัดขึ้น ณ บริเวณนี้ เช่น การแสดงวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ การสาธิตปูนปั้น เป็นต้น และยังมีการจัดนิทรรศการต่าง ๆ จัดแสดงภาพถ่าย จัดซุ้มถ่ายภาพ กิจกรรมของเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบุรี และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 21 กิจกรรมการสาธิตปูนปั้นในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 22 บรรยากาศกิจกรรมการสาธิตต่าง ๆ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

โซนที่ 3 ถนนราชวิถี ถนนศิริรัฐยา ถนนราชดำเนิน บริเวณถนนราชวิถี ถนนศิริรัฐยา และ ถนนราชดำเนิน มีกิจกรรมเกี่ยวกับการทำอาหารและนิทรรศการต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของในแต่ละปีจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี เช่น กิจกรรมสาธิตการทำอาหารคาวและหวาน กิจกรรมสอนอาชีพ การจำหน่ายอาหารและขนมจากฝีมือของนักเรียน โดยมีนักเรียนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรีเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม และบริเวณริมถนนทั้ง 2 ด้าน เป็นพื้นที่ของการออกร้านจำหน่ายอาหารและสินค้าต่าง ๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 23 บรรยากาศการออกร้าน ณ ถนนศิริรัฐยา ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563

ที่มา : ผู้วิจัย

โซนที่ 4 สนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ของการจัดมอเตอร์โชว์ โดยหอการค้าไทย และเป็นเวทีสำหรับนักแสดงและศิลปินมาจัดการแสดงดนตรีในทุกวันของการจัดงาน

ภาพที่ 24 บรรยากาศกิจกรรมมอเตอร์โชว์

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ เพชรนิวส์, เปิดแล้วมหกรรมมอเตอร์โชว์พระนครคีรี-เมืองเพชร ครั้งที่

33 วันที่ 8-17 ก.พ.[ออนไลน์], 9 กุมภาพันธ์ 2562.

แหล่งที่มา <http://petchpoom.com/เปิดแล้ว-มหกรรมมอเตอร์/>

ภาพที่ 25 บริเวณสถานที่จัดงานพระนครคีรี

ที่มา : Apple Maps

ผู้วิจัยได้รวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกจัดขึ้นในงานพระนครคีรี ทั้งที่จัดขึ้นในบริเวณงานและถูกจัดขึ้นในสถานที่อื่น เพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สถานที่ในการจัดแบบเฉพาะ เช่น การแข่งขันวอลเลย์บอล เพราะจำเป็นต้องใช้สนามของการแข่งขันโดยเฉพาะ เป็นต้น ส่วนในบางกิจกรรมก็ถูกจัดขึ้นในเวลากลางวัน เช่น การแข่งขันปีนต้นตาล เป็นต้น และกิจกรรมดังกล่าวบางกิจกรรมก็ถูกจัดขึ้นในสถานที่เดิมตลอดในทุกปี แต่บางกิจกรรมก็มีการสลับสับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมและเป็นไปตามสถานการณ์ของแต่ละปี โดยกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเป็นทั้งกิจกรรมที่เคยจัดขึ้นในอดีตและยังคงจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันรวมถึงกิจกรรมที่ถูกยกเลิกไป โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของกิจกรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ นิทรรศการและการจัดแสดง การสาธิต การประกวดแข่งขัน และประเภทอื่น ๆ ดังนี้

นิทรรศการและจัดแสดง

1. นิทรรศการเมืองเพชรในอดีต
2. ภาพสไลด์เรื่องนำเที่ยวเมืองเพชร
3. พระราชประวัติพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4-5
4. จัดแสดงภาพจิตรกรรมไทย
5. นิทรรศการ 130 ปี กับความเปลี่ยนแปลงของพระนครคีรี
6. นิทรรศการเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญตรารุ่นเก่า
7. จัดแสดงชุดไตรบวชนาคเมืองเพชร การแต่งเงินโปรยทาน และพานพุ่ม
8. จัดแสดงบ้านไทยและวิถีชีวิตคนไทยในอดีต
9. จัดแสดงพลูสี
10. ซุ้มมหกรรมเฉลิมพระเกียรติและเศรษฐกิจพอเพียง
11. นิทรรศการเทิดพระเกียรติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
12. นิทรรศการพระดั่งเมืองเพชร
13. นิทรรศการวิถีชีวิตการทำตาล
14. นิทรรศการทะเลงามเมืองเพชร
15. จำลองที่ประทับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะชมงานพระราชพิธี
16. นิทรรศการเกี่ยวกับอาวุธทหารไทยในอดีต
17. นิทรรศการประวัติศาสตร์พระนครคีรี
18. นิทรรศการพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้านดาราศาสตร์
19. จำลองมูมชา-กาแพในอดีต สไตส์ยุโรป
20. นิทรรศการสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า
21. นิทรรศการศิลปินแห่งชาติ

22. นิทรรศการภาพถ่ายเมืองเพชร
23. จัดแสดงรถโบราณ 4 ล้อ และ 2 ล้อ
24. นิทรรศการภาพถ่ายมรดกเสน่ห์เมืองเพชร
25. นิทรรศการผ้าไทย ก้าวไกลสู่อาเซียน
26. นิทรรศการรวบรวมผลงานของส่วนงานราชการ
27. นิทรรศการประวัติไทยทรงดำ
28. นิทรรศการตะเกียงโบราณ
29. นิทรรศการพิเศษ “เริ่มต้นที่ล้นเกล้าฯ พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช”
30. นิทรรศการหม้อตาลเมืองเพชร
31. นิทรรศการวิถีชีวิตชาวนา
32. นิทรรศการทางด้านดาราศาสตร์

ภาพที่ 26 นิทรรศการ เริ่มต้นที่ล้นเกล้าฯ พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช
ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 27 นิทรรศการ ลาวหามเจ้า ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 28 นิทรรศการภาพถ่าย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ. 2561
ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณโอภาส ชาญมงคล

ภาพที่ 29 นิทรรศการ รักขมรดกของแผ่นดินใต้ร่มพระบารมี จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

การสาธิต

1. งานฝีมือและงานสกุลช่างสิบหมู่ประจำท้องถิ่น

ได้แก่ ปูนปั้น จำหลักไม้ การแทงหยวก การเขียนภาพไทย การทำพัดใบตาล การสลักหนังใหญ่ การทำหัวโขน การลงรักปิดทองประดับกระจก การปั้นหัววัว การปักเครื่องละคร การแกะสลักไม้ การเขียนหัวหุ่น การประดิษฐ์ดอกไม้และใบตอง การตอกกระดาษโบราณ การทำธูปหอมและเครื่องหอมไทย การกลึงเกวียนโบราณ การทำเครื่องประดับและผลิตภัณฑ์จากต้นตาลและกะลามะพร้าว

2. การทำอาหารคาว-หวานแบบโบราณและพื้นเมือง

ได้แก่ น้ำตาลโตนด มะตูมเชื่อม เกสรลำเจียก เทียนสลัดงา ลูกชุบ ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ลี้มกลิน ขนมห่อทรงเตี้ย ปุยฝ้าย น้ำดอกไม้ ปั้นขลิบไส้ปลา ขนมฝักบัว ขนมครก สำปะนီ จ่ามงกุฏ ซ่อม่วง สัจจามงกุฏ เป็องกรอบ เทียนแก้ว ขนมกง โตนดทอด เรไร ทองเอก บุหลันดั้นเมฆ มัศกอด ถาดเกสร ขนมจีนไทย ม้าฮ่อ หม่อมแกงบอน แกงหัวตาล ข้าวมันส้มตำ ยำหัวปลี ปลาแห้ง แต่งโม แกงผักปิ้ง แกงชะครามปุม้า ขนมโค ขนมขี้หนู ทองม้วน ข้าวเม่าบด ขนมถั่วยว ขนมชักหน้า เปียกปูน ถั่วแปบ ข้าวโพดคั่วกลุก แกงบวดฟักทอง ปลากริมไข่เต่า ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว ขนมกรวย ข้าวเกรียบงา

3. การสาธิตวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
4. สาธิตการนวดแผนไทย
5. สาธิตการจัดซุ้มยอดของไทยโบราณและยอดสมุนไพร
6. สาธิตและสอนถ่ายภาพพลุและเขาวังยามค่ำคืน

ภาพที่ 30 การสาธิตปิดทองประดับกระจก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 11 ปี พ.ศ.2540

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 31 การสาธิตการแกะสลักลวดลายปูนปั้น ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 32 การสาธิตแกะสลักลอยปูนปั้น ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี

ภาพที่ 33 การสาธิตเขียนภาพลายไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี

การประกวดแข่งขัน

1. การประชันพลุจากจีนและญี่ปุ่น
2. การประกวดขบวนแห่จาก 8 อำเภอ
3. การแข่งขันปิ่นต้นตาล
4. ประกวดพืชและผลไม้
5. ประกวดดอกไม้ไฟ พลุ ตะไล ไฟพะเนียง
6. การแข่งขันวัวลาน
7. การแข่งขันฟุตบอลก้านัน-ผู้ใหญ่บ้าน
8. การแข่งขันกีฬาชาวดอย
9. การแข่งขันเรือยาว
10. การแข่งขันชกมวย
11. การแข่งขันวิ่งมินิมาราธอน
12. การแข่งขันกอล์ฟ
13. การประกวดดนตรีไทยและบทกวี
14. การประกวดโคลมลอย
15. การประกวดแม่หม้าย
16. การแข่งขันหัวล้านชนกัน
17. การประกวดผีเสื้อสมุทร
18. การประกวดสัตว์ (สุนัข แพะ แกะ ไก่พื้นเมือง กระต่าย)
19. การประกวดตกแต่งร้านค้า
20. การประกวดอาหารพื้นเมือง
21. การประกวดร้องเพลงก้านัน-ผู้ใหญ่บ้าน
22. การแข่งขันตะกร้อลอดบ่วง
23. การประกวดเครื่องเสียง
24. การประกวดทำขนมหวานและผลิตภัณฑ์พื้นเมือง
25. การประกวดวัวเทียมเกวียน
26. การประกวดธิดากาชาดและเทพีสงกรานต์
27. การแข่งขันตกปลา (อำเภอแก่งกระจาน)
28. การแข่งขันปิ่นต้นตาลระหว่างลึงกับคน
29. การประกวดร่ำวงย้อนยุค
30. การประกวดนางสาวเพชรบุรี

31. การแข่งขันคล้องวัวและลัมวัวด้วยมือเปล่า
32. การแข่งขันคนเทียมเกวียน
33. การประกวดสาวงามประเภท 2
34. การประกวดทะเลลายตาลพื้นบ้าน
35. การแข่งขันเฉาะและกินลูกตาล
36. การแข่งขันชกมวย
37. การประกวดธิดาวัวเทียมเกวียน
38. การประกวดพระเครื่อง
39. การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง
40. การประกวดถ่ายภาพ
41. การประกวดวาดภาพพระบายสี
42. การประกวดปูนปั้นไทย
43. การประกวดหนุ่มหน้าห้า-สาวหน้าหวาน
44. การประกวดสาวงามเมืองเพชร
45. การประกวดนกรงหัวจุก
46. การประกวดหนุ่มลุ่มน้ำเพชร
47. การประกวด To be number one idol
48. แข่งขันตอบปัญหาดาราศาสตร์

ภาพที่ 34 การประกวดร้องเพลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ณ เวทีกลาง

ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 35 การประกวดธิดากาชาด ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 36 การประกวดนางสาวเพชรบุรี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 30 ปี พ.ศ.2559

ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณอุดมเดช เกตุแก้ว

ภาพที่ 37 การแข่งวัวเทียมเกวียน

ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณอุดมเดช เกตุแก้ว

**จังหวัดเพชรบุรี ขอเชิญ
ประกวดภาพถ่ายแบบไอเฟ่น**
หัวข้อ "งานพระนครคีรี-เมืองเพชร
วิมานฟ้าพระนครคีรี ัญมณีแห่งสยาม"

ชิงรางวัลเงินสดพร้อมโล่รางวัล ภาพที่ส่งเข้าประกวดจะต้องแสดง
ถึงความงดงามของงานพระนครคีรี-เมืองเพชร และครอบคลุมถึงศิลปวัฒนธรรม

ส่งผลงานได้ที่
สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี
ศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี ชั้น ๑ (หลังเก่า)
อำเภอเมืองเพชรบุรี ๗๖๐๐๐
โทร ๐๓๒๒๒๘๐๘๗
เฟสบุ๊ค : Prd-Phetchaburi Province

ชิงรางวัล

รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล	๓๐,๐๐๐ บาท
รองชนะเลิศ อันดับ ๑	เงินรางวัล	๒๕,๐๐๐ บาท
รองชนะเลิศ อันดับ ๒	เงินรางวัล	๑๐,๐๐๐ บาท
รางวัลชมเชย ๕ รางวัล	เงินรางวัล	๓,๐๐๐ บาท

เงื่อนไข *ใช้เทคนิคใดก็ได้: ห้ามตัดต่อ เปลี่ยนแปลงหรือบิดเบือนภาพ
ยกเว้นปรับสีแสงเงาที่ไม่เกินความจริง / ภาพต้องมีความชัด
ส่วนพิกเซลขึ้นไป / ภาพที่ส่งเข้าประกวดทุกภาพเป็นกรรมสิทธิ์
ของจังหวัดเพชรบุรี

ส่งผลงานได้ตั้งแต่วันที่ ๘ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ประกาศผลวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ภาพที่ 38 โปสเตอร์กิจกรรมการประกวดถ่ายภาพ

ที่มา : ชมรมถ่ายภาพเพชรบุรี

กิจกรรมอื่น ๆ

1. พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนา
2. สักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี (วัดพระแก้วน้อย พระธาตุจอมเพชร พระบรมรูป
รัชกาล ที่ 4)
3. กิจกรรมส่องดูดาว
4. การท่องเที่ยวที่อำเภอแก่งกระจาน
5. เทศกาลอาหารทะเลอำเภอชะอำ
6. จัดเรือท่องเที่ยวชมหมู่บ้านประมงอำเภอบ้านแหลม
7. การออกร้านของส่วนราชการและเอกชน
8. มหกรรมมอเตอร์โชว์
9. การเสวนากับผู้ทรงคุณวุฒิในหัวข้อต่าง ๆ
10. เทศน์มหาชาติ
11. ภาพยนตร์กลางแปลง

12. กาลาดินเนอร์
13. พฤษภาอากาศและการออกร้านมังงอากาศ
14. บูฟเฟต์อาหารลิง
15. คาราวานสินค้าราคาถูกและสินค้า OTOP
16. การสอนอาชีพพระยะสัน 108 อาชีพ
17. การถ่ายภาพผู้แต่งกายชุดไทย

ภาพที่ 39 กิจกรรมการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี
ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 40 บูธของเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบุรี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 41 บูธของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : ผู้วิจัย

4.1.2 พัฒนาการของงานพระนครคีรี

งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์องค์ของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4 ที่ทรงสร้างพระนครคีรี รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างพระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) และรัชกาลที่ 6 ทรงสร้างพระราชานิเวศน์มฤคทายวัน เพื่อเป็นที่สำหรับแปรพระราชฐาน และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวรู้จักจังหวัดเพชรบุรีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการค้นคว้าข้อมูลของการจัดงานพระนครคีรีจากการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ พบว่ามีการเริ่มต้นจัดงานพระนครคีรีขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2529 แต่เมื่อสืบค้นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการจัดงานลักษณะนี้เกิดขึ้นที่บริเวณพระนครคีรีมาก่อนปี พ.ศ. 2529 แล้ว แต่เรียกว่า งานกาชาดหรืองานหน้าเขา และก่อนที่จะเป็นงานกาชาด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการจัดงานในบริเวณพระนครคีรีมีที่มาจากการจัดงาน “ตรุษสงกรานต์” ซึ่งสืบค้นได้จากคำปรารภของผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2503 ดังนี้

นายจาด อรุณยานันท์ กล่าวว่า “จังหวัดเพชรบุรี มีงานนักขัตฤกษ์ประจำปี ที่นับว่าสำคัญมากอยู่อย่างหนึ่ง คือตรุษสงกรานต์ มีงานที่สนามหน้าเขามหาสวรรค์ (เขาวิ้ง) ชาวเพชรบุรีแทบทุกคนจะต้องมาชุมนุมกันรื่นเริงทำบุญ ให้อุทิศข้าว และให้อุทิศเงินถ้าเป็นประจำเสมอมิค่อยขาด ทั้งนี้เป็นเพราะประเพณีสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ดังจะเห็นได้ชัดว่า เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้สร้าง พระนครคีรีเมื่อราว พ.ศ. 2402 ก็โปรดเกล้าฯ ให้สร้างศาลาทัศนียภาพขึ้นที่ไหล่เขามหาสวรรค์ด้านทิศตะวันออก เพื่อทรงทอดพระเนตรการกีฬาและรื่นเริงของชาวเมืองที่สนามนั้น จึงพระราชทานนามว่า “ศาลาทัศนียภาพ” ในรูปศาลา เป็นพยานหลักฐานชัดเจนว่า ประเพณีนี้มีมาแล้วแต่กาลก่อน ข้าพเจ้าได้เคยสอบถามท่านผู้มีอายุสูงดูว่า “กีฬาพื้นเมืองของเพชรบุรีแต่สมัยโบราณนั้นมีอะไรบ้าง” ก็ได้รับคำตอบแล้วว่า “การแข่งม้าวิ่งเหยาะแข่งวัวเทียมเกวียน แข่งวัวกะตอก และการแข่งวิ่งวัวคน” ดังนี้ แต่กีฬาดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันย่อมหาคนที่เคยแสดงแข่งขันนั้นไม่ได้เสียแล้ว นอกจากวัวกะตอกซึ่งยังคงนิยมอยู่บ้างตามชนบท ส่วนการแข่งวิ่งวัวคนนั้น ก็เข้าลักษณะการพนันประเภทที่ 1 ซึ่งไม่อาจจะส่งเสริมเลย เมื่อคิดเช่นนั้นแล้วจึงเป็นอันระงับไป เมื่อข้าพเจ้ามารับราชการตำแหน่งปลัดจังหวัดเพชรบุรีอยู่นั้น ได้เคยปรารภอยู่เนืองนิตย์ว่า พระนครคีรีเขามหาสวรรค์นี้ ทางเทศบาลเมืองเพชรบุรีน่าจะดำเนินการให้เป็นรมณีสถานที่เด่นได้อย่างดี มีทางขึ้น-ลงสะดวก เช่น ทำถนนเวียนรอบเขาขึ้นไปจนถึงยอด และเสริมสร้างสิ่งสวยงามบำรุงสุขขึ้นอีกตามสมควร เพื่อชวนใจให้ประชาชนนิยมยิ่งขึ้น ซึ่งจะหารรมณีสถานแห่งใดในเขตเทศบาลอันเป็นชุมนุมชนได้งดงาม และประกอบด้วยมีพระนครคีรีเป็นทัศนียภาพในทางประวัติศาสตร์เป็นทุนอยู่แล้วอย่างนี้ เห็นจะหายากอย่างยิ่ง ครั้นข้าพเจ้าได้มีโอกาสได้มาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีอีกในครั้งนี้ จึงไม่ลืมความดำริเดิมที่ปรารภเหตุไว้แต่ครั้งก่อน จึงพยายามส่งเสริมเทศบาลร่วมกับทางจังหวัดดำเนินการบูรณะพระนครคีรี เท่าที่จะสามารถวิ่งค้นหาเงินและงบประมาณการซ่อมแซมมา

ดำเนินการอยู่เสมอจวบเวลาสงครามตั้งงานนักชัตฤกษ์ประจำปี พ.ศ. 2503 นี้ พอดีบรรจบครบร้อยปีที่พระนครคีรีเริ่มสร้างมา จึงสมควรจัดให้มีงานสมโภชฉลองเป็นการใหญ่ในครั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดจุดสนใจแก่สมบัติอันล้ำค่าของประชาชนชาวเพชรบุรี จะได้มีจิตคิดบูรณะถนอมไว้สืบไป”¹²

จากข้อความดังกล่าวพบว่า ชาวจังหวัดเพชรบุรีมีการจัดงานรื่นเริงกันมาแต่เดิม ก่อนที่จะมีการจัดงานเป็นกิจจะลักษณะขึ้นตามโอกาสต่าง ๆ ซึ่งในช่วงแรกพบว่ามีการจัดงานตรุษสงกรานต์ขึ้นในช่วงเดือนเมษายน มีการขึ้นไปไหว้พระและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี เพื่อเป็นสิริมงคลในวันสงกรานต์ รวมไปถึงการชุมนุมรื่นเริง เล่นกีฬาที่บ้านของชาวบ้านจังหวัดเพชรบุรี จนเมื่อถึงปี พ.ศ. 2503 เป็นปีที่พระนครคีรีได้สร้างมาเป็นเวลาครบรอบ 100 ปี นายจาด อรุณษะนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีในขณะนั้นจึงสมควรให้จัดงานขึ้นในช่วงเวลาเดิม เนื่องในโอกาสฉลองสมโภชครบ 100 ปีพระนครคีรี โดยมีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการดำเนินงาน รวมไปถึงรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้

จึงได้เชิญขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาหารือกันดำเนินงานและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการอำนวยการ จัดงานสมโภชฉลองพระนครคีรี ดังมีรายนามต่อไปนี้ นายจาด อรุณษะนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ประธานกรรมการ ร.ต.ต. พิศาส นพสุวรรณ นายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรี รองประธานกรรมการ นายเสนีย์ วาทิน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเพชรบุรี กรรมการ พ.ท. ชรัตน์ สร้อยเหลือง ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกเพชรบุรี กรรมการ พ.ท. จำลอง ประยูรศรี ผู้บังคับกองพัน ร.21 พัน 2 รอ.เพชรบุรี กรรมการ นายมณี ผลอินทร์ ป่าไม้เขต กรรมการ พ.ต.ท. ระคน อักษรนันท์ ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี กรรมการ นายจำนงค์ จันทร์ศรี สรรพากรจังหวัดเพชรบุรี กรรมการ นายพัฒน์พงศ์ ศุภโยธิน ศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี กรรมการ 1 นายโพธิ ศรีวัลย์ นายอำเภอเมืองเพชรบุรี กรรมการ นายแสวง จิวสวัสดิ์ ปลัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี กรรมการ นางเจือทอง อรุณษะนันท์ นายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงเพชรบุรี กรรมการ นายอรุณ ภัทราวัฒน์ นายกยวพุทธิกสมาคมเพชรบุรี กรรมการ เรือเอก ชาญ ชาญใช้จักร ร.น.ปуп นายกพุทธสมาคมเพชรบุรี กรรมการ นายสมหมาย มณีรัตน์ เลขานุการสโมสรข้าราชการพลเรือนเพชรบุรี กรรมการ นายทรงชัย เจตะบุตร ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี กรรมการและเลขานุการ

โครงการจัดงานเขาวังเพชรบุรี พ.ศ. 2503

สถานที่

1. จัดงานพิธีบนเขาวัง
2. การออกร้านและการเล่นต่าง ๆ มีในบริเวณสนามหน้าเขาวัง

¹²คณะกรรมการจัดงานเขาวังเพชรบุรี, ที่ระลึกสมโภชฉลองพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2503 (เพชรบุรี: 2503), หน้า 7.

กำหนดวัน

ตั้งแต่วันที่ 12 เมษายน ถึง 17 เมษายน 2503 รวม 6 วัน

การดำเนินงาน

ก. งานพิธีบนเขาวันที่ 13 เมษายน 2503 มีพระสงฆ์ 103 รูป เจริญพระพุทธมนต์ แล้วถวายภัตตาหารเพลบนพระที่นั่งราชธรรมสภา และตั้งสังเวทเวทดาบนหอพิมานเพชรมเหศวร์ พราหมณ์อ่านโองการ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่านประกาศบวงสรวงสักการะพระราชาวิญญาณ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อ่านจบสิ้นซ้องชัย จุดพลุ 3 นัด พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา เสร็จพิธีแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดและบรรดาข้าราชการ ประชาชน เข้าถวายบังคมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท ในตอนกลางวันทุกวัน เปิดให้ประชาชนเข้าชมพระราชวัง และเข้าถวายบังคมพระบรมรูป กับมีพระพุทธรูปให้ประชาชนสักการบูชา ปิดทองสร่งน้ำ ณ พระที่นั่งราชธรรมสภา ส่วนในตอนกลางคืนทุกคืน มีพระสงฆ์ 5 รูปสวดสรภัญญะ และนักเรียนชั้นมัธยมโรงเรียนต่าง ๆ 4 คน สวดฉันทลักษณ์สลักับพระสงฆ์ ณ พระที่นั่งราชธรรมสภา กับมีดอกไม้เพลิงต่าง ๆ จุดถวายสักการะบนป้อมธรรฐป้อมปก หน้า 10 และมีการประดับไปที่หอซ็ชวาลเวียงชัย, พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท, พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์, กับแต่งไฟเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่ว่า “งานฉลองครบร้อยปี” ติดไว้ ณ ศาลาเย็นใจด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ข. การออกร้านและการเล่นต่าง ๆ ในงาน มีในบริเวณสนามหน้าเขาวังดังต่อไปนี้

(1) การออกร้านศิลปหัตถกรรมนักเรียน และร้านแสดงกิจการของหน่วยงานราชการองค์การ มีร้านของอำเภอต่าง ๆ ทุกอำเภอ ร้านของโรงเรียนการช่างสตรี โรงเรียนสตรีเพชรบุรี โรงเรียนการช่าง โรงเรียนศึกษาปัญญา โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ โรงเรียนสตรีปริยัติรังสรรค์ แผนกข้าวจังหวัด แผนกสิกรรมจังหวัด แผนกป่าไม้จังหวัด แผนกประมงจังหวัด แผนกสัตว์แพทย์จังหวัด-ร่วมกับสมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่จังหวัดเพชรบุรี พุทธสมาคมเพชรบุรี-ร่วมกับคณะยุวพุทธิกเพชรบุรี เรือนจำเพชรบุรี และสำนักแถลงข่าวอังกฤษ

(2) การประกวดต่าง ๆ มีการประกวดจัดพานดอกไม้ โต๊ะหมู่บูชาของโรงเรียนต่าง ๆ การประกวดเทพีสงกรานต์ ประกวดชายงาม ประกวดพันธุ์ข้าว ประกวดขวัญใจชาวไก่ และประกวดสักวา เรื่องประโยชน์ของการกินไข่ไก่

(3) การกีฬา มีการแข่งขันแบดมินตันทุกประเภท แข่งขันจักรยานสองล้อ และตีกระบี่กระบอง

(4) มหรสพต่าง ๆ มีภาพยนตร์ นาฏดนตรี รำวง ดนตรีสากลและการแสดงบนเวทีของนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ สลับกับการโชว์แบบเสื้อ ทรงผม ของร้านต่าง ๆ และมวย

(5) การปิดทอง สรงน้ำพระ มีรูปปั้นหลวงพ่อดุข หลวงพ่อมิ ให้ประชาชนสักการะ ปิดทอง สรงน้ำ และมีเหรียญที่ระลึกงานครบร้อยปีเขาวังเพชรบุรีจำหน่าย โดยเอารายได้สมทบในงาน

อนึ่ง การจัดงานในสนามเขาวังปี่นี้เป็นปีแรกที่เริ่มเก็บเงินค่าผ่านประตู ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะหารายได้จัดทำรั้วบริเวณสนามหน้าเขาวังปี่แล้วเสร็จโดยเร็ว

เจ้าหน้าที่

1. การรักษาความสงบเรียบร้อย ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของผู้กำกับการตำรวจภูธรร่วมกับผู้บังคับการจังหวัดทหารบก
2. การจราจร ให้เป็นหน้าที่ของผู้กำกับการตำรวจภูธร
3. การจัดสถานพิธีการบนเขาวังปี่ ให้เป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรีและศึกษาธิการจังหวัด
4. พิธีสงฆ์ ขอให้พุทธสมาคมเพชรบุรีร่วมกับคณะยุวพุทธิกเพชรบุรีดำเนินการ
5. การถวายอาหารแด่พระภิกษุสงฆ์และจัดพิธีกรรม ให้เป็นหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดและครูใหญ่โรงเรียนการช่างสตรี
6. การสวดสรภัญญะและสวดฉันทลักษณ์ ให้เป็นหน้าที่ของนายเกษม กองสวัสดิ์ นายผวน พูลศรี นายจำนง เอมรีน
7. ดอกไม้เพลิง ให้เป็นหน้าที่ของ นายมานพ ชินินทร
8. การปิดทองสงฆ์พระในบริเวณสนามหน้าเขาวังปี่ ให้เป็นหน้าที่ของ นายบุรี พันธุ์รักไทย นายรงค์ นพคุณ นายสมพนธ์ สุขวงศ์
9. การทำและจำหน่ายเหรียญที่ระลึก ให้เป็นหน้าที่ของ นายทรงชัย เจตะบุตร นายประสม สุสุทธิ
10. การขยายเสียง ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา แผนกศึกษาธิการจังหวัด ร่วมกับแผนกมหาดไทยจังหวัด
11. การเงิน ให้เป็นหน้าที่ของสรรพากรจังหวัด
12. การโฆษณา ให้เป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเมือง และนายอำเภอเมืองเพชรบุรี
13. การกีฬา ให้เป็นหน้าที่ของเลขานุการสโมสรข้าราชการพลเรือน
14. การบรรเทาทุกข์ ให้เป็นหน้าที่ของอนามัยจังหวัด
15. การออกร้านศิลปหัตถกรรม ให้เป็นหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด
16. การประดับไฟบนเขาวังปี่ ให้เป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรี
17. การสื่อสาร ให้ขอความร่วมมือจากจังหวัดทหารบก โดยยึดโทรศัพท์ สนามมาติดตั้งระหว่างกองรักษาการณ์กับกองอำนวยการ และระหว่างกองรักษาการณ์กับเจ้าหน้าที่บนพระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์¹³

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 8

จากรูปแบบการดำเนินงานข้างต้น พบว่ามีรูปแบบการจัดงานที่เป็นลักษณะเดียวกันกับงานพระนครคีรีในปัจจุบัน ทั้งในส่วนของสถานที่ ช่วงเวลาในการจัดงาน และกิจกรรมภายในงาน ซึ่งในปัจจุบันได้มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมเพียงเล็กน้อย คือในส่วนของช่วงเวลาในการจัดงาน ในปัจจุบันมีการเพิ่มการจัดงานเป็น 10 วัน และกิจกรรมภายในงานก็ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและความนิยมของแต่ละปี กีฬาพื้นบ้านของเพชรบุรีบางชนิดก็หายไป แต่ก็มีกิจกรรมใหม่ ๆ เพิ่มเติมเข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

ประเพณีตรุษสงกรานต์สมัยโบราณในเพชรบุรี (กลอนสุภาพ)

ตรุษสงกรานต์ ครั่งบูรณ ประเพณี เพชรบุรี สนุกสนาน เป็นการใหญ่
 เข้าทำบุญ สุนทาน ทุกบ้านไป ทั้งจีนไทย ตักบาตร อารธนา
 พระสงฆ์สวด บังสุกุล ทำบุญกระตูก บุพพการี ที่ลูก หลานรักษา
 อัฐิไว้ ใจมั่น กตัญญู เป็นธรรมา นุธรรม ประจำใจ
 แล้วต่างคนไปเคารพ เทียนบนอบ รดน้ำหมอบ กราบกราน ท่านผู้ใหญ่
 เพื่อขอพร ภิญญู เดโชชัย เป็นขวัญใจ ประจำปี ศรีมงคล
 ป้ายเที่ยวถ้ำ ลำเนา ภูเขาหลวง และเขาวัง คนทั้งปวง เดินสับสน
 บ้างปิดทอง ฉลองพระ ประน้ำมนต์ หนุ่ม ๆ วน ดูสาว ๆ อยู่กราวเกรียว
 สาวเสี้ยม เหนียมอาย ไม่จู้จี้จ้าน เจ้าหนุ่มพาน ฉอเลาะ ปะเหลาะเกี้ยว
 หล่อนนุ่งโจง ห่มจีบ กลีบพริ้งเพรียว ผ้าสีเดียว กันเป็นชุด สดวิไล
 ทาخمั้น เหมือ ๆ ผิวเนื้อเหลือง ไม่มีเครื่อง สำอาง อย่างแผนใหม่
 เรือนผมแปล้ ป้ายปีก หลีกรอยไร ห่มสะไบ เฝียงป่า ช่างนำชม
 เวลายก มือประนม ขึ้นก้มกราบ ดูเสียววาบ กลั้วว่า ผ้าที่ห่ม
 จะหลุดเลื่อน ลงเห็นของ ต้องอารมณ์ ชายชอบก้ม มองเขม้น ตาเป็นมัน
 ตั้งโรทาน ตามบ้าน ริมถนน ให้ผู้คน กินได้ ไม่เดียดฉันท
 เม็ดแมงลัก ลอดช่อง ของทั้งนั้น เป็นทานัญ-จรรยา ประจำใจ
 ตั้งตุ่มน้ำ ไว้ตาม ระยะเวลา หวังกุศล สาธารณะ สละให้
 กระจก-หวี น้ำมันตะนิ น้ำอบไทย แป้งนวลไว้ เป็นทาน การแต่งตัว
 พอดกเย็น เล่นกีฬา ที่หน้าเขา คนรุมเข้า ดูแข่งขัน กันแน่นทั่ว
 ม้าวิ่งเขี้ยว เลี้ยวถลา จนน่ากลัว อีกแข่งวัว เกวียนพะนัน กันครั้นเครง
 บ้างคัดตัว วัวคน เข้าวิ่งแข่ง พอเบียดแซง ล้มเถียง เสียงโงงแง
 ครั้นตกค้ำ สะบ้ารำ ก็ทำเพลง เครื่องบรรเลง พิณพาทย์ ระนาดตี
 บ้างก็เตรียม ข้าวปลา มารับทาน ทั้งมีร้าน กวยเตี๋ยว และบะหมี่
 อีกคาวหวาน ร้านเรียงราย ชายมากมี ผู้คนที่ บ้านไกล ได้ซื้อทาน

ตกกลางคืน รื่นเริง วัวกะตอก พวกบ้านนอก นำมาแข่ง กำแหงหาญ
เมื่อวัวขาด คนฮือลั่น กันชมชาน ถึงคลุกคลาน อันตราย ไปก็มี
เล่นกันแต่ ยามต้น จนสว่าง คนไม่สร้าง แน่นเอียด เปียดกันจี
ที่ตีเมเหล้า เมาไป ไม่พอดี เอ็ดอึ้งมี ตามภาษา สุราบาล

ทุกโรงเรือน เล่นการ พะนันได้ ล้วนวงไฟ ลั่นหลาม อยู่ตามบ้าน
ทั้งสามวัน สามคืน ต่างขึ้นบาน หมดสงกรานต์ แล้วก็เลิก ไปทำกิน
ไม่ต้องจับ บังคับเตือน เหมือนเดี๋ยวนี ทุกคนมี วัฒนธรรม ประจำถิ่น
จึงทรงความ เป็นไทย ในแผ่นดิน สยามินทร์ ประมุขไทย ไทยเทิดทูน
ขอเดชะ พระไตรรัตน์ จำรัสหล้า โปรตรักษา พระปิ่นไทย จอมไอศูรย์
และประชา นิกรไทย จงไพบูลย์ ให้เพิ่มพูน พัฒนา ผาสุกเทอญฯ¹⁴

จากบทกลอนสุภาพข้างต้นของชาวเพชรบุรีรำลึก เป็นสิ่งที่เน้นย้ำให้เห็นชัดเจนได้ว่าการริเริ่มจัดงานพระนครคีรีในปัจจุบัน อาจจะมีที่มาจากงานตรุษสงกรานต์ของชาวเพชรบุรีในสมัยก่อน ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมและวัฒนธรรมการเที่ยวเขาวังเหมือนในปัจจุบัน คือ มีการขึ้นไปไหว้พระขอพรบนพระนครคีรี หนุ่มสาวเดินเที่ยวชมพระนครคีรีกันอย่างมากมาย มีการจัดตั้งร้านอาหารทั้งคาวหวานมากมาย ตอนกลางคืนมีงานรื่นเริงและเล่นกีฬาพื้นเมือง เล่นดนตรีและการแสดงร่ายรำ แต่กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น อาจจะมีความแตกต่างกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันในเรื่องของวัฒนธรรมตามยุคสมัย แต่ก็ยังมีการจัดงานต่อมาเป็นเวลานาน และยังคงยึดถือ อนุรักษ์ และเคารพสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งนี้ดังเดิม

ก่อนที่จะเป็นงานพระนครคีรีในปัจจุบัน ได้มีการจัดงานในลักษณะเดียวกันและสถานที่เดียวกัน แต่ใช้ชื่อว่า งานกาชาดหรืองานหน้าเขา ซึ่งแต่เดิมการจัดงานกาชาดมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้บำรุงสภากาชาดไทย มีการจัดงานทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครเดิมมักจัดที่บริเวณ ลานพระบรมรูปทรงม้า สวนอัมพร และสนามเสือป่า ประมาณปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนสถานที่และเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละปี ภายในงานจะมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าราคาถูก บริการตรวจสุขภาพ รับบริจาคโลหิต จำหน่ายสลากรางวัล “สลากกาชาด” เป็นต้น ซึ่งร้านในงานมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานรัฐ กองทัพ สถานีโทรทัศน์ โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย ตลอดจนถึงบริษัทเอกชน โดยงานกาชาดเริ่มจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2465 โดยมีวัตถุประสงค์ในขณะนั้นเพื่อหา ประชาสมาชิกรับให้แก่สภากาชาดไทย การสมัครเป็นสมาชิกนี้ เสียค่าบำรุง 1 บาทต่อปี สถานที่จัดงานคือ สนามหลวง

¹⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 29

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2476 จึงมีการออกสลากกาชาดในราคาฉบับละ 1 บาทเพื่อระดมทุนเข้าสภากาชาดไทยเป็นครั้งแรก

ซึ่งจากข้อความข้างต้นที่ผู้วิจัยได้กล่าวมา พบว่าการจัดงานพระนครคีรีช่วงที่เป็น “งานกาชาด” หรือ “งานหน้าเขา” มีรูปแบบการจัดงานและวัตถุประสงค์บางประการที่คล้ายคลึงและสอดคล้องกับการจัดงานกาชาดของสภากาชาดไทย เห็นได้จากคำปรารภของผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2503 ที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างมาข้างต้นในประโยคที่ว่า “การจัดงานในสนามเขาวังปี่นี้เป็นปีแรกที่เริ่มเก็บเงินค่าผ่านประตู ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะหารายได้จัดทำรั้วบริเวณสนามหน้าเขาวังปี่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว” ซึ่งในปัจจุบันงานพระนครคีรีไม่มีการเก็บค่าผ่านประตูหรือค่าเข้าชมงานใด ๆ แต่ก็ยังมีการจัดตั้งซุ้มของทางเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบุรี เพื่อจำหน่ายสลากกาชาด ถือเป็นความร่วมมือทำบุญและลุ้นของรางวัลอีกมากมาย ทางด้านนางสายชล บุญอรณะ นายกเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบุรีปี พ.ศ. 2563 ได้กล่าวถึงผลการดำเนินงานในรอบปีว่าได้ช่วยบรรเทาทุกข์ผู้ประสบสาธารณภัย ซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้มีอุดมการณ์ของกาชาดด้านมนุษยธรรมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นพร้อมได้เชิญชวนชาวเพชรบุรีร่วมบริจาคโลหิต ในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ นอกเหนือจากงานพระนครคีรีอีกด้วย และในการจัดงานพระนครคีรียังมีช่วงเวลาที่ยืดอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันกับการจัดงานกาชาดของสภากาชาดไทยในสมัยก่อน แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามความสะดวกของช่วงเวลาและเหตุการณ์ในแต่ละปีนั้น ๆ

ภาพที่ 42 การแสดงในขบวนแห่งงานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528

ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์

ภาพที่ 43 การแสดงในขบวนแห่งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528
ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์

ภาพที่ 44 ขบวนแห่งานกาชาด-หน้าเขา ปี พ.ศ. 2528
ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์

ภาพที่ 45 ขบวนแห่ของอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี งานกาชาดหน้าเขา ปี พ.ศ. 2528
ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์

ในวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 ได้มีการจัดงาน “พระนครคีรี-เมืองเพชร” ขึ้นที่บริเวณ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีการแสดงต่าง ๆ อย่างมากมายและยิ่งใหญ่ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ จังหวัดให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่งของประเทศไทย เพื่อสร้างภาพพจน์ใหม่อันสดใสงดงาม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนเพชรบุรีโดยทั่วไป ซึ่งมี ๗๗๗๗ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มาเป็นประธานในพิธีเปิดงานในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 เมื่อเวลา 14.00 น. และมีนายเชาวน์ สุคตลาภา ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีในขณะนั้น เป็นประธานในการจัดงาน เมื่อเปิดงานเสร็จสิ้นแล้ว มีขบวนแห่ขัตติยที่เคยกปกครองอาณาจักรเพชรบุรี 6 พระองค์ใน สมัยทวารวดีอันงดงาม นำตีนดา เป็นการรำลึกถึงอดีต ที่บรรพชนขัตติยของเราได้สร้างบ้านแปลงเมือง และต่อสู้ปกป้องแผ่นดินจนตกทอดมาถึงคนรุ่นหลัง และยังมีการแสดงต่าง ๆ อีกมากมาย โดยเฉพาะ การแสดง แสง เสียง บนเขาวัง โดยเป็นครั้งแรกของจังหวัดและประเทศไทยที่มีแสงเสียงที่พระราชวัง บนภูเขา

หลังจากปี พ.ศ. 2529 ก็ได้มีการจัดงานพระนครคีรีมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมี รูปแบบคล้ายกับการจัดงานในครั้งแรก แต่ก็มีปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและความนิยม มีการ พัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ตามเทคโนโลยี โดยมีการผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีเป็นประธานในการจัดงาน ในทุก ๆ ปี และมีการเชิญประธานในพิธีเปิดงานมาตามวาระโอกาสต่าง ๆ เช่นการจัดงานพระนครคีรี ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2531 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร

(พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 ในปัจจุบัน) ได้เสด็จมาเป็นประธานในการเปิดงาน ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และความสำคัญของการจัดงานพระนครคีรีเป็นอย่างมาก ผู้คนในจังหวัดต่างให้ความสนใจและมาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก

4.1.3 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์งานในสมัยแรกเริ่มนั้นมีสื่อและช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นประจำจังหวัดเพชรบุรี วิทยุหรือโทรทัศน์ ป้ายโฆษณา รวมไปถึงการแถลงข่าวทั้งภายในจังหวัดเพชรบุรีและสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งมีการจัดเตรียมแนวคิดที่จะจัดงานในปีนั้น ๆ ไปแสดงเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอข่าว มีการแต่งตัวชุดไทยและนำสิ่งของที่จัดโชว์หรือมีขึ้นภายในงานมาแนะนำเสนอให้เห็นเป็นตัวอย่างในการแถลงข่าว และยังมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการออกรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ เช่น รายการบ่ายนี้มีคำตอบ เป็นต้น ส่วนในปัจจุบัน ช่องทางในการประชาสัมพันธ์การจัดงานมีเพิ่มมากขึ้น จึงเน้นการประชาสัมพันธ์การจัดงานในรูปแบบออนไลน์ ทั้งจากเว็บไซต์ต่าง ๆ และทางเพจ Facebook ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี โดยมีสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรีและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดเพชรบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำภาพประชาสัมพันธ์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบออนไลน์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งนี้ การแถลงข่าวก็ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงานและกิจกรรมภายในงานที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน และเพื่อเป็นการมอบหมายงานให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อมต่อไป

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานระยอง

ขอเชิญเที่ยวงาน

‘พระนครคีรี-เมืองเพชร และกาชาด’

ในระหว่างวันที่ 1-9 กุมภาพันธ์ 2535 ณ พระนครคีรี

- เชิญชมขบวนแห่เฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ 4,5,6
- ขบวนแห่เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสมีพระชนมายุ 60 พรรษา
- ขบวนแห่ศิลปวัฒนธรรม
- การแสดงทางศิลปวัฒนธรรม และการออกร้านจำหน่ายสินค้ามากมาย

ภาพที่ 46 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 7 ปี พ.ศ.2535

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

งานพระนครคีรี - เมืองเพชร ครั้งที่ 15

9 - 18 กุมภาพันธ์ 2544 ณ บริเวณพระนครคีรี (เขาวัง) และบริเวณโดยรอบ

- ❖ ชมการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการสาธิตงานศิลปะสกุลช่างเมืองเพชร
- ❖ ตื่นตาตื่นใจการจุดพลุและการประดับดวงไฟสว่างไสวรอบพระนครคีรี
- ❖ สนุกกับกีฬาพื้นบ้าน “การแข่งขันมวยไทยเทควันโด” (17-18 ก.พ.)
- ❖ ชมและเลือกซื้อสารพัดสินค้าพื้นบ้านจากร้านค้าชุมชนราคาถูก
- ❖ รับประทานอาหารค่ำที่ท่ามกลางบรรยากาศอันยอดเยี่ยม (Gala Dinner)
- ❖ ร่วมสนุกกับกิจกรรมรื่นเริงกาชาด

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต ๒ (032) 471005-6
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี โทร. (032) 425573

ภาพที่ 47 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 5 ปี พ.ศ.2544

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

เชิญร่วมงาน

“พระนครคีรี เมืองเพชร” ครั้งที่ 17

7 - 16 กุมภาพันธ์ 2546

ณ พระนครคีรี และบริเวณโดยรอบ

- ตื่นตากับการประดับดวงไฟสว่างไสวรอบพระนครคีรี
- ชมขบวนแห่สลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์
และขบวนดีเมืองเพชร
- เพลิดเพลินกับการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน
และการสาธิตงานศิลปะสกุลช่างเมืองเพชร
- สนุกกับกีฬาพื้นบ้าน “การแข่งขันวู้ทียมเกวียน”
- เลือกซื้อสารพัดสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”
และร่วมงานเลี้ยงกาลาดินเนอร์

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ : สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
โทร.0-3242-5473

และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
สำนักงานภาคกลางเขต 2
โทร.0-3247-1005-6

ภาพที่ 48 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 17 ปี พ.ศ.2546

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

เชิญเที่ยวงาน
พระนครคีรีเมืองเพชร ๒๐๐ ปี เขาล่อง-เขาหลวง
ครั้งที่ ๑๙
๔-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
ณ พระนครคีรี-เขาหลวง และบริเวณโดยรอบ

- ๒ ดินตากับการประกวดดวงไฟสว่างไสวรอบพระนครคีรี
- ๒ ชมขบวนแห่เฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และของดีเมืองเพชร
- ๒ เพลิดเพลินกับการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านและการสาธิตงานศิลปะสกุลช่างเมืองเพชร
- ๒ สนุกกับกีฬาพื้นบ้าน “การแข่งขันวัวเทียมเกวียน”
- ๒ เลือกซื้อสารพัดสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

 สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ : สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
โทร. 0-3242-5473
และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
สำนักงานภาคกลางเขต 2
โทร. 0-3247-1005-6

ภาพที่ 49 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 19 ปี พ.ศ.2548

ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 50 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีทางโทรทัศน์ รายการบ้านนี้มีคำตอบ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 51 การแถลงข่าวประชาสัมพันธ์การจัดงานพระนครคีรี ณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 52 การประชาสัมพันธ์งานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563 ผ่านช่องทางออนไลน์
ที่มา : สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี

4.2 พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี

รูปแบบการแสดงในงานพระนครคีรี

ภายในงานพระนครคีรีมีกิจกรรมมากมายและหลากหลาย แต่กิจกรรมที่สำคัญของการจัดงานพระนครคีรีเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทางจังหวัดเพชรบุรีมุ่งเน้นที่จะเผยแพร่ฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวเพชรบุรีให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้เห็นถึงคุณค่าและความสวยงามของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ และผู้วิจัยจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์หรือการแสดงในงานพระนครคีรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในกิจกรรมหลักของงาน โดยผู้วิจัยสามารถแบ่งการแสดงออกเป็น 4 ส่วน คือ การแสดงในขบวนแห่พิธีเปิดงานการแสดงในพิธีเปิดงาน การแสดงเวทีโรงโขน การแสดงเวทีกลาง และการแสดงตามจุดต่าง ๆ ดังนี้

การแสดงส่วนที่ 1 การแสดงในขบวนแห่พิธีเปิดงาน เป็นการแสดงที่แทรกอยู่ในขบวนพิธีเปิดงาน ซึ่งเป็นขบวนที่จัดขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไทยและแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและของดีประจำอำเภอทั้ง 8 อำเภอของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอชะอำ อำเภอเขาย้อย และอำเภอหนองหญ้าปล้อง โดยในแต่ละอำเภอจะจัดขบวนตามแนวคิดที่ได้รับไปในแต่ละปี ประกอบไปด้วย การตกแต่งรถประจำขบวน ผู้คนของอำเภอนั้น ๆ การแสดงในขบวน ซึ่งในบางอำเภอก็มีการแสดงระหว่างที่เดินขบวน แต่ในบางอำเภอก็มีการแสดงแค่เพียงเวลาขบวนเคลื่อนมาถึงหน้าพิธีเปิดเท่านั้น และในแต่ละ

ละอ้าเภาอ้มักแสดงเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง จากการแต่งกายหรือการแสดง มีทั้งการสร้างสรรค้
 ซึ้นใหม่ ประยุกต์จากของเดิม หรือการแสดงแบบท้องถิ่น เป็นต้น และยังมีการจัดประกวดขบวนแห่
 ซึ่งแบ่งขบวนแห่เป็น 2 ประเภท คือ ขบวนแห่เทิดพระเกียรติฯ เป็นประเภทสวยงาม และขบวนแห่
 ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี เป็นประเภทความคิดสร้างสรรค์ โดยมีเกณฑ์ประกวด ดังนี้

- 1) มีป้ายชื่อขบวนและมีศิลปะการแสดงที่สอดคล้องผสมผสานกับขบวน
- 2) มีรถร่วมขบวนแห่ที่ประดับตกแต่ง ไม่น้อยกว่า 1 คัน
- 3) มีผู้ร่วมขบวนแห่ตามความเหมาะสม
- 4) การแสดงหน้าประธานในพิธี ได้ขบวนละไม่เกิน 5 นาที

รางวัลการประกวด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รางวัลประเภทสวยงาม และรางวัล
 ประเภทความคิดสร้างสรรค์ โดยแต่ละประเภทมีรางวัล (รางวัลในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.
 2563) ดังนี้

- 1) รางวัลชนะเลิศ เงินสด 60,000 บาท และโล่ประกาศเกียรติคุณ
- 2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 เงินสด 50,000 บาท และโล่ประกาศเกียรติคุณ
- 3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เงินสด 40,000 บาท และโล่ประกาศเกียรติคุณ
- 4) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 3 เงินสด 30,000 บาท และโล่ประกาศเกียรติคุณ

ภาพที่ 53 การแสดงของวงดุริยางค์จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี

ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 54 การแสดงในขบวนแห่ของอำเภอบ้านแหลม ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563

ที่มา : ผู้วิจัย

การแสดงส่วนที่ 2 การแสดงในพิธีเปิดงาน คือการแสดงที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นในการจัดงานพระนครคีรี มักมีการสร้างสรรค์การแสดงขึ้นใหม่ โดยมีแนวคิดเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ พระนครคีรี สถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพชรบุรี หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดเพชรบุรีเป็นสำคัญ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการแสดงพิธีเปิดงาน

ภาพที่ 55 การแสดงพิธีเปิดงานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ.2563
ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การแสดงส่วนที่ 3 การแสดงเวทีโรงโขน คือการแสดงที่จัดขึ้นที่โรงมหรสพ ในบริเวณพระที่นั่งสันถาคารสถาน บนพระนครคีรี ซึ่งเป็นโรงมหรสพแต่เดิมของวัง ที่เหลือเพียงฐานและเสา แต่ยังสามารถใช้แสดงได้ และผู้คนรู้จักกันในนาม “เวทีโรงโขน” มักมีการแสดงจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี และหลายภาคส่วนมาแสดงที่เวทีโรงโขนในทุกคืนที่จัดงานพระนครคีรี

ภาพที่ 56 การแสดงระบำชุมนุมเผ่าไทย ณ เวทีโรงโขน
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 57 การแสดงระบำพริตต์ ณ เวทีโรงโขน

ที่มา : ผู้วิจัย

การแสดงส่วนที่ 4 การแสดงเวทีกกลาง การแสดงที่จัดขึ้นที่เวทีกกลางสนามหน้าพระนครคีรี ซึ่งในปัจจุบันมีการสร้างอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 จึงมีการใช้พื้นที่บริเวณนี้ในการจัดการแสดงมากขึ้น และในบางปีมีการจัดเวทีกกลางที่สนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย ซึ่งหน่วยงานที่มาแสดงในเวทีกกลางโดยส่วนมากมักเป็นนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี หรือกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

ภาพที่ 58 การแสดงระบำฉิ่ง ณ เวทีกลาง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 59 การแสดงระบำก๊ีปสรานัง ณ เวทีกลาง

ที่มา : ผู้วิจัย

การแสดงส่วนที่ 5 การแสดงตามจุดต่าง ๆ คือการแสดงที่จัดขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในบริเวณงานพระนครคีรี ซึ่งไม่ได้มีเวทีเป็นกิจจะลักษณะ เช่น บริเวณศาลาลูกขุน ศาลาด่านหลัง และลานจักรราศี บริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น โดยการแสดงส่วนมากที่จัดแสดงในส่วนนี้จะเป็นการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นศิลปินท้องถิ่น

ของจังหวัดเพชรบุรี เช่น การแสดงหนังตะลุง ละครชาตรี ละครนอก ลิเก เป็นต้น รวมไปถึงการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี เช่น ชาวไทยทรงดำ ชาวไทยพวน และชาวกะเหรี่ยง เป็นต้น

ภาพที่ 60 การแสดงรำเชิญพระขวัญ ณ ลานหินบนพระนครคีรี

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการแสดงทั้ง 5 ส่วนที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และแบ่งแยกรูปแบบการแสดงที่พบภายในงานพระนครคีรีได้เป็น 8 รูปแบบ ดังนี้

1) โขน

โขน คือการแสดงที่ประกอบด้วยศิลปะแห่งการเดินเข้าจังหวะกับดนตรี มีการพากย์ เจรจา และขับร้องประกอบการรำ โขน เป็นการแสดงที่มีศิลปะเป็นแบบฉบับชนิดหนึ่งของไทยที่แสดงในงานสำคัญของบ้านเมือง มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและได้แก้ไขปรับปรุงให้ประณีตขึ้นตามลำดับ โขนถือกำเนิดมาจากการแสดงชกนาคศึกดำบรรพ์ หนังใหญ่ และการเล่นกระบี่กระบอง แต่เดิมผู้แสดงทุกตัวสวมหัวโขนปิดหน้าทั้งหมดด้วยเหตุนี้ในการเล่นโขนจึงต้องมีผู้ออกเสียงแทนผู้แสดงเรียกกันว่า คนพากย์และเเจรจา ผู้แสดงต้องแสดงท่าเดินและรำทำอิริยาบถไปตามคำพากย์ คำเเจรจา และบทขับร้อง ต่อมาการเล่นโขนได้วิวัฒนาการให้ผู้แสดงที่แสดงเป็นมนุษย์ ชายหญิงและเทวดานางฟ้าสวมแต่เครื่องประดับศีรษะ เช่น ชฎา มงกุฎ และรัดเกล้า ไม่ปิดหน้าอย่างผู้ที่แสดงเป็นตัวยักษ์และลิง ก็ยังคงรักษาประเพณีเดิมไว้ คือมีผู้พากย์-เเจรจาแทน

2) ละคร

ละคร คือการแสดงร่ายรำที่เป็นเรื่องราว ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแปลว่า การมหรสพอย่างหนึ่ง เล่นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ หมายความว่า จะต้องแสดงเป็นเรื่องจึงจะเป็นละคร แม้จะใช้ท่ารำก็ต้องเป็นเรื่องเป็นราว ซึ่งมีระเบียบแบบแผนตามจารีตของกรรมศิลปากร โดยแต่งกายยืนเครื่อง และใช้วงปี่พาทย์เป็นดนตรีประกอบการแสดง ซึ่งละครมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ละครนอก ละครใน ละครตีกตาบรรพ์ ละครพันทาง ละครชาตรี ละครร้อง ละครร้องสลั้บพูด เป็นต้น

3) รำ

รำ คือ การแสดงที่มุ่งเน้นความงามของการร่ายรำ ซึ่งแบ่งเป็นประเภทการรำเดี่ยว ใช้ผู้แสดงเพียงคนเดียว รำคู่ ใช้ผู้แสดง 2 คน มักใช้ในการรำเบิกโรง และรำหมู่ ใช้ผู้แสดงมากกว่า 2 คนขึ้นไป มุ่งเน้นถึงความงามของท่ารำและความพร้อมเพรียงของผู้แสดง

4) ระบำ

ระบำ คือศิลปะการร่ายรำเป็นหมู่ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ไม่คำนึงถึงการตีบทมากนัก แต่เน้นคำนึงถึงความพร้อมเพรียงในการใช้ลีลาท่ารำ ความสวยงามของการแต่งกายเป็นสำคัญ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ระบำมาตรฐาน ที่ปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ได้คิดประดิษฐ์ท่ารำไว้ด้วยความงดงามวางท่าได้เหมาะสมตามแบบฉบับ สอดคล้องกับบทร้องและการบรรเลง เมื่อนำไปใช้แสดงจะต้องคงไว้ซึ่งท่ารำที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ไม่สมควรจะนำไปเปลี่ยนแปลงตามชอบใจ การแต่งกายระบำประเภทนี้ นิยมแต่งแบบ “ยืนเครื่อง” และอีกประเภทคือระบำปรับปรุง หมายถึงระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ

5) การแสดงพื้นบ้าน

การแสดงพื้นบ้านรวมถึงเพลงพื้นบ้าน คือการแสดงเล่นกันระหว่างชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น เล่นเพื่อความรื่นเริง ในฤดูเทศกาลต่าง ๆ ไม่มีแบบแผนตายตัว มักมีดนตรีสนุกสนานและออกมาในรูปแบบของการเกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว

6) การแสดงสร้างสรรค์

การแสดงสร้างสรรค์ คือการแสดงที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ ทั้งกระบวนการท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกาย หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ออกแบบขึ้นใหม่

7) การแสดงดนตรี

การแสดงดนตรี คือการแสดงที่มีเพียงการบรรเลงดนตรีทุกประเภท ทั้งไทยและสากล รวมถึงการขับร้อง ไม่ปรากฏการแสดงนาฏศิลป์ร่วมด้วย

8) มหรสพอื่น ๆ

มหรสพ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน คือ การเล่นที่ให้ความรื่นเริงบันเทิงใจ เช่น โขน ละคร และยังมีการแสดงอื่น ๆ อีกหลายชนิด ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นการเล่นที่มีแบบแผนสืบเนื่องกันมา บางชนิดก็ดัดแปลงวิธีการแสดงให้มีความหมายเฉพาะตัว เช่น หนังใหญ่ หนังตะลุง หนังสวด ลิเก หุ่น และจำอวด เป็นต้น

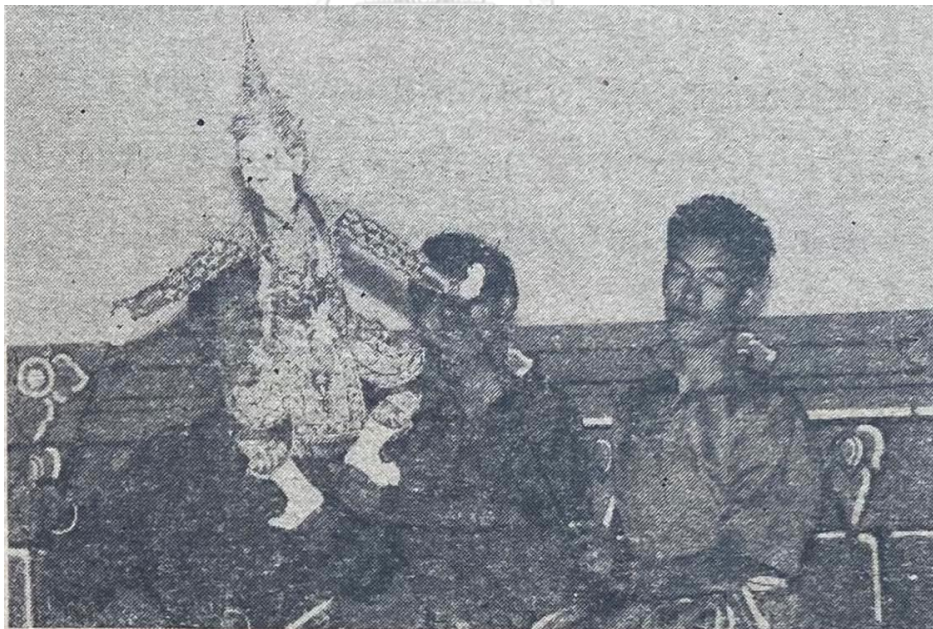
4.2.1 ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 (ยุคทดลอง)

งานพระนครคีรีได้ถูกจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ.2529 ซึ่งใช้ชื่องานอย่างเป็นทางการว่า “งานพระนครคีรี-เมืองเพชร” มีการประชาสัมพันธ์ถึงการจัดงานอย่างยิ่งใหญ่อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้นำการจัดงานในครั้งแรกคือนายเขาวนวิศ สุตลาภา ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้น โดยมุ่งเน้นเชิญชวนให้มาร่วมชมชมนวแห่งและการแสดงแสงเสียงที่สวยงามบนพระราชวังพระนครคีรี แต่ในครั้งแรกไม่มีปรากฏการแสดงด้านบนพระนครคีรี จะมีเพียงที่เวทีกลางด้านล่างเท่านั้น ทางจังหวัดได้จัดขบวนชุดกษัตริย์และมเหสีแห่งอาณาจักรเพชรบุรีและชุดโบราณ จัดโดยอาจารย์จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี) เป็นที่สนใจแก่ผู้สื่อข่าวและประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างมาก โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นมาเป็นประธานในพิธีเปิดงาน

ในการจัดงานครั้งที่ 2 และครั้งต่อ ๆ มา มีการประชาสัมพันธ์ว่าจัดยิ่งใหญ่ขึ้นกว่าปีก่อนๆทุกปี เน้นเรื่องการประดับตกแต่งไฟบนพระนครคีรีให้อลังการขึ้น เนื่องจากเริ่มเข้าใจวิธีการติดตั้งหลอดไฟต่าง ๆ เพราะประสบการณ์จากการจัดงานครั้งแรก โดยใช้กำลังจากนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรีกว่า 300-400 คน เพื่อติดตั้ง มีโชว์พลุสีแบบที่แปลกใหม่ขึ้น เพิ่มการแสดงในจุดต่าง ๆ ด้านบนพระนครคีรี และใช้เสียงดนตรีสดทั้งหมด เพื่อให้การแสดงมีบรรยากาศเหมือนกับในสมัยโบราณ มีขบวนแห่ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและบรรยากาศเหมือนครั้งสมัยรัชกาลที่ 4

ภาพที่ 61 ขบวนพิธีเปิดงานพระนครคีรีครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2530
ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 62 การแสดงหุ่นละครเล็ก คณะสาครนาฏศิลป์ ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2530
ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ในช่วงยุคนี้ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในปัจจุบัน) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการแสดงทั้งหมด โดยเน้นจัดที่เวทีกลาง ณ สนามกีฬาหน้าพระนครคีรีอย่างยิ่งใหญ่ขึ้นในทุกปี ในการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 4 ปี พ.ศ.2532 มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมจากภาคต่าง ๆ มาร่วมแสดงทั้งหมด 9 คืน และได้จัดเก้าอี้ไว้บริการผู้เข้าไปนั่งชม โดยเสียค่าบริการคนละ 5 บาท

เมื่อได้มีการดำเนินการจัดงานพระนครคีรีร่วมหลายปีมาแล้ว ทางผู้จัดงานจึงมีความคิดริเริ่มหาสิ่งแปลกใหม่ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อดึงดูดให้ผู้คนยังอยากมาเที่ยวที่งานพระนครคีรี ทางศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีจะมุ่งเน้นการประสานงานด้านเครือข่ายจากวิทยาลัยครูจังหวัดอื่น ๆ (มหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน) กรมศิลปากร และวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ เป็นต้น เพื่อให้ชาวจังหวัดเพชรบุรีและนักท่องเที่ยวได้รับชมการแสดงที่หลากหลาย โดยการแสดงของกรมศิลปากรและวิทยาลัยนาฏศิลป์จะมุ่งเน้นแสดงในรูปแบบมาตรฐานเป็นส่วนมาก ในส่วนของการแสดงพื้นบ้านมักจะเชิญศิลปินท้องถิ่นมาแสดง เช่น ลำตัดคณะแม่อุ้นเรือน และฟ้อนไทยทรงดำจากชาวบ้านและนักเรียนชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น และในส่วนของแสดงสร้างสรรค์ในช่วงยุคนี้มีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีที่ได้รังสรรค์การแสดงมาร่วมแสดงในยุคนี้ ทั้งละครอิงประวัติศาสตร์ จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ เรื่อง “ชาวเพชรเผด็จศึก” และละครเวทีเรื่อง “สาวลับแล” จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2534 รวมไปถึงการแสดงจินตลีลา การแสดงประกอบเพลง จากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ อีกด้วย

ในการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2537 และครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538 ได้มีการจัดการแสดง แสง เสียงขึ้น ใช้ชื่อว่า “เพชรพระนครคีรี” โดยถือเป็นไฮไลท์สำคัญของงาน ที่ได้ผู้กำกับการแสดงชื่อดัง คุณสุภวัณน์ จงศิริ หรือ สุภักษร มาเป็นผู้กำกับการแสดง ซึ่งจัดขึ้นที่สนามฟุตบอลวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี เป็นการแสดงที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพชรบุรีตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงการก่อสร้างพระนครคีรีขึ้นในสมัยราชการที่ 4 โดยใช้แม่น้ำเป็นตัวเดินเรื่อง และใช้ผู้แสดงคือนักเรียนจากหลายโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีนับ 100 ชีวิต มีการสร้างฉากให้เป็น 2 มิติ โดยมิติแรกคือพระราชวังพระนครคีรีด้านบนเขา และอีกมิติเป็นฉากที่สร้างขึ้นมา เรียกได้ว่าเป็น 2 ปีที่ได้รับคำชมกล่าวขานว่าเป็นปีทองแห่งการจัดงานพระนครคีรี แต่เนื่องจากมีปัญหาด้านงบประมาณที่ค่อนข้างสูง จึงมีการจัดขึ้นเพียงแค่ 2 ครั้งเท่านั้น¹⁵

¹⁵สัมภาษณ์, อุดมเดช เกตุแก้ว, เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ, 23 กุมภาพันธ์ 2564.

ภาพที่ 63 การแสดง แสง เสียง ชุด “เพชรพระนครคีรี”

ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณโอภาส ชาญมงคล

ในช่วงหลังของยุคนี้ก็ได้มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมแบบเดิม ๆ สลับมาเล็กน้อยกันไปในแต่ละปี เหตุเพราะมีการจัดงานมาเป็นเวลาหลายปี จึงมีบางปีที่ไม่มีการพัฒนาหรือเพิ่มสิ่งแปลกใหม่ที่ น่าสนใจ

ผู้วิจัยได้จำแนกชุดการแสดงที่ค้นพบในแต่ละปีของช่วงยุคที่ 1 ไว้ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางชุดการแสดงในงานพระนครคีรีช่วงยุคที่ 1

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2529	- ขบวนแห่เทิดพระเกียรติบูรพกษัตริย์ 6 พระองค์ที่เคยปกครองอาณาจักร เพชรบุรี - การแสดงนาฏยศิลป์ (ไม่ปรากฏชื่อชุด การแสดง)	- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี - วิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530	<ul style="list-style-type: none"> - ขบวนแห่พิธีเปิด - การแสดง แสง เสียง - การแสดงของชาวไทยทรงดำ - การแสดงหุ่นกระบอก - ละครชาตรี - โขน - ขบวนแห่รับเสด็จรัชกาลที่ 4 - การแสดงเป่าแคน 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2531	<ul style="list-style-type: none"> - ขบวนแห่พิธีเปิด - การแสดง แสง เสียง - การแสดงของชาวไทยทรงดำ - การแสดงหุ่นละครเล็ก - ละครชาตรี - ลิเก - หนังใหญ่ - ดนตรีไทย - วงดนตรีปี่พาทย์เครื่องมอญวงใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี - คณะสาครนาฏศิลป์ - คณะบุญยิ่ง ศิษย์ฉลองศรี - คณะร.รักษาศิลป์ - คณะละออลูกเพชร
ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงลำตัด - การแสดงศรีสุขนาฏกรรม - โขน - การแสดงกระบี่กระบอง - การแสดงรื้อวิวประกอบเพลง โรงเรียน อรุณประดิษฐ์ - จินตลีลา - ลาวโซ่ง - โขนสด - ละครชาตรี - การแสดงจากโรงเรียนพรหมานุสรณ์/ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะแม่อุ่นเรือน - กรมศิลปากร - กรมศิลปากร - วิทยาลัยครุนครปฐม - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี - คณะสมศักดิ์ ลูกเพชร - คณะบุญยิ่ง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ - การแสดงจากวิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี) - การแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด - การแสดงของศูนย์วัฒนธรรมสงขลา - การแสดงของศูนย์วัฒนธรรมอยุธยา - การแสดงของศูนย์วัฒนธรรม อุบลราชธานี - ดนตรีคณะวาเรเนสซ์ - การแสดงดนตรี - การบรรเลงดนตรีไทยเดิม - การแสดงดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องมอญ วงใหญ่ - การแสดงดนตรีไทย - การแสดงดนตรี	- กองบัญชาการ กองอาสารักษาดินแดน - โรงเรียนบ้านลาดวิทยา - คณะเข็มทอง - วงคีตาอุซลี
ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533	- ไทยทรงดำ - โขนสด - กระจับปี่กระบอง - เเท็ง - ระบำสุโขทัย - ตารีกีปัส - การแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด - การแสดงจากกรมศิลปากร - การแสดงดนตรีไทย	- คณะสมศักดิ์ ลูกเพชร - ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี - คณะละออลูกเพชร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2534	<ul style="list-style-type: none"> - ละครย่อนประวัติศาสตร์ “ชาวเพชร แผ่นดินศึก” - หนึ่งตะลุง - การแสดงหุ่นกระบอก - ละครชาตรี - ละครทรงเครื่อง - โขนสด - หนึ่งใหญ่ - การแสดงละครเรื่อง สาวลับแล - การแสดงดนตรีวงปี่พาทย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัด เพชรบุรี - คณะศิษย์วัดเพ็ญ - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี
ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2535	-	
ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2536	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงโขน - การแสดงพื้นบ้าน 4 ภาค - การแสดงจากกรมศิลปากร - ลิเก - การแสดงมหรรรมนตริไทย มัธยมศึกษา 	- กรมศิลปากร
ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2537	<ul style="list-style-type: none"> - ไลท์แอนด์ซาวด์ “เพชรพระนครคีรี” - การเล่นพื้นบ้าน - การแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์ - ละครอิงประวัติศาสตร์ - ลาวโซ่ง - การแสดงร้องเงิง 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนเขาย้อยวิทยา/ชาวบ้าน หนองปรัง - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - รำกะเหรี่ยง - รำมอญ - รำจีน - รำเที้งกลองยาว - การแสดงรำเคียวตาล 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาธราษฎร์) - วิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)
ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2538	- ไลท์แอนด์ซาวด์ “เพชรพระครศรี”	
ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2540	<ul style="list-style-type: none"> - ฟ้อนไทดำ - เพลงปรบไก่ - การแสดงหุ่นกระบอก - โขนสด - หนังตะลุง - ละครชาตรี - การละเล่นพื้นบ้าน (ลานหินข้างศาลาราชวัลลภ) - ระบำกฤษณาภินิหาร - การแสดงบรรเลงพิณจีน (โกเจ็ง) - การแสดงตลก - การแสดงดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปินพื้นบ้าน - มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี - นักดนตรีชาวจีน - คณะมรดกตกไทย - วงดนตรีดอกหญ้าไหว
ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541	<ul style="list-style-type: none"> - เต้เรือบก - หนังตะลุง - หุ่นกระบอก - กลองยาว - ละครชาตรี - รำโขน บางแก้ว 	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 13 พ.ศ. 2542	<ul style="list-style-type: none"> - รำวง - ลิเก - ละครชาตรี - ลำตัด - หนังตะลุง 	
ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2543	<ul style="list-style-type: none"> - รำโทน - โขนสด - รำโนเน - รำซ้อมข้าว - เพลงปรบไก่ - รำเคี้ยวตาล - รำเพชรบุรี - รำไทยทรงดำ - ละครชาตรี - การแสดงดนตรีพื้นบ้านชะอำ - การแสดงดวลแคนพื้นบ้าน 	
ครั้งที่ 15 พ.ศ. 2544	<ul style="list-style-type: none"> - การละเล่นพื้นบ้าน - การแสดงชุด ภูมิแผ่นดิน - โขน - เช็งเคี้ยวตาล - การแสดง 4 ภาค - การแสดงลาวโซ่ง 	
ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2545	<ul style="list-style-type: none"> - เหน่เรือบก - รำโทน - การแสดงโนเน - รำข้าวซ้อมมือ - การแสดงศิลปะการป้องกันตัว - ละครชาตรี 	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 17 พ.ศ. 2546	ไม่ปรากฏข้อมูล	
ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2547	ไม่ปรากฏข้อมูล	
ครั้งที่ 19 พ.ศ. 2548	- โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง - การแสดงพื้นบ้าน - ลาวโซ่ง - การละเล่นพื้นบ้าน	- กรมศิลปากร

จากตารางการแสดงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพบว่า การแสดงในงานพระนครคีรีในครั้งที่ 1-19 ปี พ.ศ. 2529-2548 หรือช่วงยุคที่ 1 ของการจัดงาน (เท่าที่สืบค้นได้) มีทั้งหมด 8 รูปแบบ คือ

โขน ปรากฏการเล่นทั้งหมด 10 ครั้ง โดยพบว่ามีการเล่นโขนสดเป็นส่วนมาก

ละคร ปรากฏการเล่นทั้งหมด 10 ครั้ง โดยพบว่ามีการเล่นละครชาตรีเกือบทุกปีของการจัดงาน โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีการเล่นละครชาตรีในทุกปี เพียงแต่ไม่ปรากฏหลักฐาน และยังพบว่ามีการเล่นละครอิงประวัติศาสตร์จำนวน 2 ครั้ง และละครทรงเครื่องจำนวน 1 ครั้ง

รำ การแสดงรำมีการจัดขึ้นในทุกปีของการจัดงาน ซึ่งจะแสดงโดยนักเรียนจากโรงเรียนภายในจังหวัดเพชรบุรี

ระบำ ปรากฏการแสดงทั้งหมด 2 ครั้ง คือระบำสุโขทัยและระบำกษุภาภินิหาร โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีการแสดงระบำมากกว่าที่ปรากฏ เนื่องจากการแสดงพื้นฐานที่สามารถฝึกซ้อมได้ไม่ยากนักและยังเป็นการแสดงที่ผู้คนนิยมรับชม

การแสดงพื้นบ้าน ปรากฏการแสดงในทุกครั้งที่จัดงานพระนครคีรี โดยเฉพาะการแสดงจากชาวไทยทรงดำ และยังพบว่ามีการเล่นพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบุรีปรากฏคือ การแสดงเพลงปรบไก่ การแสดงเห่เรือบก การแสดงลำตัด การแสดงรำโขน การแสดงรำโนเน และการแสดงพื้นบ้านภาคกลางคือ การแสดงกลองยาว การแสดงพื้นบ้านภาคใต้คือ การแสดงรองเง็ง

การแสดงสร้างสรรค์ ปรากฏการแสดงทั้งหมด 4 ครั้ง คือการแสดงจินตลีลาประกอบเพลงและการแสดงเคียวตาล ของวิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)

การแสดงดนตรี เป็นการแสดงที่มีปรากฏในทุกครั้งที่จัดงานพระนครคีรี เนื่องจากดนตรีเป็นสิ่งที่สร้างสีสันและความครื้นเครงให้บรรยากาศของงานเป็นไปด้วยความรื่นเริง โดยมีทั้งการแสดงดนตรีไทยและสากล เช่น วงดนตรีปี่พาทย์เครื่องมอญวงใหญ่และการแสดงบรรเลงพิณจีน เป็นต้น

มหรสพอื่น ๆ พบว่ามีการแสดงหุ่นกระบอก การแสดงหุ่นละครเล็ก การแสดงลิเก การแสดงกระบี่กระบอง การแสดงตลก การแสดงหนังตะลุง และการแสดงหนังใหญ่

ในช่วงยุคที่ 1 มักจัดการแสดงที่มีอยู่เดิมแล้ว เช่น ระบำมาตรฐาน โขน ละคร เป็นต้น เพราะเป็นช่วงแรก ๆ ของการจัดงานพระนครคีรี ซึ่งผู้วิจัยจำกัดความได้ว่าเป็นยุคของการทดลอง โดยรูปแบบการแสดงที่พบมากที่สุดในช่วงยุคที่ 1 คือ การแสดงพื้นบ้าน โดยมุ่งเน้นการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจากศิลปินท้องถิ่นเป็นส่วนมาก เช่น การแสดงเพลงปรบไก่ หนังตะลุง เป็นต้น และการแสดงอีกประเภทที่ถูกจัดไว้ที่ทุกจุดของการจัดงานคือ การแสดงดนตรี ทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล มีการเชิญศิลปินชาวต่างชาติมาแสดงอยู่เสมอ เช่น การแสดงดนตรีกู่เจิง จากประเทศจีน เป็นต้น

ภาพที่ 64 การแสดงวงโปงลาง จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532

ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 65 การแสดงชุด ฟ้อนแพน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 66 การแสดงกลองยาว ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 67 การแสดงละครนอก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 68 การแสดงลำตัด คณะแม่อ่อนเรือน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2532
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 69 การแสดงของชาวไทยทรงดำ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533
 ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 70 การแสดงชุด ตารีกีปัส ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533
 ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 71 การแสดงชุด ระบายสุโขทัย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 72 การแสดงของชาวกะเหรี่ยง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2533
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 73 การแสดงกู่เจิง จากศิลปินประเทศจีน งานพระนครคีรีครั้งที่ 10 ปี พ.ศ.2538
ที่มา : หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ

ภาพที่ 74 การแสดงรำโชน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 75 การแสดงกระบี่กระบอง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 76 การแสดงของชาวไทยทรงดำ บริเวณลานหิน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2541
ที่มา : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.2.2 ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 (ยุคพัฒนา)

ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 เป็นการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 20-28 เป็นช่วงที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมากพอสมควร เนื่องจากได้มีการก่อตั้งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ในช่วงนี้จึงได้เปลี่ยนผู้รับผิดชอบด้านการจัดการแสดงมาเป็นหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีแทน แต่ยังคงมุ่งเน้นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และยังคงนำการแสดงของศิลปินท้องถิ่นมาจัดแสดงเหมือนในช่วงยุคที่ 1 แต่สถาบันการศึกษาได้มีบทบาทในการจัดการแสดงมากขึ้น มีการปรึกษาหารือกันระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี หน่วยงานราชการและอาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบของการแสดง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการแสดงในรูปแบบใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์มากขึ้น เนื่องจากงานพระนครคีรีมีการจัดมาก่อนข้างหลายปี อาจจะทำให้การแสดงมีความซ้ำซ้อน ประชาชนเริ่มจดจำการแสดงแบบเดิม ๆ ได้ จึงต้องหารือกันถึงการปรับรูปแบบการแสดงเพื่อให้ได้รับความสนใจจากประชาชนและนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดการแสดง ณ เวทีโรงโขน บนพระนครคีรีในรูปแบบมินิไลท์แอนด์ซาวด์ ซึ่งได้รับแนวทางมาจากการแสดง แสง สี เสียง ในช่วงยุคที่ 1 มีการสร้างแนวความคิดและเรื่องราว เพื่อให้แต่ละโรงเรียนนำการแสดงมาผูกกัน และเป็นไปตามแนวความคิด โดยที่แต่ละโรงเรียนก็ต่างซ้อมและจัดการแสดงกันมาเองโดยไม่ต้องมีการซ้อมร่วมกัน ถือเป็นจัดการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในงานพระนครคีรีเมื่อครั้งที่ 23-24 ปี พ.ศ. 2552-2553 โดยใช้ชื่อการแสดงว่า “เล่าขานตำนานเมืองเพชร” เป็นการบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพชรบุรี มีทั้งการแสดงมาตรฐาน การแสดงสร้างสรรค์ การแสดงพื้นบ้านและการแสดงดนตรีเป็นส่วนประกอบ (ณิชชา ชันแสง, 2563) และในช่วงต่อจากนี้ก็ยังคงเน้นการแสดงที่จัดขึ้น ณ เวทีโรงโขน เป็นการแสดงจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จนมาถึงปี พ.ศ. 2556 ณ สนามหน้าเขาวัง ได้มีการสร้างอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถจัดตั้งเวทีกลางในบริเวณนั้นได้ดังเดิม จึงย้ายไปตั้งที่สนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพูทิศเป็นเวลา 1 ปี เน้นการแสดงของสถาบันการศึกษา บางโรงเรียนก็แสดงทั้ง 2 ที่ คือที่เวทีโรงโขน บนพระนครคีรี และเวทีกลางหน้าสนามโรงเรียนเบญจมเทพูทิศด้วย และในปี พ.ศ. 2557 ก็ได้มีการย้ายเวทีกลางไปจัดตั้งอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบุรีอีก 1 ปี แต่เน้นในเรื่องของการจัดประกวดต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้จำแนกชุดการแสดงที่ค้นพบในแต่ละปีของช่วงยุคที่ 2 ไว้ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 ชุดการแสดงในงานพระนครคีรีช่วงยุคที่ 2

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 20 พ.ศ. 2549	- การละเล่นพื้นบ้าน - ละครชาตรี - หนังตะลุง	
ครั้งที่ 21 พ.ศ. 2550	- การแสดงจากโรงเรียนต่าง ๆ	
ครั้งที่ 22 พ.ศ. 2551	- ไทยทรงดำ - ละครชาตรี - การละเล่นเด็กไทย - กะหรง - เพลงโนเนน - รำกลองยาว - เหน่เรือบก - การแสดงไทยเวียง - ลิเก	
ครั้งที่ 23 พ.ศ. 2552	- โขน - การแสดงชุดเล่าขานตำนานเมืองเพชร - ระบำกิ้งไม้เงินทอง - ละครนอก เรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ - ลิเก - หนังตะลุง - การแสดงพื้นบ้านอีสาน วงโปงลาง - รำโคม - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง - การแสดงบรรเลงเพลงลูกทุ่งออเคสตร้า	- กรมศิลปากร - กรมศิลปากร - กรมศิลปากร - คณะเอี่ยมพร ศรีรัก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 24 พ.ศ. 2553	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงพื้นบ้าน - ลิเก - หนังตะลุง - ละครชาตรี - การแสดงชุดเล่าขานตำนานเมืองเพชร - ระบำดาวดึงส์ - ระบำนพรัตน์ - ฟ้อนลาวดวงเดือน - จินตลีลากินรีเล่นน้ำ - ระบำนารีศรีลับแล - ระบำพระนครคีรี - ระบำในน้ำมีปลา ในนามีข้าว - รำกุ่มหอยเรียงที - รำขนมหวาน - รำพัดใบตาล ราชภัฏรวิทยา - เต็มกำทำตาล - รำโทนเมืองเพชร - ระบำชนไก่ - ขบวนกษัตริย์โบราณ - ขบวนลาวโซ่ง - รำลาวโซ่ง - ขบวนบายศรีลาวพวน - รำลาวเวียง 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนราชภัฏรวิทยา - โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย - โรงเรียนแก่งกระจาน - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราชภัฏ) - โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี - โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี - โรงเรียนราชภัฏรวิทยา - โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส - โรงเรียนคงคาราม - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - อบต.มาบปลาเค้า - อบต.มาบปลาเค้า - โรงเรียนเขาย้อยวิทยา - อบต.มาบปลาเค้า - โรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - รำกะเหรี่ยง - เพชรบุรีที่รัก (เอกลักษณ์ไทย) - ขบวนกษัตริย์โบราณ - พริบพริธานีสามวัง - จินตนาารี - ระบำทวารวดี - ระบำศรีวิชัย - ระบำลพบุรี - ระบำสุโขทัย - ระบำศรีชัยสิงห์ - ลูกช่วง - ภูมิแผ่นดิน - เหนือบ่กได้ร่วมพระบารมี - แม่น้ำเพชร - พ่อของแผ่นดิน - 4 ภาคใหญ่ไทยโสภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา - วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนคงคาราม - โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา - โรงเรียนบ้านลาดวิทยา - วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี - โรงเรียนเขาย้อยวิทยา - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา - โรงเรียนคงคาราม - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
ครั้งที่ 25 พ.ศ. 2554	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงนาฏศิลป์ (ไม่ปรากฏชื่อชุดการแสดง) - ระบำย่องหงิด 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมศิลปากร - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
ครั้งที่ 26 พ.ศ. 2555	<ul style="list-style-type: none"> - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน ยกรบ - ระบำดาวดึงส์ - ระบำพริบพริธานีสามวัง ๘ รังสรรค์ - ระบำกุ่มกาศ 	<ul style="list-style-type: none"> - วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี - โรงเรียนราชบุรีวิทยา - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบำเทพบันเทิง - การแสดงเพชรบุรีแดนใจ - รำซัดชาติตรี - ระบำบันเทิงเกรวี - การแสดงชุดพ่อหลวงของแผ่นดิน - ระบำกลอง - ระบำครุฑ - การแสดงชุดรากไทย - ระบำย่องหงิด - ระบำศรีวิชัย - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สัมณักขาก่อศึก - ฉุยฉายกิ่งไม้เงินทอง - เซิ้งกะโป้ - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สีดาหาย - การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย - หุ่นกระบอก เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีผีเสื้อ - การแสดงชุดรากไทย - บายศรีสู่ขวัญ - คอกระเช้าโจงกระเบน 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี - โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) - โรงเรียนราษฎร์วิทยา - โรงเรียนหนองขานาง - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ - มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี - ศุขศิลป์เพชรบุรี - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงชุดรวมใจไทยสี่ภาค - เชิงไทยทรงดำ - ระบำตำนานพริบพรี - เล่าขานตำนานไทยพวน - หวนคำนึงคิดถึงเชียงขวาง - รำบายศรีสู่ขวัญ - การแสดงชุดองค์ราชันแห่งแผ่นดิน - ดีเกฮูลู - การแสดงลิเกเด็ก เรื่องผู้ชนะใจนาง 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ - โรงเรียนเขาย้อยวิทยา - โรงเรียนบ้านลาดวิทยา - อบต.มาบปลาเค้า - อบต.มาบปลาเค้า - อบต.มาบปลาเค้า - อบต.มาบปลาเค้า - โรงเรียนบ้านท่าแร่ - กลุ่มศิลปินเยาวชนต้นกล้าน้อย
ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556	<ul style="list-style-type: none"> - ไทยทรงดำ - หนังตะลุง - ระบำเปี้ยว - ระบำกรับ - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน จับนาง สุพรรณมัจฉา - รำบันเทิงเกรี - การแสดงชุดวิถีคนเมือง - ระบำกิ้งไม้เงินทอง - ระบำศรีสู่ขวัญ 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัด เพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัด เพชรบุรี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - เซิ้งกะโป๋ - ฟ้อนแพน - โขน รามเกียรติ์ - ระบำกรับ - เต็นกำรำเคียว - การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน - นาฏศิลป์พื้นบ้าน 4 ภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) - โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี - มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี - มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2557	<ul style="list-style-type: none"> - ระบำแววพชนี - หุ่นละครเล็ก - ระบำเปี้ยว - โขน 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)

จากตารางการแสดงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพบว่า การแสดงในงานพระนครคีรีในครั้งที่ 20-28 ปี พ.ศ. 2549-2557 หรือช่วงยุคที่ 2 ของการจัดงาน มีทั้งหมด 8 รูปแบบ

การแสดงที่พบในช่วงยุคที่ 2 มีรูปแบบการแสดงเหมือนกับในช่วงยุคที่ 1 โดยการแสดงโขนจากกรมศิลปากรมักเป็นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยในช่วงยุคนี้จะพบเจอการแสดงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น โรงเรียนและกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มอนุรักษ์ต่าง ๆ นำผลงานการแสดงสร้างสรรค์มาให้ชมเสมอ การแสดงสร้างสรรค์ที่ทางโรงเรียนต่าง ๆ นำมาแสดง มักเป็นการแสดงสร้างสรรค์ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นผลทำงานที่ภาคภูมิใจของทางโรงเรียนและผู้ปกครอง จึงนำมาเผยแพร่อยู่เป็นประจำ รวมไปถึงการสร้างสรรค้ขบวนแห่ในพิธีเปิดงานและการแสดงในขบวนแห่ที่มักจัดให้ยิ่งใหญ่อลังการมากขึ้นไปในทุก ๆ ปี ตามเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น ทำให้การสร้างสรรค์ผลงานสามารถเพิ่มลูกเล่นหรืออุปกรณ์ให้น่าสนใจขึ้นกว่าในอดีต การแสดง

ดนตรี เหมือนกับในช่วงยุคที่ 1 มีการแสดงดนตรีร่วมสมัย การบรรเลงเพลงลูกทุ่งออร์เคสตราเพิ่มเติม และยังมีโอกาสให้กับนักเรียน นักศึกษามาเล่นดนตรีเปิดหมวกอีกด้วย โดยทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีจะประสานงานกับอาจารย์ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี เช่น โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนคงคาราม เป็นต้น รวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ หน่วยงานเอกชน กลุ่ม คณะหรือวงต่าง ๆ เพื่อจัดการแสดงไปแสดงที่เวที โรงโขนเป็นหลัก และมีการแสดงจากกรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์จากหลายจังหวัดมาแสดงเป็นประจำ

การแสดงในช่วงยุคที่ 2 มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากตารางการแสดงที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามีการใช้การแสดงสร้างสรรค์เพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีเป็นจำนวนมากหลายชุดการแสดง คือ

การแสดงชุดเล่าขานตำนานเมืองเพชร เป็นการแสดงที่ได้รับแนวทางมาจากการจัดการแสดงเสียง ที่เคยจัดขึ้นในช่วงยุคที่ 1 ซึ่งจัดให้มีการแสดงทั้งหมด 5 องค์กร แต่ละองค์กรประกอบไปด้วยการแสดงหลายรูปแบบจากโรงเรียนภายในจังหวัดเพชรบุรี โดยจะเน้นการเล่าถึงประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี

ระบำนารีศรีลับแล จากโรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากตำนานเมืองลับแล ณ เขาพนมขุด ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ระบำพระนครคีรี จากโรงเรียนแก่งกระจาน เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี

รำกุ่มหอยเรียงที จากโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือทะเลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โรงเรียนที่นำการแสดงมาจัดแสดงที่งานพระนครคีรีอยู่เป็นประจำ

รำขนมหวาน จากโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี เป็นการนำเอาอาหารหวานที่เป็นสิ่งขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรีมานำเสนอเป็นการแสดงสร้างสรรค์ ถือเป็นการเล่นไหวพริบไหวพริบกับอาหารขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรี

รำพัดใบตาล จากโรงเรียนราษฎร์วิทยา เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากพัดใบตาล ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีต้นตาลเป็นจำนวนมาก ทำให้ศิลปินท้องถิ่นมักนำมาวาดลวดลายจากต้นตาลมาทำประโยชน์ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือพัดใบตาล ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับศิลปินท้องถิ่น

เต็นท์ทำตาล จากโรงเรียนเทศบาล3 ชุมชนวัดจันทราวาส เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการประกอบอาชีพของชาวจังหวัดเพชรบุรี แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีอาชีพเกี่ยวกับการทำตาลเป็นส่วนมาก

ระบำพริบพรีธานีสามวัง ๕ รังสรรค์ จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี เป็นการแสดงสร้างสรรค์ที่ทางโรงเรียนคิดขึ้นมาใหม่ เพื่อนำไปประกวดในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากราชวังทั้ง 3 วัง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี คือ พระราชวังพระนครคีรี อำเภอเมืองเพชรบุรี พระราชวังรามราชนิเวศน์ อำเภอเมืองเพชรบุรี และพระราชวังมฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดเพชรบุรีที่ควรค่าแก่การเผยแพร่ออกมาในรูปแบบของการแสดง เพื่อให้เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังที่ทรงคุณค่าขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี

แม่น้ำเพชร จากโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากแม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี ที่ใช้ดำรงชีวิตชาวเพชรบุรีมาอย่างยาวนาน ทั้งทางด้านคมนาคม ทั้งใช้ดื่มในสมัยก่อน และใช้ประกอบวิถีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งยังเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาและพิธีสำคัญอื่น ๆ อีกมากมาย

ระบำตำนานพริบพรี จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาปลาเค้า เป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในสมัยก่อนมีชื่อเรียกว่า “เมืองพริบพรี”

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนถึงพัฒนาการของการแสดงที่แตกต่างจากช่วงยุคที่ 1 สิ่งที่เด่นชัดคือมีการคิดค้นการแสดงสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก โดยแต่ละชุดการแสดงนั้นได้มีการเผยแพร่เอกลักษณ์และวิถีชีวิตของจังหวัดเพชรบุรีผ่านการแสดงสร้างสรรค์ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการแสดง แต่ยังเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ส่งผลให้ก่อเกิดเป็นประโยชน์แก่ทุกภาคส่วน และเพื่อเป็นอีกสื่อหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและชาวจังหวัดเพชรบุรีได้เห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรี และยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการต่าง ๆ ภายในจังหวัดอีกด้วย ส่งผลให้เกิดเป็นพัฒนาการของการแสดงในการจัดงานพระนครคีรีในช่วงยุคที่ 2 ดังกล่าว

ภาพที่ 77 การแสดงชุด ระบายกรับ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 78 การแสดงชุด ระบายเปี้ยว ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 79 การแสดงโขนตอน จับนางสุพรรณมัจฉา ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 80 การแสดงชุด เต็มกำรำเคียว บริเวณเวทีกลาง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 81 การแสดงโขนตอน นารายณ์ปราบนนทก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2557
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 82 การแสดงชุด แว่วพชันี ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2557
ที่มา : ผู้วิจัย

4.2.3 ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 (ยุคปัจจุบัน)

ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 เป็นการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 29-34 เป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม เนื่องจากในปี พ.ศ. 2557-2558 มีการปรับปรุงพื้นที่ด้านบนบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี จึงทำให้การจัดงานในครั้งที่ 29 ปี พ.ศ. 2558 ต้องย้ายกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมมาจัดบริเวณลานอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งหมด จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้เน้นการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในบริเวณด้านล่างมากขึ้นกว่าบนพระนครคีรี ต่อมาในงานพระนครคีรีครั้งที่ 30 ปี พ.ศ. 2559 ก็ได้มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมทั้งด้านบนพระนครคีรีและบริเวณลานจักรราศี อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจัดประกวดต่าง ๆ ที่เวทีสนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ ส่วนในงานพระนครคีรีครั้งที่ 31 ปี พ.ศ. 2560 เป็นช่วงเวลาที่ประชาชนชาวไทยถวายอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 จึงได้มีการปรับรูปแบบของจัดงานให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเน้นกิจกรรมที่เรียบง่าย แสดงออกถึงความจงรักภักดี และร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเพื่อถวายความอาลัย โดยมีการจัดการแสดงต่าง ๆ เป็นปกติ แต่งตั้งวันการจุดพลุ และในปีต่อมาก็ได้มีการเชิญชวนให้ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีและนักท่องเที่ยวต่างกายชุดไทยเที่ยวงานพระนครคีรี พร้อมกับมีการจัดซุ้มถ่ายภาพอย่างสวยงาม จนกระทั่งมาถึงงานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ. 2563 มีการจัดการแสดงทั้งด้านบนพระนครคีรีและบริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มีการให้ความสำคัญกับการจัดตกแต่งเวทีกลางและเชิญชวนให้ผู้คนมาชมการแสดงบริเวณนี้มากเป็นพิเศษ ส่วนบริเวณโรงโขนนั้นยังคงเป็นการแสดงจากสถาบันการศึกษาและกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ แต่มีการจัดตกแต่งสถานที่น้อยลงกว่าในปีที่ผ่านมา ๆ มา

ผู้วิจัยได้จำแนกชุดการแสดงที่ค้นพบในแต่ละปีของช่วงยุคที่ 3 ไว้ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 ชุดการแสดงในงานพระนครคีรีในช่วงยุคที่ 3

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 29 พ.ศ. 2558	- โขน - การแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ นครคีรีธรรมราช	- กรมศิลปากร
ครั้งที่ 30 พ.ศ. 2559	- รำถวายมือ - ระบำขนมหวาน	- ภาคประชาชน - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
ครั้งที่ 31 พ.ศ. 2560	-	
ครั้งที่ 32 พ.ศ. 2561	- นางกอย - ระบายขนมหวาน - ระบายฉิ่ง	- โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์)
ครั้งที่ 33 พ.ศ. 2562	- กีบี่สรานัง - ระบายศรีชัยสิงห์	- โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์)
ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563	- การแสดงชุดนาฏมวยไทย - ฟ้อนแพน - การละเล่นเด็กไทย วิถีไทย - หุ่นกระบอก - ละครชาตรี - ละครหุ่นคน - โขน รามเกียรติ์ ตอน สมนักขาก่อศึก - การแสดงนาฏศิลป์ ไม่ปรากฏชื่อชุด การแสดง - จินตลีลา - การแสดงกลุ่มไทยทรงดำ - ราชัดชาตรี - โนราประยุกต์ - กลองสะบัดชัย - ระบายสีภาค - การแสดงกลุ่มไทยรามัญ	- โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา - โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเพชรบุรี - หอศิลป์รัตนกันทร - คณะแม่เพทาย - คณะแม่แก้ว - หอศิลป์รัตนกันทรและอุทยาน ร.2 - โรงเรียนคงคาราม - บ้านรักเรียน - กลุ่มไทยทรงดำ - คณะเบญจา ศิษย์ฉลองศรี - โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัย - โรงเรียนเพชรบุรีปัญญาอนุกุล - โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบำบ้านพุมชามหามไหศวรรย์ - ระบำดาวตึงส์ - ระบำป่าเต๊ะ - ระบำสี่บท - โขนรามเกียรติ์ นารายณ์ปราบหนทก - การแสดงกลุ่มพื้นบ้านไทย-จีน - ฟ้อนอวยพร - บายศรีสู่ขวัญ - จินตลีลาหนังสือของพ่อ - ชุมนุ่มผ้าไทย - รำกลองยาว - การแสดงกลุ่มพื้นบ้านไทยพวน - โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนยกรบ - การแสดงกลุ่มพื้นบ้านไทย-กะเหรี่ยง - การแสดงไทยดำรำแคน - ระบำชาวเล - ลำตัด รากไทย - การแสดงกลุ่มพื้นบ้านไทยเวียง - ระบำศตกินรี - ระบำม่านหอยร้อยศิลป์กลิ่นอาย ชะอำ - ระบำเพชรสายรุ้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนเทศบาลวัดพระทรง - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสาร ราษฎร์) - โรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูล - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยาลัย - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยาลัย - โรงเรียนแก่งกระจานวิทยาลัย - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี - โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี - โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ครั้งที่/ปี	ชุดการแสดง	หน่วยงาน
	- เซิ้งโปงลาง	- โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
	- ระบำนางกอย	- โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)
	- การแสดงกลุ่มพื้นบ้านไทยมุสลิม	- โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)
	- ศาสตร์ศิลป์โนราห์บุชาครู	
	- ระบำกรับ	- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์47
	- รากไทย	- โรงเรียนท่ายางวิทยา
	- ตารีปูกง	- โรงเรียนท่ายางวิทยา
	- กิ๊ปสรานัง	- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์47
	- การแสดงพื้นบ้านไทยรามัญ	- โรงเรียนท่ายางวิทยา
	- การแสดงพื้นบ้านไทยทรงดำ	
	- การแสดงพื้นบ้านไทยจีน	
	- การแสดงพื้นบ้านไทยพื้นเมือง	
	- การเดินแบบผ้าไทย	
	- ฟ้อนลาวดวงเดือน	- โรงเรียนอรุณประดิษฐ์
	- นาฏยรักษัมวยไทย	- โรงเรียนวัดท่าค้อย

จากตารางการแสดงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพบว่า การแสดงในงานพระนครคีรีในครั้งที่ 29-34 ปี พ.ศ. 2558-2563 หรือช่วงยุคที่ 3 ของการจัดงาน มีทั้งหมด 8 รูปแบบ

โดยรูปแบบการแสดงที่พบในช่วงยุคนี้ยังคงเหมือนกับในช่วงยุคที่ผ่านมา หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและจากจังหวัดอื่น ๆ สลับกันมาแสดงจากหลายหน่วยงาน การแสดงพื้นบ้าน ยังคงมีการแสดงพื้นบ้านปรากฏให้ชมทั้งในขบวนแห่ เวทีกลาง และเวทีโรงโขน ส่วนที่เคยมีการจัดแสดงตามจุดต่าง ๆ บนพระนครคีรีก็ได้มีการย้ายลงมาจัดบริเวณลานจักรราศี อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น การแสดงฟ้อนไทยทรงดำของชาวไทยทรงดำ และละครชาตรี เป็นต้น การแสดงสร้างสรรค์ ในช่วงยุคนี้จะมีการแสดงสร้างสรรค์ที่เป็นการแสดงพิธีเปิดจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่และอลังการขึ้นทุกปี เนื่องจากใช้นักแสดงเป็น

จำนวนมากและมีการสร้างสรรค์การแสดงขึ้นใหม่โดยมีการแสดงมาตรฐานและการแสดงพื้นบ้าน ประกอบอยู่ด้วย และประกอบกับความพร้อมของผู้แสดง เทคโนโลยีของแสง สี เสียง ทำให้การแสดง พิธีเปิดดูยิ่งใหญ่และเป็นທີ່ได้รับความสนใจจากประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมไปถึง การแสดงสร้างสรรค์ในขบวนแห่พิธีเปิดที่ผู้คนให้ความสนใจและรอชมกันอย่างเนืองแน่นขึ้นในทุก ๆ ปี มีทั้งการสร้างสรรค์ร่วมสมัยมากขึ้น เช่น การแสดงของวงโยธวาทิตจากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ ที่ มีการสร้างสรรค์การแสดงโขนประยุกต์เข้ากับการแสดงดนตรีของวงโยธวาทิต การแสดงดนตรี ยังคงมี การให้ความสำคัญกับการแสดงดนตรี ซึ่งเหมือนกับในยุคก่อน ๆ มีการแสดงเปิดหมวกจากนักเรียน นักศึกษา ที่เป็นที่ได้รับความนิยมของประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงการแสดงดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน วงออร์เคสตรา ดนตรีสากล และดนตรีร่วมสมัย ซึ่งในเวทีกลางก็มีการจัดประกวด ดนตรีหรือการร้องเพลงกันอยู่เป็นประจำ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องของการจัดการแสดง ในช่วงยุคนี้ยังคงเป็นหน้าที่ของทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะประสานงานและร่วมมือ กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ กรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์ หน่วยงานราชการอื่น ๆ รวมไปถึง หน่วยงานเอกชนอีกด้วย

ภาพที่ 83 การแสดงชุด ระบายนมหวาน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 32 พ.ศ. 2561

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 84 การแสดงชุด ระบายศรีชัยสิงห์ ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 33 พ.ศ. 2562

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 85 การแสดงชุด ระบายฉิ่ง ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 86 การแสดงกาละเล่นเด็กไทย ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 87 การแสดงหุ่นกระบอก ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2563
ที่มา : ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณพิชัย มูลจัด

สรุป

งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี หรือ งานพระนครคีรีเมืองเพชร หรือที่ชาวเพชรบุรีเรียกว่า “งานหน้าเขา” เป็นงานที่จัดขึ้น ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและรำลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรีและพระมหากษัตริย์องค์ของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4-6 ผู้โปรดเกล้าให้สร้างพระราชวังขึ้นในจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด 3 พระราชวัง คือ พระราชวังพระนครคีรี พระราชวังพระรามราชนิเวศน์ และพระราชวังมฤคทายวัน และเนื่องจากพระนครคีรีเป็นพระราชวังสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี ทางจังหวัดเพชรบุรีจึงได้ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ จัดงานประจำปีพระนครคีรีขึ้นในทุก ๆ ปี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งถือเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด โดยมีการจัดแสดงและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

การจัดงานได้ดำเนินมาเป็นเวลา 34 ปี จึงมีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดงานอยู่เสมอ ทั้งทางด้านของการปรับปรุงสถานที่ การประดับตกแต่งอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีให้สวยงามซึ่งมีการพัฒนาให้สร้างสรรค์และอลังการขึ้นทุก ๆ ปี และทางด้านของกิจกรรมก็มีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมขึ้นในทุก ๆ ปี มีการจัดประกวดในหลายแขนงเพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนและเยาวชนได้แสดงความสามารถ และกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมยังคงมุ่งเน้นการสืบสาน เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการจัดแสดงผลงานและสาธิตจากศิลปินท้องถิ่นยาวนานมาตั้งแต่การจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 1 จนถึงปัจจุบัน การแสดงพื้นบ้านและการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังคงมีความสำคัญและจัดแสดงอย่างต่อเนื่องทุกปี

ผู้วิจัยได้แบ่งพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีออกเป็น 3 ช่วง โดยแบ่งจากหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการแสดง และแบ่งจากรูปแบบของการแสดงที่ปรับเปลี่ยนไป ช่วงที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 ผู้วิจัยเรียกว่าเป็นยุคทดลอง ในช่วงยุคนี้ทางศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในปัจจุบัน) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดแสดงทั้งหมด โดยเน้นจัดที่เวทีกลาง ณ สนามกีฬาหน้าพระนครคีรี โดยรูปแบบการแสดงที่พบมากที่สุดในช่วงยุคที่ 1 คือ การแสดงพื้นบ้าน โดยมุ่งเน้นการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจากศิลปินท้องถิ่นเป็นส่วนมาก เช่น การแสดงเพลงปรบไก่อ่ หนังตะลุง เป็นต้น และการแสดงอีกประเภทที่ถูกจัดไว้ทั่วทุกจุดของการจัดงานคือ การแสดงดนตรี ทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล มีการเชิญศิลปินชาวต่างชาติมาแสดงอยู่เสมอ เช่น การแสดงดนตรีกู่เจิง จากประเทศจีน เป็นต้น ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 ยุคพัฒนา พบการแสดงทุกรูปแบบเหมือนกับในช่วงยุคที่ 1 โดยการแสดงโชนจากกรมศิลปากรมักเป็นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยสิ่งที่แตกต่างจากในยุคแรกคือในช่วงยุคนี้มีการแสดงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น โรงเรียนและกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มอนุรักษ์ต่าง ๆ นำผลงานการแสดงสร้างสรรค์มาให้ชมมากขึ้น การแสดงสร้างสรรค์ที่ทางโรงเรียนต่าง ๆ นำมาแสดงโดยส่วนมากเป็นการแสดงสร้างสรรค์ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งเป็น

ผลงานที่ภาคภูมิใจของทางโรงเรียนและผู้ปกครอง จึงนำมาเผยแพร่อยู่เป็นประจำ รวมไปถึงการสร้างสรรคฺขบวนแห่ในพิธีเปิดงานและการแสดงในขบวนแห่ที่มักจัดให้ยิ่งใหญ่อลังการมากขึ้นไปในปีตามเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น ทำให้การสร้างสรรคฺผลงานสามารถเพิ่มลูกเล่นหรืออุปกรณ์ให้น่าสนใจขึ้นกว่าในอดีต การแสดงดนตรี เหมือนกับในช่วงยุคที่ 1 มีการแสดงดนตรีร่วมสมัย การบรรเลงเพลงลูกทุ่งออร์เคสตราเพิ่มเติม และยังมีการเปิดโอกาสให้กับนักเรียน นักศึกษามาเล่นดนตรีเปิดหมวกอีกด้วย โดยทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีจะประสานงานกับอาจารย์ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี เช่น โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนคงคาราม เป็นต้น รวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ หน่วยงานเอกชน กลุ่ม คณะหรือวงต่าง ๆ เพื่อจัดการแสดงไปแสดงที่เวทีโรงโขนเป็นหลัก และมีการแสดงจากกรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์จากหลายจังหวัดมาแสดงเป็นประจำ โดยเริ่มมีสถาบันการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการแสดงเพิ่มมากขึ้น โดยมีอาจารย์เป็นผู้ประสานงาน ช่วงที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 ยุคปัจจุบัน รูปแบบการแสดงที่พบในช่วงยุคนี้ยังคงเหมือนกับในช่วงยุคที่ผ่านมา หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและจากจังหวัดอื่น ๆ สลับกันมาแสดงจากหลายหน่วยงาน การแสดงพื้นบ้าน ยังคงมีการแสดงพื้นบ้านปรากฏให้ชมทั้งในขบวนแห่ เวทีกลาง และเวทีโรงโขน ส่วนที่เคยมีการจัดแสดงตามจุดต่าง ๆ บน พระนครคีรีก็ได้มีการย้ายลงมาจัดบริเวณลานจักรราศี อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น การแสดงฟ้อนไทยทรงดำของชาวไทยทรงดำ และละครชาตรี เป็นต้น การแสดงสร้างสรรค์ ในช่วงยุคนี้จะมีการแสดงสร้างสรรค์ที่เป็นการแสดงพิธีเปิดจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่และอลังการขึ้นทุกปี เนื่องจากใช้นักแสดงเป็นจำนวนมากและมีการสร้างสรรค์การแสดงขึ้นใหม่โดยมีการแสดงมาตรฐานและการแสดงพื้นบ้านประกอบอยู่ด้วย และประกอบกับความพร้อมของผู้แสดง เทคโนโลยีของแสง สี เสียง ทำให้การแสดงพิธีเปิดดูยิ่งใหญ่และเป็นที่ได้รับความสนใจจากประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการแสดงสร้างสรรค์ในขบวนแห่พิธีเปิดที่ผู้คนให้ความสนใจและรอชมกันอย่างเนืองแน่นขึ้นในทุก ๆ ปี มีทั้งการสร้างสรรค์ร่วมสมัยมากขึ้น เช่น การแสดงของวงโยธวาทิตจากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ ที่มีการสร้างสรรค์การแสดงโขนประยุกต์เข้ากับการแสดงดนตรีของวงโยธวาทิต การแสดงดนตรี ยังคงมีการให้ความสำคัญกับการแสดงดนตรี ซึ่งเหมือนกับในยุคก่อน ๆ มีการแสดงเปิดหมวกจากนักเรียน นักศึกษา ที่เป็นที่ได้รับความนิยมของประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงการแสดงดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน วงออร์เคสตรา ดนตรีสากล และดนตรีร่วมสมัย ซึ่งในเวทีกลางก็มีการจัดประกวดดนตรีหรือการร้องเพลงกันอยู่เป็นประจำ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องของการจัดการแสดงในช่วงยุคนี้ยังคงเป็นหน้าที่ของทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะประสานงานและร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ กรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์ หน่วยงานราชการอื่น ๆ รวมไปถึงหน่วยงานเอกชนอีกด้วย

บทที่ 5

บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี และขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรี ตั้งแต่เริ่มต้น พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563) โดยมีวิธีการดำเนินวิจัยคือ มุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาก่อสร้างและการแสดงในงานพระนครคีรี ตั้งแต่เริ่มต้น พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลประวัติศาสตร์ บุคคล การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และจากประสบการณ์ และพบว่ามีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

งานพระนครคีรี มีการจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2529 ที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี โดยผู้วิจัยพบว่าได้มีการจัดงานในลักษณะเดียวกันกับงานพระนครคีรีมาก่อนแล้ว ซึ่งใช้ชื่อว่า “ตรุษสงกรานต์” เป็นงานนักขัตฤกษ์สำคัญประจำปีที่ชาวจังหวัดเพชรบุรีจะมีการขึ้นไปไหว้พระและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนพระนครคีรี เพื่อเป็นสิริมงคลในวันสงกรานต์หรือวันปีใหม่ไทย รวมไปถึงการชุมนุมรื่นเริง เล่นกีฬาที่บ้านของชาวบ้านจังหวัดเพชรบุรี จนเมื่อถึงปี พ.ศ.2503 เป็นปีที่พระนครคีรีได้สร้างมาเป็นเวลาครบรอบ 100 ปี นายจาด อรรถะนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีในขณะนั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพระนครคีรีว่าเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงดำเนินการบูรณะและเห็นสมควรให้จัดงานสมโภชขึ้นเป็นการใหญ่ เนื่องในโอกาสฉลองสมโภชครบ 100 ปีพระนครคีรี เพื่อก่อให้เกิดจุดสนใจแก่สมบัติอันล้ำค่าของประชาชนชาวเพชรบุรี จะได้มีจิตคิดบูรณะถนอมไว้สืบไป โดยต่อมาก่อการจัดงานที่พระนครคีรีได้ใช้ชื่อว่า “งานกาชาดหรืองานหน้าเขา” ซึ่งแต่เดิมการจัดงานกาชาดมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้บำรุงสภาพกาชาดไทย มีการจัดงานทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครเดิมมักจัดที่บริเวณ ลานพระบรมรูปทรงม้า สวนอัมพร และสนามเสือป่า ประมาณปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ปัจจุบันปรับเปลี่ยนสถานที่และเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละปี ภายในงานจะมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าราคาถูก บริการตรวจสุขภาพ รับประทานอาหาร จำหน่ายสลากรางวัล “สลากกาชาด” เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ.2529 นายเชาว์วิวัฒน์ สุดลาภา ผู้ว่าราชการในขณะนั้น ได้มีดำริให้จัดงานพระนครคีรีขึ้น เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีและศิลปวัฒนธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี และตระหนักได้ว่าควรนำเอาศิลปวัฒนธรรมมาเผยแพร่ สืบสาน เพื่ออนุรักษ์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีและนักท่องเที่ยวได้รู้จักกับมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้แบ่งพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีออกเป็น 3 ช่วง โดยแบ่งจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการแสดงและการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการแสดงในแต่ละ

ปี คือ ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 (ยุคทดลอง) ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 (ยุคพัฒนา) ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 (ยุคปัจจุบัน) ซึ่งจากการศึกษาการแสดงของช่วงยุคต่าง ๆ พบว่า

ภายในงานพระนครคีรีมีกิจกรรมมากมายและหลากหลาย แต่กิจกรรมที่สำคัญของการจัดงานพระนครคีรีเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทางจังหวัดเพชรบุรีมุ่งเน้นที่จะเผยแพร่ฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวเพชรบุรีให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้เห็นถึงคุณค่าและความสวยงามของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ และผู้วิจัยจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์หรือการแสดงในงานพระนครคีรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในกิจกรรมหลักของงาน โดยผู้วิจัยจะแบ่งรูปแบบของการแสดงภายในงานพระนครคีรีออกเป็น 5 รูปแบบ คือ การแสดงในขบวนพิธีเปิดงานพระนครคีรี การแสดงในพิธีเปิดงานพระนครคีรี การแสดงเวทีกลาง การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการแสดงตามความนิยมของผู้คน

ช่วงยุคที่ 1 ปี พ.ศ. 2529-2548 (ยุคทดลอง) เป็นการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 1-19 โดยศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในปัจจุบัน) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการแสดงทั้งหมด โดยเน้นจัดที่เวทีกลาง ณ สนามกีฬาหน้าพระนครคีรี ในช่วงยุคที่ 1 มักจัดการแสดงที่มีอยู่เดิมแล้ว เช่น ระบำมาตรฐาน โขน ละคร เป็นต้น เพราะเป็นช่วงแรก ๆ ของการจัดงานพระนครคีรี ซึ่งผู้วิจัยจำกัดความได้ว่าเป็นยุคของการทดลอง โดยรูปแบบการแสดงที่พบมากที่สุดในช่วงยุคที่ 1 คือ การแสดงพื้นบ้าน โดยมุ่งเน้นการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจากศิลปินท้องถิ่นเป็นส่วนมาก เช่น การแสดงเพลงปรบไก่ หนังตะลุง การแสดงลำตัด เป็นต้น และการแสดงอีกประเภทที่ถูกจัดไว้ทั่วทุกจุดของการจัดงานคือ การแสดงดนตรี ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล มีการเชิญศิลปินชาวต่างชาติมาแสดงอยู่เสมอ เช่น การแสดงดนตรีกุ้เจิง จากประเทศจีน เป็นต้น ทาง ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีจะมุ่งเน้นการประสานงานด้านเครือข่ายจากวิทยาลัยครูจังหวัดอื่น ๆ (มหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน) กรมศิลปากร และวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดต่าง ๆ เช่น วิทยาลัย นาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ เป็นต้น โดยการแสดงของกรมศิลปากร และวิทยาลัยนาฏศิลป์จะมุ่งเน้นแสดงในรูปแบบมาตรฐานเป็นส่วนมาก และในส่วนของการแสดงสร้างสรรค์ในช่วงยุคนี้มีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีที่ได้รังสรรค์การแสดงมาร่วมแสดงในยุคนี้ ทั้งละครอิงประวัติศาสตร์ จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ เรื่อง “ชาวเพชรเผด็จศึก” และละครเวทีเรื่อง “สาวลับแล” จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2534 รวมไปถึงการแสดงจินตลีลา การแสดงประกอบเพลง จากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ อีกด้วย แต่การแสดงสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่และถูกกล่าวถึงที่สุดในยุคนี้คือ การแสดงประกอบแสง เสียง (Light and Sound) เรื่อง “เพชรพระนครคีรี” เป็นการจัดการแสดง แสง เสียงขึ้นในงานพระนครคีรีครั้งที่ 9 และ 10 ปี พ.ศ.2537-2538 ที่ได้ผู้กำกับการแสดงชื่อดัง คุณศุภวัฒน์ จงศิริ หรือ ศุภักษร มาเป็นผู้กำกับการแสดง การจัดการแสดง แสง เสียง เป็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากมี

ปัญหาด้านงบประมาณที่ขาดทุนจากการจัดงาน จึงมีเพียงแค่ 2 ครั้งเท่านั้น ในช่วงหลังของยุคนี้ก็ได้มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมแบบเดิม ๆ สลับมาอย่างน้อยกันไปในแต่ละปี

ช่วงยุคที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2557 (ยุคพัฒนา) เป็นการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 20-28 ถือเป็นช่วงที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมาก เนื่องจากได้มีการก่อตั้งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ในช่วงนี้จึงได้เปลี่ยนผู้รับผิดชอบด้านการจัดการแสดงมาเป็นหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีแทน แต่ยังคงมุ่งเน้นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และยังคงนำการแสดงของศิลปินท้องถิ่นมาจัดแสดงเหมือนในช่วงยุคที่ 1 ในช่วงนี้สถาบันการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการแสดงมากขึ้น มีการปรึกษาหารือกันระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี หน่วยงานราชการและอาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบของการแสดง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการแสดงในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์มากขึ้น โดยมีการจัดการแสดง ณ เวทีโรงโขน บนพระนครคีรีในรูปแบบมินิไลท์แอนด์ซาวด์ ซึ่งได้รับแนวทางมาจากการแสดง แสง สี เสียง ในช่วงยุคที่ 1 มีการสร้างแนวความคิดและเรื่องราว เพื่อให้แต่ละโรงเรียนนำการแสดงมาผูกกันและเป็นไปตามแนวความคิด โดยที่แต่ละโรงเรียนก็ต่างซ้อมและจัดการแสดงกันมาเองโดยไม่ต้องมีการซ้อมร่วมกัน ถือเป็นจัดการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในงานพระนครคีรีเมื่อครั้งที่ 23-24 ปี พ.ศ. 2552-2553 โดยใช้ชื่อการแสดงว่า “เล่าขานตำนานเมืองเพชร” เป็นการบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพชรบุรี มีทั้งการแสดงมาตรฐาน การแสดงสร้างสรรค์ การแสดงพื้นบ้านและการแสดงดนตรีเป็นส่วนประกอบ โดยนำเอกลักษณ์ วิถีชีวิต หรือของดีประจำอำเภอมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ใหม่ที่มีความเป็นจังหวัดเพชรบุรีสื่อออกมา ถือเป็น การประชาสัมพันธ์ให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2556 ณ สนามหน้าเขาวัง ได้มีการสร้างอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถจัดตั้งเวทีกลางในบริเวณนั้นได้ดังเดิม จึงย้ายไปตั้งที่สนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศเป็นเวลา 1 ปี

ช่วงยุคที่ 3 ปี พ.ศ. 2558-2563 (ยุคปัจจุบัน) เป็นการจัดงานพระนครคีรีครั้งที่ 29-34 เป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม เนื่องจากในปี พ.ศ. 2557-2558 มีการปรับปรุงพื้นที่ด้านบนบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี จึงทำให้การจัดงานในครั้งที่ 29 ปี พ.ศ. 2558 ต้องย้ายกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมลงมาจัดบริเวณลานอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งหมด จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้เน้นการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในบริเวณด้านล่างมากขึ้นกว่าบนพระนครคีรี ต่อมาในงานพระนครคีรีครั้งที่ 30 ปี พ.ศ. 2559 ก็ได้มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมทั้งด้านบนพระนครคีรีและบริเวณลานจักรราศี อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจัดประกวดต่าง ๆ ที่เวทีสนามหน้าโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ และในปีต่อมาก็ได้มีการเชิญชวนให้ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีและนักท่องเที่ยว

แต่งกายชุดไทยเที่ยวงานพระนครคีรี พร้อมกับการจัดซุ้มถ่ายภาพอย่างสวยงาม จนกระทั่งมาถึงงานพระนครคีรีครั้งที่ 34 ปี พ.ศ. 2563 มีการจัดการแสดงทั้งด้านบนพระนครคีรีและบริเวณอุทยานเฉลิมพระเกียรติพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มีการให้ความสำคัญกับการจัดตกแต่งเวทีกลางและเชิญชวนให้ผู้คนมาชมการแสดงบริเวณนี้มากเป็นพิเศษ ส่วนบริเวณโรงโขนนั้นยังคงเป็นการแสดงจากสถาบันการศึกษาและกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ แต่มีการจัดตกแต่งสถานที่น้อยลงกว่าในปีที่ผ่านมา โดยรูปแบบการแสดงที่พบในช่วงยุคนี้ยังคงเหมือนกับในช่วงยุคที่ผ่านมา เพียงแต่มีการนำเทคโนโลยีของปัจจุบันมาใช้ประกอบการแสดงมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้เป็นอย่างดี

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นพัฒนาการของการแสดงในงานพระนครคีรีที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามลำดับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ด้วยการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัย ทำให้รูปแบบการแสดงที่พบในแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดเพชรบุรี ด้วยต้นทุนทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ชาติพันธุ์ โบราณสถาน และทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิประเทศ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ ส่งผลให้เกิดการแสดงสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่ทรงคุณค่าด้วยอัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักจังหวัดเพชรบุรีมากขึ้น สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถเพิ่มรายได้ให้ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีต่อไป ถือเป็นความสำเร็จของประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรีที่ยังคงได้จัดงานพระนครคีรีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. **เขาวัง (อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา)** [Online]. แหล่งที่มา: <https://www.thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/> [30 พฤศจิกายน 2562].
- กิตติเศกกร มีศิลป์. นักแสดงที่เคยร่วมแสดงงานพระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2563.
- โกสินทร์ รตนประเสริฐ. **เขาวัง**. กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2557.
- ชุมชนเกษตรกรรม. **แผนปฏิบัติการกิจกรรมการท่องเที่ยว: รายงานฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: บริษัท คอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด, 2540.
- ณิชชา ชันแสง. อาจารย์โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี. 2563.
- . "อาจารย์โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี. สัมภาษณ์ 15 สิงหาคม 2563."
- ธนาคม บรรณกิจ. **พระราชวังแห่งกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้ บุ๊คส์ (2006), 2551.
- ธัญลักษณ์ จันทับ. **การแสดงในขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- ธีรา วิโนทกะ. อาจารย์โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์). สัมภาษณ์ 5 กันยายน 2563.
- นงนุช ไพรพิบูลย์กิจ. **พระราชวังโบราณ**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.ที.พี. เวิลด์ มีเดีย จำกัด, 2541.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. นนทบุรี: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด, 2548.
- ปิ่นเกศ วัชรปาด. **การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์** [Online]. แหล่งที่มา: <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/18348x844X9x6wAG28Gw.pdf> [8 สิงหาคม 2563].
- พจนารถ ระยะกุลชกร. อาจารย์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2563.
- ภูริตา เรื่องจิรายศ. **นาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- รัชพล มาบั้ง. นักแสดงที่เคยร่วมแสดงงานพระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2563.
- รัฐศาสตร์ จันเจริญ. **นาฏศิลป์ไทยเพื่อเพิ่มจินตนาการผ่านการแสดงแสงเสียงประกอบจินตภาพคนดีศรีอยุธยา**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- วิลาวัลย์ แก้วเขียวบริสุทธิ์. **10 สุดยอดสถานที่ท่องเที่ยวในอียิปต์ Egypt** [Online]. แหล่งที่มา: <https://www.yingpook.com/10-best-egypt/> [8 สิงหาคม 2563].
- วิลาสินี น้อยครบุรี. **การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้ง มหาเทวาลัย”**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.
- ศุภิสรา เพชรลูก. นักแสดงที่เคยร่วมแสดงงานพระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2563.

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรม. **อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา** [Online].
แหล่งที่มา: <http://virtualhistoricalpark.finearts.go.th/phranakhonkhiri/index.php/th/> [17 มิถุนายน 2566].
- ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. **เกี่ยวกับไทยทรงดำ** [Online]. แหล่งที่มา:
<https://www.khaoyoithaisongdam.com/index.asp?pageid=211&parent=&directory=1731&pagename=gallery> [8 สิงหาคม 2563].
- สยามรัฐ. **ลพบุรีจัดงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประจำปี 66** [Online]. แหล่งที่มา:
<https://siamrath.co.th/n/418589> [20 กุมภาพันธ์ 2566].
- สรวิชัย แสนสุด. ประธานคณะนาฏศิลป์บ้านครูออย. สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2563.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. **จังหวัดมหาสารคาม เปิดงานประเพณีบุญเบิกฟ้าและงานกาชาดจังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2566** [Online]. แหล่งที่มา: <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230121230205379> [1 กุมภาพันธ์ 2566].
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. **อำนาจหน้าที่ ม.7(2)** [Online]. แหล่งที่มา:
http://www.oic.go.th/web2017/main_.html [17 มิถุนายน 2566].
- แสนประเสริฐ ปานเนียม. อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563.
- หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ เพชรนิวส์. **เปิดแล้วมหกรรมมอเตอร์โชว์พระนครศรีอยุธยา-เมืองเพชร ครั้งที่ 33 วันที่ 8-17 ก.พ.** [Online]. แหล่งที่มา: <http://petchpoom.com/เปิดแล้ว-มหกรรมมอเตอร์/> [9 กุมภาพันธ์ 2562].
- อรอุทัย นามนิล. **การแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- อุดมเดช เกตุแก้ว. **เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ**. สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2564.
- อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. **การจัดแสดงพระนครศรีอยุธยา** [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.phranakhonkhiri.com/web/exhibition/1> [30 พฤศจิกายน 2562].
- . **ชาวลาวเพชรบุรี : แรงงานสำคัญกับการก่อสร้างพระนครศรีอยุธยา** [Online]. แหล่งที่มา:
http://www.phranakhonkhiri.com/web/knowledge_detail/26 [30 พฤศจิกายน 2562].
- อุมา ทองแถม. อาจารย์โรงเรียนบ้านลาดวิทยา. สัมภาษณ์ 5 กันยายน 2563.

Kapook Travel. ชวนเที่ยวงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว และงานกาชาดจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2564 [Online]. แหล่งที่มา: <https://travel.kapook.com/view249305.html> [30 พฤศจิกายน 2565]."

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เอกสารรายละเอียดการจัดการแต่งงานพระนครคีรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายละเอียดการหาหรือการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมบนโรงโขน
ในงานพระนครคีรี - เมืองเพชร ครั้งที่ ๒๔ ประจำปี ๒๕๕๓
วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
 *****

๑. กำหนดวันแสดง จำนวน...๕...วัน ระหว่างวันที่...2...เมษายน ๒๕๕๓...ถึงวันที่...6...เมษายน ๒๕๕๓.....

๒. รูปแบบการแสดง ประกอบด้วย

๒.๑ บท/เนื้อหารการแสดง

- แบ่งออกเป็น.....๕.....องค์ ใช้เวลาแสดงองค์ละ(รอบ).....นาที
- แสดงวันละ.....๑.....องค์ จำนวน.....๒.....รอบ

๒.๒ ลักษณะการแสดง ประกอบด้วย

- ๑) ใช้การบรรยายเล่าเรื่อง มีตัวละครประกอบการบรรยาย
- ๒) ชุดแสดงประกอบ องค์ละ.....ชุด

๓. ชื่อชุดการแสดง ...เล่าขานตำนานเมืองเพชร .....

องค์ที่ ๑ “เมืองเพชรพริบพริ” ๒ ๒๔-๐-๕3

ที่	ชื่อชุดการแสดง	ผู้รับผิดชอบ	จำนวนผู้แสดง
๑	ระบำควดิงส์ ✓	ร.ร.พรหมานุสรณ์ฯ	
๒	ระบำนพรัตน์ ✓	ร.ร.พรหมานุสรณ์ฯ	
๓	รำลาวดวงเดือน ✓	ร.ร.พรหมานุสรณ์ฯ	
๔	จินตลีลาถิ่นเร่ร่อนน้ำ ✓	ร.ร.ราษฎร์วิทยา	
๕	ระบำนารีศรีลับแล	ร.ร.วัดคอนไก่เตี้ย	
๖	รำเพชรบุรีศรีน่าย	ร.ร.บ้านลาดวิทยา <small>ระบำพระขรรค์</small>	ร.ร.แก่งกระจาน
๗	การแสดงประกอบ		
	- ฉากเริ่มต้นเรื่อง	ร.ร.พรหมานุสรณ์ฯ	
	- ฉากเมืองลับแล	ร.ร.วัดคอนไก่เตี้ย	

4. ๓ นิ่งตรง (๒๗-๕๕) 10

องค์ที่ ๒ “อัญมณีอ่าวไทย” ๒ ๒๔-๐-๕3

ที่	ชื่อชุดการแสดง	ผู้รับผิดชอบ	จำนวนผู้แสดง
๑	ระบำในน้ำมีปลา ในนามีข้าว	ร.ร.เทศบาล ๓ ชุมชนวัดจันทราวาส	
๒	รำกุ้งหอยเรียงนที	ร.ร.ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี	
๓	รำขมหวาน	ร.ร.ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี	
๔	รำพัดใบตาล	ร.ร.ราษฎร์วิทยา	
๕	ระบำท่าซอล <small>ไต๋ว่าท่าซอล</small>	ร.ร.เทพมงคล ๒ <small>อ.อ.วัดจันทราวาส</small>	
๖	รำโทนเมืองเพชร	ร.ร.คงคาราม	
๗	ระบำน้ำดอกไม้	ร.ร.พรหมานุสรณ์	

ภาพที่ 88 รายละเอียดการหาหรือการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมบนโรงโขน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 24
ที่มา : ผู้วิจัย

-๒-

องค์ที่ ๓ “รวมใจรักยววัฒนธรรม” 4 ๒๗-๕๖

ที่	ชื่อชุดการแสดง	ผู้รับผิดชอบ	จำนวนผู้แสดง
๑	ขบวนกษัตริย์โบราณ	อบ.ต.มาบปลาเค้า	
๒	ขบวนลาวโซ่ง	อบ.ต.มาบปลาเค้า	
๓	รำลาวโซ่ง	ร.ร.เขาย้อยวิทยา	
๔	ขบวนบายศรีลาวพวน	อบ.ต.มาบปลาเค้า	
๕	บายศรีสู่พระขวัญ	อบ.ต.มาบปลาเค้า	
๖	รำลาวเวียง	ร.ร.โยธินบูรณะฯ	
๗	รำกะเหรี่ยง	ร.ร.หนองหญ้าปล้องวิทยา	9
๘	เพลงพวงมาลัย	ร.ร.วัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)	

เพลงพวงมาลัย (๑๐๓๓๑๒๖) รร.แก้วกระจ่าง

องค์ที่ ๔ “งามล้ำพุทธสถานโบราณศิลป์” 5 ๒๗-๕๖

ที่	ชื่อชุดการแสดง	ผู้รับผิดชอบ	จำนวนผู้แสดง
๑	ขบวนกษัตริย์โบราณ	อาชีวศึกษา	๑๐
๒	เมรุสรีนรินทร์นคร	ร.ร.เบญจมาศเทพศึกษา	๕
๓	คันทรรวย	ร.ร.เบญจมาศเทพศึกษา ๕๖-๑๖๓๓๓๓	๗
๔	ระบำทวารวดี	ร.ร.หนองหญ้าปล้อง ๑	๖
๕	ระบำศรีวิชัย	ร.ร. บ้านลาด	๖
๖	ระบำลพบุรี	คห. (๑๖๖๖)	๕
๗	ระบำสุโขทัย	ร.ร.พาสีจรัสวิทย	๕

องค์ที่ ๕ “แผ่นดินเพชรเรืองรอง” 6 ๒๗-๕๖

ที่	ชื่อชุดการแสดง	ผู้รับผิดชอบ	ผู้แสดง
๑	ลูกข่าง	ร.ร.เขาย้อยวิทยา	๘
๒	เพชรบุรีที่รัก	ร.ร.แม่จันนครวิทยา	๘
๓	เห่เรือ	ร.ร.คงคาราม	๘
๔	แม่น้ำเพชร	ร.ร.อรุณประดิษฐ	๘
๕	พ่อของแผ่นดิน	ร.ร.อรุณประดิษฐ	๘
๖	4 ภาคใหญ่ไทยโสกา	ร.ร.พรหมานุสรณ์ฯ	๑๒

ภาพที่ 89 รายละเอียดการหรือการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมบนโรงโขน ในงานพระนครคีรี ครั้งที่ 24 หน้า 2

ที่มา : ผู้วิจัย

เล่าขานตำนานเมืองเพชร
องค์ที่ ๑ เมืองเพชรวิบูลย์

บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
<p>เพชรบุรี เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความคู่กับประเทศไทยมาช้านาน ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงจังหวัดเพชรบุรีมาตั้งแต่ยุคก่อนสมัยสุโขทัย จากการศึกษาพบว่าต้นวงศ์ของนักประวัติศาสตร์ในช่วงสมัยสุโขทัยคือ พระพนมทะเลศิริ ผู้เป็นเชื้อสายของพระเจ้าพรหมแห่งเวียงไชยปราการ มีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศจีนได้ ในเอกสารของชาวตะวันตกที่เข้ามาสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงได้บันทึกเรื่องราวเมืองเพชรบุรีไว้ว่า เมืองเพชรบุรีเดิม เรียกว่า เมืองพิบูลย์ หรือ เมืองวิบูลย์ เป็นเมืองท่าที่สำคัญเมืองหนึ่งในเขตฝั่งตะวันออก เป็นเมืองที่มีเจ้าเมืองปกครองอย่างภักดี มีเรื่องตำนานของเจ้าชายซึ่งมีภรรยาต่าง ๆ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์และยิ่งใหญ่ของเมืองเพชรบุรี อีกทั้งบริเวณกลางเมืองยังมีภูเขาที่มีชื่อว่า เขาศิริ เขาสมน เขาวังมีสามยอด ยอดกลางเป็นที่ตั้งของพระธาตุจอมเพชร ยอดทางทิศตะวันออก เป็นที่ตั้งวัดพระแก้ว และยอดทางทิศตะวันตกเป็นที่ตั้งพระราชวังพระนครคีรี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานชื่อใหม่ว่า เขามหาสวรรค์ แต่นิยมเรียกสั้นๆว่า เขาวัง ที่มีความสวยงามดูคั่งเมืองสวรรค์ขึ้นคาวดิงส์</p>	ดนตรีบรรเลงนำ (เพลงนำ)	การแสดงทำทางประกอบขบวน	พรหมานุสรณ์
<p>เมื่อเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าบริเวณเมืองเพชรบุรีมีภูเขาซึ่งเต็มไปด้วยเพชรพลอยและเปล่งประกายแสงระยิบระยับออกมาให้เห็นได้ไกลๆ ในยามค่ำคืน แต่ในเวลากลางวัน เพชรเหล่านั้นจะหายไปแม้จะไปจุดค้นหาหาอย่างไรก็ไม่พบ ชาวบ้านที่หาเพชรในเวลากลางวันไม่พบก็ยังคงสาธุะขึ้น ไปบนเขาในเวลากลางคืน เมื่อเพชรที่เอาปูนแดงอย่างพริกกับหมากป้ายตำแหน่งไว้ พอรุ่งขึ้นกลับไม่พบจุดที่ป้ายไว้ก็ไม่พบเพชรอีก เจ้าหน้าที่องว่าเพชรหนีหายไปหมดแล้ว</p>	ดนตรีบรรเลงสนุกสนาน	ระบำดาวดึงส์ ระบำพรตน์	พรหมานุสรณ์

ภาพที่ 90 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 1
ที่มา : ผู้วิจัย

บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
<p>ด้วยความเชื่อที่เกี่ยวเนื่องกับจังหวัดเพชรบุรีที่นำสนใจเป็นตำนานเล่าต่อกันมา ว่า มีคนพบกองถ่านในที่ต่างๆ อยู่อยู่เรื่อยๆ ในบริเวณนั้น ไม่ได้เป็นที่ตั้งของอะไรไปมา เข้าใจว่าเป็นของคนที่ลอบขุดถ่าน ในเมืองในตำนานที่ไม่มีใครสามารถไปถึงได้ ซึ่งบริเวณดังกล่าวคือบริเวณเจ้าเขหลวงที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด</p> <p>ในเวลานั้นมีชายคนหนึ่งซึ่งรักเมียอยู่ในขั้นไปให้ทหารกินดินแดน เขาเห็นคนกลุ่มหนึ่งกำลังหาของออกจากถ้ำ เมื่อเดินออกไปสักครูก็เอาสิ่งของนั้น ไปซ่อนไว้ใกล้ถ้ำนั้นแล้วก็พากันหายตัวไป</p> <p>วันต่อมาเข้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน พบคนกลุ่มนั้นออกมาจากถ้ำอีกและปฏิบัติเช่นที่นั่นเช่นเดิม จึงเดินไปดูเขาพบเตี๊ยะใบไม้จึงหยิบขึ้นมาใบหนึ่งแล้วโยนทิ้งไปใต้ดินถ้ำ เขานั่งเฝ้าอยู่จนคนเหล่านั้นกลับมามี</p> <p>พวกเขาออกมาแล้วนั้นก็หายตัวไป คงเหลือแต่หญิงสาวคนหนึ่งหรือให้เมื่อเข้าไปตามจึงรู้ว่านางหาใบไม้ที่ซ่อนไว้ไม่เจอ เข้จึงเดินไปหยิบใบไม้แล้วส่งให้ นางดีใจมากและบอกว่าเป็นใคร ถ้าไม่มีใบไม้ก็นำกลับมาบ้านไม่ได้ เขาตกหลุมรักนาง ชวนนาง ไปอยู่ด้วยทั้งที่มีภรรยาแล้วแต่หญิงสาวปฏิเสธ</p> <p>นางจึงชวนเขาไปเที่ยวบ้านที่เมืองลับแล โดยมีชื่อแม้ว่าห้ามขุดถ่านในเมืองลับแลเป็นอันขาด ทั้งสองก็เกิดชอบพอกัน และใช้ชีวิตร่วมกันจนกระทั่งมีลูก วันหนึ่งในขณะที่ภรรยาไม่อยู่บ้าน ลูกก็เกิดร้องไห้ให้แม่แม่เขาไม่รู้จะปลดปล่อยอย่างไรให้หยุดร้องไห้ให้ได้ จึงหลอกลูกว่าแม่ของเขากลับมาแล้ว เด็กจึงหยุดร้องไห้ เมื่อแม่เขายทราบเรื่องเขาจึงต้องออกจากเมืองลับแลในที่สุด</p> <p>ก่อนสามีจะออกจากบ้านนางก็ให้ธรรมาธิ์ในผู้เป็นสามีหรือหนึ่งในขณะที่เขาถือธรรมาธิ์คืนมาหรือธรรมาธิ์ผู้ถือธรรมาธิ์นั้นหนักขึ้นเรื่อยๆจึงทิ้งธรรมาธิ์จนเหลือถ่านบ้านเพียงแ่งเดียว</p> <p>เมื่อกลับมาถึงบ้านแม่จึงขึ้นก็กล่าวเป็นทองคำบริสุทธิ์ เขาจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้ผู้เป็นภรรยาฟังแล้วรีบกลับไปดูของทั้งสอง ไปแต่กลับไม่พบสิ่งใดเลย เขารู้สึกชามซึ่งในน้ำในของภรรยาชาวเมืองลับแล จึงกลับบ้านและใช้ชีวิตอยู่กับภรรยาด้วยความสุขในความเป็นอยู่ที่พอเพียงไม่ทะเลาะชานอีกต่อไป</p>	ดนตรีบรรเลงสนุกสนาน	การแสดงประกอบฉากเมืองลับแล ดาวดวงเดือน ดิโนเสาร์ จินตนาการจินตนาการ ระบำวีรศรีลับแล เพชรบุรีศรีโขย แจ่งกระชาน	วิไลคุณ ธรรมาธิ์ ธรรมาธิ์

ภาพที่ 91 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 1 หน้า 2
ที่มา : ผู้วิจัย

เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ ๓ รวมใจรักวันธรรม			
บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
เพชรบุรี มีประวัติความเป็นมายาวนาน โดยมีชื่อปรากฏอยู่ใน ศิลาจารึก หลักที่ 1 สมัยสุโขทัยและมีหลักฐานทางโบราณคดีย้อนไปถึงสมัยขอมและสมัยทวารวดี ทั้งยังคงเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญชั้นเมืองถูกหลวงในสมัยอยุธยา และมีความเกี่ยวเนื่องทางประวัติศาสตร์กับพระราชวังมัจฉาของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโกสินทร์ อดีตพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ทรงมีความผูกพันอยู่กับแผ่นดินเพชรบุรีทำให้กลุ่มชนในกลุ่มอื่นๆ อพยพถิ่นฐานเข้าสู่ประเทศไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้อาศัยได้ร่มโพธิ์ร่มไทรในพื้นที่ยังจังหวัดเพชรบุรีด้วยสิทธิและเสรีภาพแก่ชนคนไทยพื้นพื้นถิ่นทั่วไป		ขบวนกษัตริย์โบราณ	ชาย
เมื่อครั้ง ไทยทรงตีหรือลาวโซ่ง หรือไทยดำในดินแดนเมืองปู ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนามและจีน ตอนใต้เกิดปัญหาชายแดนกับประเทศลาว พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก หรือต่อมาคือ รัชกาลที่ 1 ขึ้นไปช่วยเหลือประเทศลาว เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจได้กวาดและอพยพกลุ่มไทยดำเข้ามาในประเทศไทย ให้เข้าไปพำนักยังจังหวัด เพชรบุรี ราชบุรี สระบุรี และ จันทบุรี		ขบวนลาวโซ่ง	ชาย
ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้มีการกวาดต้อนครอบครัวลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวเวียง มาประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง สาเหตุเพราะเมืองแดง เมืองพวน แซ่เมืองต๋องเมืองจันทน์ โปรดฯ ให้ลาวเวียงอยู่เมืองสระบุรี ลาวพวนไปอยู่เมืองสุพรรณบุรี และลาวโซ่งมาอยู่ที่หมู่บ้านหนองปลา อำเภอบางขัน จังหวัดเพชรบุรี		รำลาวโซ่ง ขบวนผู้ชายลาวพวน	เขยชัยวิทยา มาบปลาเค้า
และในสมัยรัชกาลที่ 7 เจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ก่อกบฏต่อสยาม สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้ยกกองทัพไปปราบเมืองแดง ได้กวาดต้อนครอบครัวลาวโซ่งลงมาไว้ที่เพชรบุรีอีกครั้ง เพชรบุรีจึงได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า เมืองสามลาว ด้วยเหตุนี้		นายศรีสุ่พระขวัญ	มาบปลาเค้า
		ลาวเวียง กะหรือ (ขบวน) (ขบวน) เพลงขลุ่ยฆ้อง บอก เพลงโซ่ง	โยชินบูรณะ ต้นองเหย้าปล้อง วัดจันทราวาส ผู้ดำเนินงาน
กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่เข้ามาอาศัยรับโพธิ์ร่มไทรของพระมหากษัตริย์ไทยมาหลายยุคหลายสมัย ทั้ง จีน อินเดีย และเชื้อชาติต่างประกอบขึ้นมาอาชีพตามความถนัดเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคนอย่างมีความสุขและกลมกลืนกับคนไทยพื้นถิ่นเรื่อยมา			

ภาพที่ 93 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 3

ที่มา : ผู้วิจัย

เล่าขานตำนานเมืองเพชร
องค์ที่ ๔ งามล้ำพุทธสถาน โบราณคดี

บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
<p>เพชรบุรี มีชื่อปรากฏเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทยสมัยเสมอ โดยเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวเนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ แต่ความสำคัญของเมืองเพชร กลับกลายเป็นเมืองทางยุทธศาสตร์ มาเป็นเมืองที่ประทับ ในการเสด็จแปรพระราชฐาน ของพระมหากษัตริย์ ถึงสามรัชกาลติดต่อกัน คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ร่องรอยที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม ที่ยังคงเหลืออยู่ ได้แก่ ความทรงจำที่เล่าขานกันสืบมา อย่างภาคภูมิใจ ในหมู่ชาวเมืองเพชร และพระราชวังสำคัญสามแห่ง คือ พระนครคีรี พระราชมณเฑียร และพระราชวังสนามจันทร์ ที่ยังคงอยู่</p> <p>เมืองเพชรบุรี ไร้สิ่งร่ำลือถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรีที่ตราตรึงอยู่ในความภาคภูมิใจ ของชาวเพชรบุรีเสมอมา รัตนวัน ๒๕๖๒</p> <p style="text-align: center;">เพชรบุรีที่รัก</p>		<p>ขบวนกษัตริย์โบราณ</p> <p>พิธีพิธีโขนละคร</p> <p>นริศรวิวัฒน์</p> <p>คัมภีร์วิวัฒน์</p>	<p>อาชิว</p> <p>เมธยาเทพฤทธิศ</p> <p>ณัฐชาน</p>
<p>เพชรบุรี เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ นับเนื่องไปได้เป็นพันปี จากหลักฐานทางโบราณคดี ที่บ่งว่าเคยมีคนอาศัยอยู่ เป็นชุมชนถาวรมาช้านาน ไปถึงยุคทวารวดี</p> <p>ชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำชาวเพชรบุรี ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมขอม โบราณ มีการสร้างเมืองในรูปแบบของวัฒนธรรมเขมร โบราณ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสตั้งค้ำคระวันออก ของแม่น้ำเพชรบุรี ดังพบว่าบริเวณเมืองเพชรบุรีมีร่องรอยของแนวคูเมืองและกำแพงเมือง ที่มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม ที่ใกล้เคียงกับรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมากกว่าสี่เหลี่ยมคี่เหลี่ยม ความยาวของแนวคูเมืองแต่ละด้านกว้าง 1 กิโลเมตร เมื่อนี้ใช้แม่น้ำเพชรบุรีเป็นคูเมืองด้านทิศตะวันตก</p> <p>ลักษณะของผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมแบบสม่ำเสมอ เป็นเมืองที่มีอายุหลังสมัยทวารวดีมีกำแพงมากในช่วงที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมขอม โบราณลงมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าร่องรอยของแนวคูเมืองกำแพงเมืองที่หลงเหลืออยู่นี้ เป็นร่องรอยของเมืองตั้งแต่ในช่วงที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมขอม</p>		<p>ระบำทวารวดี</p> <p>ระบำศรีวิชัย</p>	<p>ณัฐชาน</p> <p>ณัฐชาน</p>

ภาพที่ 94 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 4

ที่มา : ผู้วิจัย

บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
หลักฐานที่เป็นเครื่องสนับสนุนความเป็นบ้านเป็นเมืองในช่วงเวลานี้คือ โบราณสถานทีวัด กำแพงแดง อันได้แก่ ปรางค์ศิลาแดง 5 องค์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและรูปเคารพที่ได้จากบริเวณนี้ล้วนมีอิทธิพลศิลปะเขมร โบราณแบบ บายน ที่มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 18 - 19 และถ้าหากเชื่อว่าเมืองนี้คือหนึ่งในเมืองที่ พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่ง ราชอาณาจักรกัมพูชาได้ทรงประดิษฐานพระชัยพุทธมหามณีลาไล เมืองนี้คือเมือง ศรีชัยวรมัน		พิงใจฉิ่ง	๙๖.
		ระนองพหุรี ระนองเจียงแสน	....
ยังมีจารึกทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงการเดินทางของเชื้อพระวงศ์กัมพูชาไปขอยพระองค์หนึ่ง จากศรีลังกา กลับมาขงสุโขทัย ในจารึกกล่าวว่า เมื่อขึ้นบกที่เมืองตะนาวศรีแล้ว ท่านได้เดินทางผ่านเพชรบุรี ราชบุรี และอยุธยา เพื่อ จะกลับไปขงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา เพชรบุรี มีความเกี่ยวข้องกับตำนานของปฐมกษัตริย์แห่งอยุธยาว่า พระเจ้าอู่ ทองนั้น เสด็จออกจากเมืองเพชรบุรีมาก่อน เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารเนื่องจากสภาพภูมิประเทศของเพชรบุรี มีพื้นที่ ราบลุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูก ทำนา ที่อุดมสมบูรณ์ยิ่ง เป็นเมืองที่มีชัยภูมิที่ดี ทั้งทางบกและทางทะเล โดยใช้เส้นทาง ช่องสิงฆารค้ำได้ ในอามตบง เพชรบุรี มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน ที่ช่วยดูแลหัวเมืองปักษ์ใต้ชายทะเล		ขบวนสมัญสุโขทัย	.....
		ระบำสุโขทัย	

ภาพที่ 95 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 4 หน้า 2
ที่มา : ผู้วิจัย

เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ ๕ แผ่นดินเพชรเรืองรอง			
บท	ดนตรี	การแสดง	ผู้แสดง
นำ คือสิ่งที่มีความสำคัญมากกับชีวิตคนเรา และอยู่คู่กับคนไทยมาแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน แม่น้ำสายหนึ่งเป็นแม่น้ำสายเล็ก ที่ถือกันว่าเป็นแม่น้ำสายศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีต้นน้ำจากเทือกเขาสูงชันทางด้าน ตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ที่ไหลผ่านกลางเมืองเสมือนได้แบ่งเมืองเพชรบุรีออกเป็นสองฝั่งแม่น้ำ ไหลลงสู่อ่าวไทย ที่อำเภอบ้านแหลม ซึ่งเมื่อมาถึงอำเภอบ้านแหลม แม่น้ำจะแยกออกเป็นสองสาย สายหนึ่งออกสู่อ่าวไทยที่ตำบลบ้าน แหลม อีกสายไหลไปทางทิศเหนือออกสู่อ่าวไทยที่ตำบลบางตะบูน เรียกว่า แม่น้ำบางตะบูน เพชรบุรีดั้งเดิมในอดีต จนถึงปัจจุบัน ต้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรีที่เรืองรองอยู่บริเวณสองฟากฝั่งของแม่น้ำนี้	ลูกข่าง	ลูกข่าง ๕ ลูกข่าง ๑	อรุณประดิษฐ์ ๒๐๐๐
		เพชรบุรีที่รัก แผ่นดินรัก	บ้านลาดวิทยา สงคราม
๘ ความสำคัญของแม่น้ำเพชรของจังหวัดยังไม่จบสิ้นเพียงเท่านั้น ในทางความเชื่อศักดิ์สิทธิ์ของแม่น้ำเพชรบุรี หรือ ที่เรียกกันทั่วไปว่า "แม่น้ำเพชร" น้ำในแม่น้ำเพชรบุรี เรียกว่าน้ำเพชร มีความสำคัญในฐานะเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ใน การพระราชพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ความสำคัญอีกประการ หนึ่งคือ เป็นน้ำสวดยในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สืบมา		แม่น้ำเพชร	อรุณประดิษฐ์
จึงกล่าวได้ว่า น้ำเพชรมีรสอ่อม โสตะอด และจืดสนิท จึงถือได้ว่าน้ำเพชรเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเพชรบุรีอีก ประการหนึ่งที่ชาวเพชรบุรีภาคภูมิใจ		ฉิ่งเสียง	๙๕
		แม่ของแผ่นดิน พ่อของแผ่นดิน	อรุณประดิษฐ์ .....
และยังไปกว่านั้น ยังสามารถกล่าวได้ว่า แม่น้ำเพชรบุรีนั้น คือ แม่ที่ที่เป็นเสมือนสายใยแห่งชีวิตของคนในจังหวัด เพชรบุรีมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันเป็นที่รู้จักไปทั่วทุกภูมิภาคของไทย			
		4 ภาคใหญ่ไทยโสภาค	พรหมานุสรณ์ฯ

ภาพที่ 96 รายละเอียดการแสดงชุด เล่าขานตำนานเมืองเพชร องค์ที่ 5
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
การลงพื้นที่และสังเกตการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 97 ผู้วิจัยและอาจารย์ณิชชา ชันแสง อาจารย์นาฏยศิลป์โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 98 ผู้วิจัยและคุณกิตติเกศกร มีศีล นักแสดงงานพระนครคีรี
ที่มา : ผู้วิจัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 99 ผู้วิจัยและอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 100 ผู้วิจัยแสดงชุดระบำย่องหงิด ในงานพระนครคีรีครั้งที่ 28 ปี พ.ศ.2557
ที่มา : ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวธีรรา วิโนทกะ

วุฒิการศึกษา

ปี พ.ศ.2562 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY